

1941

POLSKA GOSPODARCZA TYGODNIK

1 9 3 5

**POLSKIE
KOPALNIE SKARBOWE**

NA GÓRNYM ŚLĄSKU

SPÓŁKA DZIERŻAWNA

SPÓŁKA AKCYJNA

SOCIÉTÉ FERMÈRE DES MINES

FISCALES DE L'ÉTAT POLONAIS

EN HAUTE-SILÉSIE.

CHORZÓW I G. ŚL.

RYNEK, L. 915.

TELEFON 409-01

SPRZEDAŻ

WĘGLA, KOKSU, BRYKIETÓW I SIARCZ. AMONU

Z KOPALNÍ „KRÓL, BIELSZOWICE, KNURÓW”

ADR. TELEGR. SKARBOFERME CHORZÓW

POLSKA GOSPODARCZA

TYGODNIK, WYDAWANY PRZY POPARCIU MINISTERSTWA PRZEMYSŁU I HANDLU
ORAZ MINISTERSTW: SKARBU, ROLNICTWA I REF. ROLN., KOMUNIKACJI, POCZT I TELEGRAFÓW

WYCHODZI W SOBOTY

TREŚĆ ZESZYTU

	STR.		STR.
LIKWIDACJA ZALEGŁOŚCI Z TYTUŁU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH — M. WISŁOCKI	983	POCZTA I TELEGRAF	1003
PRZEMYSŁ LUDOWY I DOMOWY ORAZ PRACA CHAŁUPNICZA — K. SOKOŁOWSKI	987	KRONIKA TYGODNIOWA:	
		PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ	1004
		TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓLKACH AKCYJNYCH	1004
KRONIKA GOSPODARCZA:		SKARBOWOŚĆ I FINANSE:	
GÓRNICCTWO I PRZEMYSŁ:		BUDŻET	1004
GÓRNICCTWO WĘGLOWE	991	PIENIĄDZ I KREDYT	1007
HUTNICTWO	994	RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH	1009
ROLNICTWO	994	Z BANKU POLSKIEGO	1009
HANDEL:		PRZEGLĄD ZAGRANICZNY:	
HANDEL WEWNĘTRZNY	997	KRONIKA ZAGRANICZNA:	
KRAJOWE RYNKI TOWAROWE	999	OGÓLNE	1010
RYNEK AKCYJNY	999	STANY ZJEDNOCZONE AM.	1011
CŁA ORAZ REGLAMENTACJA	1000	NIEMCY	1011
KOMUNIKACJA I TRANSPORT	1000	CZECHOSŁOWACJA	1012
Taryfa osobowa P. K. P. w świetle analizy porównawczej — S.		WŁOCHY	1012
ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE	1003	Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH	1013

LIKWIDACJA ZALEGŁOŚCI Z TYTUŁU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

TRZECIM etapem w akcji likwidacji zaległości podatkowych i ubezpieczeniowych, zapoczątkowanej w bieżącym roku ustawą z dn. 26/III 1935 r.¹⁾, jest wydanie przez Ministra Opieki Społecznej rozporządzenia wykonawczego do powyższej ustawy²⁾. Rozporządzenie to normuje sprawę likwidacji zaległych składek i opłat z tytułu ubezpieczeń społecznych. Opiera się ono zasadniczo na tych samych założeniach, na jakich oparte są uprzednio wydane rozporządzenia wykonawcze Ministrów Skarbu i Spraw Wewnętrznych, dotyczące ulgowej spłaty należności podatkowych — a mianowicie na założeniach przyznawania jaknajwiększych ulg przede wszystkim tym płatnikom, którzy regulują i będą regulować terminowo bieżące należności.

Niemniej jednak ze względu na to, że istota i charakter zaległości ubezpieczeniowych są z natury swej odmienne od istoty i charakteru zaległości podatkowych — struktura przepisów omawianego rozporządzenia odbiega nieco od struktury przepisów wspomnianych wyżej rozporządzeń wykonawczych Ministrów Skarbu i Spraw Wewnętrznych. Naogół bowiem, niezależnie od uiszczenia składek — z samego już faktu ubezpieczenia wypływa obowiązek instytucji ubezpieczeniowej udzielania w bliższej lub dalszej przyszłości konkretnych świadczeń ubezpieczeniowych krótko- lub długotrwałych, z czego wynika, że instytucja ubezpieczeniowa nie może, tak jak Państwo lub związek samorządowy, ograniczyć swych świadczeń w stosunku do budżetowych wpływów, z drugiej zaś strony Państwo i samorząd mogą zwiększać swe wpływy w stosunku do bieżących potrzeb przez podniesienie stopy opodatkowania, czego instytucja ubezpieczeniowa uczynić nie może. Stąd pochodzi znaczna współzależność pomiędzy składką a świadczeniem ubezpieczeniowym, wyrażająca się w tem, że każda strata w kapitale wywołać

¹⁾ Ustawa z dn. 26/III 1935 r. w sprawie zmiany ustawy z dn. 10/III 1932 r. o spłacie zaległości podatkowych („Dz. Ust. R. P.” Nr. 29/1932, poz. 291 i „Dz. Ust. R. P.” Nr. 27/1935, poz. 202).

²⁾ Rozporządzenie Ministra Opieki Społecznej z dn. 12/VII 1935 r., wydane w porozumieniu z Ministrem Skarbu, o ulgach w spłacie zaległości z tytułu ubezpieczeń społecznych („Dz. Ust. R. P.” Nr. 54/1935, poz. 353).

musi w przyszłości niemożność udzielania świadczeń ustawowych. W konsekwencji tego konieczna jest jaknajdalej idąca oględność w stosowaniu oddłużenia z zaległości ubezpieczeniowych. Zaznaczyć przytem należy, że na odmienną strukturę omawianych przepisów nie pozostała bez wpływu i ta okoliczność, że dużą część zaległości ubezpieczeniowych stanowią sumy, faktycznie potrącone przez pracodawców pracownikom z ich wynagrodzeń i zatrzymane przez pracodawców na własny użytek.

Wyżej wspomniana współzależność między uiszczeniem składki a możliwością wypłaty świadczeń jest oczywiście znacznie większa w ubezpieczeniu długoterminowym aniżeli w krótkoterminowym, dlatego też omawiane rozporządzenie normuje odmiennie sprawę spłaty zaległości w każdym z tych działów ubezpieczeń, przewidując dla spłaty zaległości w ubezpieczeniu krótkoterminowym dalej idące ulgi.

Przechodząc do bliższego omówienia przepisów rozporządzenia, zaznaczyć przedewszystkiem należy, że rozporządzenie obejmuje swemi przepisami należności w zakresie wszystkich rodzajów ubezpieczeń, o ile te należności powstały za czas do dn. 31 grudnia 1933 r. — a więc przed dniem wejścia w życie przepisów ustawy o ubezpieczeniu społecznym, przyczem przez zaległość rozumie się zadłużenie, wykazane w dn. 1/VII 1935 r. zarówno z tytułu składek i opłat ubezpieczeniowych, jak i odsetek zwłoki, kar i grzywien. Rozporządzenie znajduje identyczne zastosowanie w stosunku do wszystkich dłużników instytucyj ubezpieczeniowych — bez względu na to, czy zaległości ich powstały ze złej woli, czy też nie, oraz niezależnie od charakteru prawnego osoby dłużnika (osoby prywatne, spółki, związki samorządowe i t. p. traktowane są narówni).

Ponieważ rozporządzenie, jak wyżej wspomniano, odmiennie normuje spłatę zaległości w ubezpieczeniu krótkoterminowym od spłaty zaległości ubezpieczenia długoterminowego, omówimy oddzielnie oba działy.

Zaległości w ubezpieczeniu chorobowym (ubezpieczenie krótkoterminowe), t. j. zaległości w stosunku do b. kas chorych — zostają zlikwidowane w sposób następujący

I. — Z sumy zaległości, wykazanej w dn. 1/VII 1935 r., powstałej za okres objęty rozporządzeniem (po dz. 31/XII 1933 r.), zostaje odpisane przez ubezpieczalnie społeczne z urzędu 30% zaległości, przyczem w pierwszym rzędzie umorzone zostają odsetki zwłoki, należne po dz. 1/VII 1935 r., a po dokonaniu tego umorzenia ustala się dla poszczególnych dłużników nowe „saldo” ich zadłużenia na dz. 1/VII 1935 r.

II. — Tak uzyskane nowe saldo zaległości podzielone zostaje na 2 części: 40% salda i 60% salda — z których każda likwidowana jest w sposób oddzielny, a mianowicie:

a) płatność 40% salda odracza się do dn. 30/VI 1936 r. tym dłużnikom, którzy:

1) uiszczą do dn. 15/II 1936 r. wszystkie swoje zobowiązania wobec instytucyj ubezpieczeń społecznych za czas od dn. 1/I 1934 r. do dn. 31/XII 1935 r. z tytułu wszystkich rodzajów ubezpieczeń, a nietylko z tytułu ubezpieczenia na wypadek choroby,

2) od dn. 11/IV 1936 r. nie będą zalegać z opłatą składek z tytułu ubezpieczeń społecznych także za czas od dn. 1/I 1936 r., t. zn. płacić będą terminowo

bieżące składki; nie dopełnienie przez dłużnika jednego z wymienionych wyżej warunków powoduje utratę przezeń prawa do odroczenia, przyczem zobowiązany jest on do bezwzględnego uiszczenia odroczonej części salda w wysokości 40%; natomiast jeżeli dłużnik uczyni zadość wymogom i nadal, t. j. po dn. 30/VI 1936 r. nie będzie zalegał z opłatą bieżących składek, spłata odroczonej części salda (40%) rozłożona zostanie na 4 równe półroczne raty, płatne dn. 1/X 1936 r., dn. 1/IV 1937 r., dn. 1/X 1937 r. i dn. 1/IV 1938 r.; niezapłacenie w terminie wyznaczonym jednej raty powoduje utratę prawa do dalszej ratalnej spłaty i natychmiastową wymagalność raty, nieuiszczonej w terminie, oraz rat pozostałych; oprócz dopełnienia powyższych warunków, t. j. spłacenia składek za okres od dn. 1/I 1934 r., terminowego płacenia bieżących składek i rat — korzystanie z ulg, omówionych w tym punkcie, zależy ponadto od uzyskania prawa do umorzenia pozostałych części salda, t. j. 60%;

b) zapłata drugiej części salda zostaje zasadniczo odroczone — z tem jednak, że do dn. 15/I 1938 r. może zostać ona umorzona pod następującymi warunkami:

dłużnikom, którzy będą mieli uregulowane swe zobowiązania z tytułu składek ubezpieczeniowych we wszystkich rodzajach ubezpieczeń:

1) przed dniem 1/X 1935 r. — za czas od dn. 1/I 1934 r. do dn. 31/III 1935 r. — umorzy ubezpieczalnia społeczna 10% salda;

2) przed dniem 16/II 1936 r. — za czas od dn. 1/I 1934 r. do dn. 31/XII 1935 r. — umorzy ubezpieczalnia społeczna 20% salda;

3) przed dniem 16/I 1937 r. — za czas od dn. 1/I 1934 r. do dn. 31/XII 1936 r. — umorzy ubezpieczalnia społeczna 15% salda;

4) przed dniem 16/I 1938 r. — za czas od dn. 1/I 1934 r. do dn. 31/XII 1937 r. — umorzy ubezpieczalnia społeczna 15% salda.

Jeżeli dłużnik nie dopełni we właściwym terminie jednego z warunków, wymienionych w p. p. 1 ÷ 4, a potrzebnych do umorzenia poszczególnej części salda, będzie on musiał od razu zapłacić tę część salda, która miała być umorzona w razie dopełnienia warunku (10%, 20%, 15%), a ponadto traci prawo do — omówionego pod lit. a — odroczenia spłaty względnie prawo do spłaty ratalnej 40%-owej części salda. Nadto niedopełnienie warunków w p. p. 1 ÷ 4 powoduje również powstanie obowiązku opłacenia zaległych odsetek od części salda, która nie została umorzona. Dłużnik nie traci natomiast prawa do umorzenia tych części 60%-owego salda, które mogą być umorzone w terminach późniejszych.

Z uwagi na to, że szereg dłużników w okresie po dn. 1/I 1934 r., a przed wejściem w życie omawianego rozporządzenia mogło wpłacać szereg sum na poczet zaległości, obecnie objętych ulgami, wskutek czego nie płacili oni bieżących należności — rozporządzenie stosuje do nich czasowo odrębne ulgi. Mianowicie, dłużnikom tym przysługiwać będzie prawo do umorzenia 10% zaległego salda (p. 1), jeżeli nawet nie dopełnili oni warunków, przewidzianych w tym punkcie i przed dn. 1/X 1935 r. nie wyrównali zaległych składek z tytułu ubezpieczeń społecznych za okres 1/I 1934 ÷ 31/III 1935, jeżeli jednak udowodnią, że suma uskuteczionych przez nich wpłat do ubezpieczalni społecznych w okresie

1/I 1934 ÷ 30/IX 1935 wynosi conajmniej tyle, ile wyniosły bieżące składki ubezpieczeniowe, przypadające do zapłaty w okresie 1/I 1934 ÷ 31/III 1935.

III — Oprócz powyższych dwu rodzajów ulg w spłacie zaległości wobec b. kas chorych wprowadza rozporządzenie jeszcze trzeci rodzaj ulg.

Ułgi te w stosunku do dłużników, którzy nie zalegają w okresie do dn. 30/VI 1936 r. z opłatą bieżących składek ubezpieczeniowych, przypadających z tytułu ubezpieczeń społecznych za czas po dz. 1/I 1934 r., polegają na tem, że wpłaty, uskuteczniane przez nich na poczet zadłużenia, figurującego na saldzie w dn. 1/VII 1935 r. — zarówno więc na poczet odroczonej 40% salda, jak i 60% salda, które podlegają omówionemu umorzeniu — o ile zostaną dokonane do dn. 31/III 1936 r., powodują pokrycie zaległości w stosunku 200% (podwójnie), o ile zaś zostaną dokonane w okresie od dn. 1/IV 1936 r. do dn. 30/VI 1936 r. powodują pokrycie zaległości w stosunku 150%. Dłużnicy zaś, którzy powyższych warunków nie posiadają, t. j. którzy w okresie od dn. 1/VII 1935 r. do dn. 30/VI 1936 r. zalegają z opłatą bieżących składek ubezpieczeniowych z okresu od dn. 1/I 1934 r. do dn. 30/VI 1936 r., mogą do dn. 31/XII 1936 r. spłacić zadłużenie z okresu przed dn. 1/I 1934 r., objęte saldem w dn. 1/VII 1935 r., w stosunku 1 : 1'25.

Powyższe przepisy dotyczą — jak powiedzieliśmy na wstępie — z reguły wszystkich dłużników. Wyjątek stanowią dłużnicy, którzy przestali zatrudniać pracowników, albo też zamknęli zakład pracy. Korzystają oni z tych samych uprawnień co pozostali dłużnicy w zakresie odroczenia i umorzenia części salda, muszą jednak oprócz dopełnienia wyżej przedstawionych warunków, t. j. niezalegania ze składkami bieżącymi po dn. 1/I 1934 r. i spłacania terminowego rat z odroczonej części salda (40%), każdorazowo uiszczać w terminach, w których umarza się poszczególne części 60%-owego salda (1/X 1935, 16/I 1936, 16/I 1937, 16/I 1938), przynajmniej 10% salda. Nie mogą więc oni skorzystać z pełnego umorzenia 60%-owej części salda. Nadto wpłaty, uskuteczniane na poczet zaległego salda przez dłużników, których zakład pracy jest nieczynny, względnie którzy nie zatrudniają więcej pracowników — choćby dokonywane przed dn. 31/III 1936 r. — nie mogą być zaliczane wyżej, jak tylko w stosunku 1 : 1'25.

Odsetki zwłoki w wysokości 6% w stosunku rocznym od zadłużenia na saldzie pobiera się tylko wówczas, gdy na skutek niedotrzymania przez dłużnika warunków, przewidzianych w rozporządzeniu, część salda stanie się bezzwłocznie płatną, względnie gdy zadłużenie nie zostanie spłacone do dn. 1/IV 1938 r. Odsetki liczone będą w powyższych wypadkach od dnia ustalenia salda, t. j. od dn. 1/VII 1935 r. do końca miesiąca kalendarzowego, poprzedzającego spłatę zadłużenia.

Spłata zaległości w ubezpieczeniach długoterminowych, t. j. w ubezpieczeniu pracowników umysłowych (zarówno emerytalnym, jak i na wypadek braku pracy), w ubezpieczeniu od wypadków w zatrudnieniu, w ubezpieczeniu emerytalnym (inwalidzkim) robotników i górników, ujęta została odmiennie ze względu na — omówione na wstępie — odmiennie założenia i odmienną strukturę tych ubezpieczeń od struktury i założeń ubezpieczeń krótkoterminowych; spłata dotyczy zaległości, istniejących w dn. 1/VII 1935 r.; a powstałych za okres do dn. 31/XII 1933 r.,

t. j. zaległości wobec b. Zakładów Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych, b. Zakładu Ubezpieczenia od Wypadków we Lwowie, b. Zakładu Ubezpieczenia od Wypadków w Królewskiej Hucie (w Chorzowie), b. Zakładu Ubezpieczeń od Wypadków w Rolnictwie w Poznaniu, Ubezpieczalni Krajowej w Poznaniu oraz b. Bractwa Górniczego w Krakowie.

Rozporządzenie nie stosuje jednak do powyższych zaległości ani częściowego umorzenia z urzędu, ani też odroczenia z możliwością umorzenia. Stosuje jedynie odroczenie płatności tych zaległości do dn. 15/II 1936 r. oraz obniża istniejące w dn. 1/VII 1935 r. odsetki zwłoki o połowę, z tem jednak zastrzeżeniem, że obniżka ta nie dotyczy odsetek, które zostały już obniżone do 6% lub 4¹/₂% w myśl ustawy z dn. 15/III 1934 r.¹⁾ Ze względu na to, że przepisy omawianego rozporządzenia przyznają dalej idące ulgi i obejmują szerszy krąg zaległości niż ustawa z dn. 15/III 1934 r., która obejmowała zaległości w ubezpieczeniach długoterminowych tylko za czas do dn. 1/VII 1932 r. — i aby, w związku z tem, wpłaty, uskuteczniowane na poczet zaległości w myśl tejże ustawy w okresie od dn. 9/IV 1934 r.²⁾ do dn. 1/VII 1935 r., nie zmniejszyły sum odsetek, podlegających obecnie obniżeniu (ustawa nakazywała w pierwszym rządzie pokrywać odsetki zwłoki), rozporządzenie postanawia, że wszelkie wpłaty, dokonane w powyższym okresie (9/IV 1934 ÷ 1/VII 1935), zostaną zaliczone w pierwszym rządzie na pokrycie zaległych składek i innych należności, a dopiero potem na pokrycie zaległych odsetek zwłoki.

Po upływie terminu odroczenia powyższych płatności zaległość wobec zakładów ubezpieczeń zostanie rozłożona:

1) dłużnikom, którzy nie udzielią odpowiedniego zabezpieczenia, a uiszczą w terminie do dn. 15/II 1936 r. zobowiązania z tytułu ubezpieczeń społecznych za czas od dn. 1/I 1934 r. do dn. 31/XII 1935 r. — na równe spłaty ratalne na okres 3 lat, licząc od dn. 15/II 1936 r.,

2) dłużnikom, którzy udzielią odpowiedniego zabezpieczenia — na okres do 9 lat, licząc od dn. 15/II 1936 r., przyczem nie stosuje się do nich warunek uregulowania zobowiązań z tytułu ubezpieczeń społecznych za czas od dn. 1/I 1934 r. do dn. 31/XII 1935 r.

Przez odpowiednie zabezpieczenie, uzasadniające rozłożenie spłaty zaległości na okres do 9 lat, uważa rozporządzenie w zasadzie popularne zabezpieczenie hipoteczne, jednak zainteresowana instytucja ubezpieczeniowa może przyjąć również i inne zabezpieczenie, jeżeli uzna je za odpowiednie (np. oddanie w zastaw papierów wartościowych lub t. p.). Przy udzielaniu zabezpieczenia hipotecznego przedstawiany instytucji ubezpieczeniowej protokół (zaświadczenie) ustalenia wartości szacunkowej nieruchomości nie może pochodzić z okresu wcześniejszego jak 1¹/₂ roku przed zgłoszeniem wniosku. Protokół ustalenia wartości szacunkowej nieruchomości musi być wykonany albo przez biegłych sądowych, urzędy lub banki państwowe, instytucje kredytu długoterminowego,

¹⁾ Ustawa z dn. 15/III 1934 r. o ułtwieniu spłaty zaległych składek i opłat na rzecz instytucji ubezpieczeń społecznych („Dz. Ust. R. P.” Nr. 29/1934, poz. 237), która uchylona została powołaną na wstępie ustawą z dn. 26/III 1935 r.

²⁾ Data wejścia w życie ustawy z dn. 15/III 1934 r.

bądź wreszcie przez rzeczoznawców zainteresowanej instytucji ubezpieczeniowej lub rzeczoznawców, przez nią wskazanych. Treść wpisu hipotecznego ustala zainteresowana instytucja ubezpieczeń społecznych. Czynności, związane z udzieleniem zabezpieczenia, powinny być dopełnione przed upływem terminu odroczenia spłaty zaległości, t. j. przed dn. 15/II 1936 r., przy czym koszty zabezpieczenia obciążają dłużnika.

Od zaległych należności powyższych instytucyj, objętych ulgową spłatą, pobierane będą odsetki zwłoki od dn. 1/VII 1935 r. w następującej wysokości:

1) w razie udzielenia przez dłużnika odpowiedniego zabezpieczenia — $4\frac{1}{2}\%$ w stosunku rocznym,

2) pozatem — 6% w stosunku rocznym — zarówno w razie rozłożenia na spłaty ratalne, jak i w wypadkach braku warunków po stronie dłużnika do otrzymania rat (niezapłacenie opłat ubezpieczeniowych za okres 1/I 1934—31 XII 1935 w terminie do dn. 16/II 1936 r.); jednakże w stosunku do gospodarstw i przedsiębiorstw rolnych i leśnych może właściciel instytucja ubezpieczeniowa zniżyć na wniosek dłużnika wysokość odsetek zwłoki — do $4\frac{1}{2}$ w stosunku rocznym — również w wypadkach, gdy dłużnik nie udzielił odpowiedniego zabezpieczenia.

Omówione wyżej rozłożenie spłaty należności wobec wymienionych instytucyj nastąpi — nie jak w odniesieniu do zaległości wobec b. kas chorych, które to zaległości ubezpieczalnie społeczne odraczają z urzędu — jedynie na wniosek zainteresowanego dłużnika, zgłoszony do dn. 1/I 1936 r. za pośrednictwem właściwej ubezpieczalni społecznej.

Rozłożenie spłaty udzielają: a) w stosunku do zaległości w ubezpieczeniu inwalidzkim robotników rolnych — Ubezpieczalnia Krajowa w Poznaniu, b) w stosunku do pozostałych zaległości — Zakład Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie, względnie jego oddziały (Kraków, Lwów, Poznań). Na obszarze Górnego Śląska wnioski należy zgłaszać jednak wprost do Oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Chorzowie.

Wyżej omówione przepisy doznają jednak ograniczenia zarówno w stosunku do pewnych osób, jak i w stosunku do niektórych zaległości, a mianowicie:

a) dłużnik, zalegający z opłatami z okresu przed dn. 1/I 1934 r. na rzecz wymienionych instytucyj ubezpieczeniowych, nie ma prawa do korzystania zarówno z odroczenia płatności, jak i z rozłożenia na raty spłaty zaległych należności, bądź też prawo to traci:

1) jeżeli nastąpiła likwidacja jego zakładu pracy, lub jeżeli powstanie uzasadniona obawa, że dany zakład pracy ulegnie likwidacji przed upływem 6 miesięcy,

2) jeżeli zalega on z opłatą zapadłej raty dłużej niż 3 miesiące;

b) ponadto przepisy o odroczeniu i spłacie ratalnej nie mają zastosowania do sum, od których uiszczenia uzależnione jest zaliczenie pracownikowi okresów ubezpieczenia lub wypłata świadczeń; o ileby zapłata powyższych sum została odroczone względnie rozłożona na raty, to odroczenie względnie rozłożenie na raty zostaje cofnięte; dotyczy to również tych składek w ubezpieczeniu inwalidzkim robotników, na podstawie których wymierzone zostały świadczenia rentowe dla ubezpieczonych; przepisy te mają na celu uwolnienie pracodawcy od odpowie-

dzialności cywilnej, jakąby musiał on w przeciwnym razie ponosić wobec pracownika.

Oprócz omówionych wyżej przepisów, ściśle odnoszących się do rodzajów i sposobów spłaty zaległości z tytułu składek i opłat wobec poszczególnych instytucyj ubezpieczeń społecznych — zawiera omawiane rozporządzenie przepisy, dotyczące zaległości zarówno w ubezpieczeniu krótko- jak i długoterminowym.

Rozporządzenie postanawia, że spłata zaległości nie musi być wyłącznie dokonana w formie gotówkowej, instytucje ubezpieczeń społecznych mogą bowiem zezwolić na częściową (względnie nawet całkowitą) spłatę zaległych należności, objętych rozporządzeniem, papierami procentowymi (papiery państwowe lub przez Państwo gwarantowane, papiery procentowe, emitowane przez instytucje względnie przedsiębiorstwa, położone w kraju), w formie cesji wierzytelności, drogą przeniesienia prawa własności do nieruchomości, przez spłatę towarami, w formie wykonania robót, lub też w jakiś inny sposób. Tak szeroko ujęte ramy form spłaty zapewniają przepisom charakter życiowy oraz podnoszą ich wartość i znaczenie, w przeciwnym bowiem razie szereg dłużników pozbawiony byłby możliwości skorzystania z ulg, wprowadzonych omówionem rozporządzeniem.

Ze względu na to, że dotychczasowe układy w indywidualnych wypadkach mogły zawierać łagodniejsze warunki spłaty zaległych należności, rozporządzenie postanawia, że dotychczasowe układy w sprawie spłaty zaległych należności, objętych omawianem rozporządzeniem, będą mogły ulec zmianie tylko na wniosek zainteresowanego, i to o tyle, o ile są mniej korzystne dla dłużników. Z drugiej jednak strony wejście w życie rozporządzenia samo przez się nie uchyla zobowiązań, wypływających z udzielonych instytucjom ubezpieczeń społecznych przez dłużników weksli, czeków i t. p., oraz nie unieważnia ono dokonanych na rzecz instytucyj przelewów wierzytelności. Dłużnicy mają jednak prawo stawienia wniosku, by kwoty, pochodzące z powyższych wpłat, przeznaczone zostały na spłatę bieżących zobowiązań.

Celem zabezpieczenia roszczeń instytucyj ubezpieczeniowych rozporządzenie zapewnia wszystkim zaległym składkom i opłatom, których spłatę ono normuje, do czasu ich całkowitego uiszczenia przywileje, przyznane składkom i opłatom na rzecz instytucyj ubezpieczeń społecznych w postępowaniu egzekucyjnym i upadłościowym.

W razie zaistnienia sporu na tle decyzji instytucyj ubezpieczeń społecznych w sprawach, unormowanych omawianem rozporządzeniem, właściwymi do orzekania będą organa, do których należy orzecznictwo w sporach o obowiązek ubezpieczenia.

Tak przedstawia się obecnie sprawa likwidacji zaległych opłat ubezpieczeniowych. Analiza przepisów omawianego rozporządzenia pozwala stwierdzić, że zostało ono opracowane w zrozumieniu konieczności znalezienia wyjścia z obecnej sytuacji i umożliwienia oddłużenia warsztatów pracy. Jest ono wyrazem maksimum możliwości i opiera się na założeniu dobrej woli dłużników. Dalej idące rozwiązanie sprawy groziłoby załamaniem ubezpieczeń społecznych i związanymi z tem komplikacjami społecznymi.

PRZEMYSŁ LUDOWY I DOMOWY ORAZ PRACA CHAŁUPNICZA

W DNIU 27 maja 1935 r. Pan Minister Przemysłu i Handlu podpisał rozporządzenie o wyłączeniu przemysłu ludowego i domowego oraz pracy chałupniczej z mocy obowiązującej prawa przemysłowego. Rozporządzenie to, ogłoszone w „*Dzienniku Ustaw R. P.*” Nr. 42, poz. 283, datowanym dn. 13 czerwca 1935 r., w dniu tym weszło w życie.

Wspomniane rozporządzenie jest jedną z niewielu polskich norm prawnych, zawierających definicję pojęć i zjawisk społeczno-gospodarczych. Prawodawca naogół unika takich definicji w myśl zasady: „in iure omnis definitio periculosa”, czego dowodem, że prawo przemysłowe np. nie określa, czym jest rzemiosło, a czym przemysł fabryczny (art. 143 prawa przemysłowego). To samo jednak prawo przemysłowe w art. 2 ust. 3 domaga się od Ministra Przemysłu i Handlu, aby specjalnym rozporządzeniem, wydanym w porozumieniu z Ministrem Opieki Społecznej i po wysłuchaniu opinii izb przemysłowo-handlowych i rzemieślniczych oraz rolniczych, określił „istotne cechy przemysłu ludowego i domowego oraz pracy chałupniczej, jako zatrudnień zarobkowych, wyłączonych spod przepisów prawa przemysłowego”. Rozporządzenie z dn. 27/V 1935 r. czyni temu postulatowi zadość.

Fakt, że od dnia uchwalenia art. 2 ust. 3 w brzmieniu noweli do prawa przemysłowego (dn. 10 III 1934 r.) do dnia podpisania rozporządzenia (dn. 27/V 1935 r.) upłynęło z górą 14 miesięcy, świadczy, iż zdawano sobie sprawę z trudności definjowania i klasyfikowania pojęć, co do których nasza literatura ekonomiczna jest niezwykle powściągliwa. Zgodnie z wymaganiami ustawy Ministerstwo Przemysłu i Handlu zwróciło się po opinię do samorządu gospodarczego, potem zaś przedyskutowało projekt rozporządzenia z Ministerstwem Opieki Społecznej¹⁾, uzgodniony wreszcie projekt skierowano do podpisu zainteresowanych Ministrów, poczem ogłoszono go w „*Dzienniku Ustaw*”.

Rozporządzenie z dn. 27/V nie zawiera definicji akademickich, teoretyzujących, abstrakcyjnych. Definicje te nie są idealne, niemniej opierają się one na polskiej aktualnej rzeczywistości i ją tylko mają na uwadze. Nie ograniczają się jednak do retrospektywnego formułowania zjawisk minionych czy trwających, lecz usiłują normować, kształtować pewne zjawiska pod nowym zupełnie kątem.

Przemysł ludowy w ujęciu rozporządzenia polega na „wytwarzaniu przez ludność wiejską przedmiotów użytkowych i zdobniczych, przeważnie o cechach etnicznych, opartych o miejscową tradycję ludową, z własnych lub nabytych surowców (materiałów), we własnych warsztatach pracy, samodzielnie lub wyłącznie przy pomocy osób, należących do rodziny”. Jest to definicja, zgodna ze stanem faktycznym, gdzie dominuje typ produkcji tkanin, garnków, drobnej galanterji drzewnej i t. p., prowadzonej przez ludność wiejską (najczęściej kobiety), zwią-

zanej z miejscową tradycją ludową (wyklucza to zatem podszywanie się pod tak popularną nazwę przemysłu ludowego, praktykowane po miastach) i zatrudniającej tylko ręce członków rodziny producenta, z wykluczeniem najemników.

Pierwotny projekt Ministerstwa Przemysłu i Handlu zawierał na końcu definicji słowa: „albo do służby domowej”; obawa przed zbyt rozciągliwym (a dla rzemiosła niebezpiecznym) interpretowaniem pojęcia „służba domowa” — spowodowała skreślenie tych wyrazów.

Związek Izb Rzemieślniczych R. P., którego opinii Ministerstwo również zasięgało, wypowiadał się nie tylko za utrzymaniem wspomnianych słów końcowych, lecz ponadto uzupełnił je słowami: „bądź najemnych pracowników”, co — rzecz prosta — z punktu widzenia interesów rzemiosła nie mogło być do przyjęcia. Istotnie, na 16 izb rzemieślniczych, opiniujących projekt rozporządzenia (Izba w Katowicach opinii nie nadesłała), 15 wypowiedziało się za tekstem Ministerstwa, przyczem niektóre izby zaproponowały skreślenie zdania o służbie domowej, co też zostało przyjęte.

Związek Izb Rzemieślniczych oraz Izba w Poznaniu wypowiedziały się przeciwko słowu „użytkowych” oraz zaprojektowały zastąpienie słowa „etnicznych” wyrazem „regionalnych”. Pierwsza poprawka zmierzała do uznania producentów, dajmy na to, łyżek lub sit za rzemieślników, podlegających prawu przemysłowemu; nienegując intencji tej poprawki, stwierdzić należy, iż przedmiotem użytkowym będzie niemal każdy przedmiot zdobniczy (np. tkanina), i że przedmiotów czysto zdobniczych (jest to właściwie cecha wtórna, dodatkowa) jest niesłychanie mało. Przyjęcie definicji w brzmieniu Związku Izb Rzemieślniczych przekreśliłoby sens wyłączenia przemysłu ludowego spod przepisów prawa przemysłowego. Co się zaś tyczy usunięcia słowa „etnicznych”, to Ministerstwo Przemysłu i Handlu wprowadziło następnie uzupełnienie, dzięki czemu w rozporządzeniu czytamy już: „przeważnie o cechach etnicznych”; obawy zaś Związku, że wyraz „etniczny” sprzyja podrabianiu wyrobów wiejskich przez rzemiosło miejskie, które z tej racji byłoby wolne od rygorów prawa przemysłowego, odpadają wobec użycia słów „opartych o miejscową tradycję ludową”, gdzie zmobilizowanie dwóch, łącznie ze sobą występujących elementów: „miejscowa” (czynnik geograficzny) i „tradycja” (czynnik historyczny) — paraliżuje akcję ewentualnych „kombinatorów”.

Aby już skończyć z przemysłem ludowym, trzeba przyznać, że Związek Izb Rzemieślniczych oraz 3 izby (na 16) proponowały wykluczyć spod prawa przemysłowego tylko taki przemysł ludowy, w którego zakres wchodziłaby jedynie produkcja przemysłowa, niebędąca rzemiosłem. W dosłownym brzmieniu propozycja taka byłaby całkowitem przekreśleniem art. 2 p. 17 ustawy przemysłowej, gdyż czynności, wykonywane w przemyśle ludowym, materialnie są czynnościami, wykonywanymi w rzemiosle (oprócz, dajmy na to, tkactwa). Zarazem byłoby to przekreśleniem nieuchylonej jeszcze bądź co bądź ustawy z 1924 r.

¹⁾ Szczegóły tej sprawy — zob. „*Polska Gospodarcza*” zesz. 23/1935, str. 729.

o popieraniu przemysłu ludowego oraz art. 3 ustawy o państwowym podatku przemysłowym, która zwalnia od podatku (a to jest moment w konkurencji przemysłu ludowego z rzemiosłem najbardziej istotny) „przemysł ludowy i rzemiosła, wykonywane ubocznie przez drobnych gospodarzy rolnych lub bezrolnych bez obcych sił pomocniczych”.

Przemysł domowy w ujęciu rozporządzenia — stanowi „jedynie uboczne zatrudnienie zarobkowe, wykonywane w chwilach wolnych od głównego zajęcia domowego lub zawodowego przez jedną osobę bez żadnej pomocy”. Pierwotny projekt mówił o zatrudnieniu, wykonywanem „obok głównego zajęcia domowego bądź zarobkowego”, był więc daleko bardziej liberalny i niejako sankcjonował stałe wykonywanie przez jedną osobę dwóch zajęć; brzmienie rozporządzenia kładzie natomiast nacisk na doradność i przypadkowość zajęcia przemysłowego. Pierwotny tekst ministerjalny zaakceptowało 10 izb rzemieślniczych (na 16), a zatem poważna większość. Poprawki mniejszości i Związku Izb Rzemieślniczych bądź szły w kierunku klauzuli: „zatrudnienie zarobkowe, niebędące rzemiosłem”, co przekreślało sens wyłączenia tego przemysłu spod prawa przemysłowego, bądź zmierzały do skreślenia wyrazu „zawodowego”, co usuwało spod rozporządzenia mężczyzn, zostawiając kobiety, uprawiające „zajęcie domowe”, bądź wypowiadały się za usunięciem słowa „zarobkowego”, co z uwagi na art. 1 prawa przemysłowego byłoby sprowadzeniem istoty rzeczy do absurdu bądź też proponowały ograniczenie przemysłu tylko do bezrobotnych głów rodziny, co przy pozorach słuszności społecznej nie zapewniałoby ochrony rzemiosła przed konkurencją przemysłu domowego, która jest bardziej intensywna właśnie ze strony bezrobotnych aniżeli ze strony osób „dorabiających”. Niewątpliwie, przemysłem domowym nie trudnią się sami tylko bezrobotni, lecz również zatrudnieni, których zarobki są częstokroć niższe od zasiłków, otrzymywanych przez osoby, całkowicie pozbawione pracy. Ale nawet fakty, które w swej książce „Przejawy kryzysu w rzemiosle i chałupnictwie” (Warszawa, 1934 r.) przytacza P. E. Arnekker (str. 48 i 55), świadczą, że czyto tkacze Łodzi i okolic, czyto robotnicy „Tespui”, czyto włóścianie, dopiero przyciśnięci wielką biedą, zaczęli dorabiać w szewctwie lub tkactwie, przyczem ich zarobki nie pozwalają na rejestrację warsztatów, zdanie egzaminów, udowodnienie praw nabytych i t. p.

Definicja przemysłu domowego, zawarta w rozporządzeniu z dn. 27 V, nie stanowi żadnego kroku wtył ani wobec stosunków życiowych, ani wobec dotychczasowych przepisów, które za trzezeń nie wzbudzały. Art. 2 p. 17 prawa przemysłowego w brzmieniu przed jego nowelizacją mówił o „przemysle domowym jako o „zarobkowym zatrudnieniu wytwórczem, wykonywanem ubocznie i wyłącznie przy pomocy osób, należących do rodziny lub do służby domowej”. Przeciwnie, obecne przepisy, zwięzając pojęcie tego przemysłu, zabezpieczają rzemiosło przed konkurencją (sankcjonowaną przez prawo przemysłowe z 1927 r.) przemysłu domowego.

Praca chałupnicza ujęta została w rozporządzeniu jako praca „osób fizycznych, które na mocy umowy, zawartej z nakładcą lub nakładcami (fabrykantami, rzemieślnikami, kupcami, pośrednikami i t. p.), zawodowo i zarobkowo, samodzielnie lub

wyłącznie przy pomocy osób, należących do najbliższej rodziny, wyrabiają, przerabiają albo wykończają przedmioty, zamówione przez nakładcę (nakładców), jeżeli praca ta jest wykonywana wyłącznie na rachunek nakładcy, we własnym mieszkaniu pracującego lub w innym miejscu, w którym tryb pracy nie jest normowany przez nakładcę”.

Definicja ta jest jednym z najtrudniejszych osiągnięć, gdy się zważy wielkość, znaczenie i skomplikowanie kwestji chałupniczej tak w Polsce, jak i zagranicą. Dokonanie rozdziału pomiędzy rzemiosłem a chałupnictwem — pisał P. C. Ptasiński („Prawo rzemieślnicze”, Lublin, 1931 r., str. 12) — „jest trudne, a często niemożliwe”. Dowodem tego brak do tej pory ustawy o pracy chałupniczej (posiada ją m. in. Czechosłowacja od 1918 r.), którą w b. słabym stopniu usiłują zastąpić odpowiednie artykuły ustawy z dn. 19 V 1920 r. o kasach chorych oraz dekretu z dn. 22/III 1928 r. o sądach pracy, których definicje nb. ze sobą się nie pokrywają.

Liczyła się z temi „niemożliwościami” Rada Związku Izb Rzemieślniczych, skoro dn. 8 III r. b. powzięła uchwałę, z której wynikałoby, że samorząd rzemieślniczy nie czuje się na siłach zdefiniować granice pomiędzy chałupnictwem a rzemiosłem, tem bardziej, że w obradach podnoszono, iż restrykcyjne ujęcie chałupnictwa jest niemożliwe. O trudności podziału na rzemiosło i chałupnictwo pośrednio świadczy także cytowana już praca P. Arnekker, który nie odróżnia (pod wpływem szeregu faktów) rzemiosła od chałupnictwa, czyni zaś to świadomie, bierze bowiem pod uwagę, iż chałupnictwo jest zjawiskiem gospodarczym i społecznym, a nie zjawiskiem prawnym. Samodzielność rzemiosła jest niekiedy fikcją, karta rzemieślnicza — symbolem przeszłości i, daj Boże, przyszłości, O tem, że posiadanie czy nieposiadanie wymaganej przez prawo przemysłowe karty rzemieślniczej nie gra decydującej roli — świadczą fakty, gdzie zmuszeni do usamodzielnienia się (posiadania wspomnianej karty) chałupnicy sprzedają swoje wyroby po nieproporcjonalnie niskich cenach, podrywając egzystencję takich samych (formalnie) jak oni rzemieślników.

Definicja pracy chałupniczej, wywołując najbardziej ożywioną dyskusję, spotkała się z aprobatą 10 (na 16) izb rzemieślniczych. Ich poprawkę, ograniczającą chałupnictwo jedynie do samych chałupników oraz ich najbliższej rodziny, Ministerstwo Przemysłu i Handlu przyjęło jako słuszną, z czem zgodziło się również — chociaż nie odrazu — Ministerstwo Opieki Społecznej, opierające się na cytowanej ustawie o kasach chorych, gdzie za chałupników uważa się nawet te osoby, które skolei zatrudniają innych najemników. W tym właśnie punkcie mieści się jakgdyby rewolucyjne znaczenie omawianego rozporządzenia, podporządkowuje ono bowiem prawu przemysłowemu (z jego rzemieślniczym dowodem uzdolnienia, egzaminami i t. p.) tych wszystkich t. zw. pośredników, faktorów, brygadzystów etc., którzy albo sami biorą udział w produkcji (np. krają materiał), albo ją jedynie kontrolują, regulują i t. d. Rozporządzenie usuwa poza nawias prawa przemysłowego tylko chałupników „czystej wody”, pracowników najemnych, przyczem jest rzeczą obojętną, czy taki pracownik najemny zawarł z nakładcą umowę o dzieło, czy też umowę o pracę. Obawy Związku Izb Rzemieślniczych i Izby Poznańskiej są

dlatego pönne, że w umowie decyduje treść i zamiar, a nie forma, która w tak prymitywnych stosunkach rzadko kiedy jest poprawna, ponadto chałupnicza umowa o pracę nie jest typową umową według tytułu XI działu I Kodeksu Zobowiązań. Przed Ministerstwem Opieki Społecznej, a nie przed Ministerstwem Przemysłu i Handlu stoi teraz obowiązek uregulowania stosunków, panujących w pracy chałupniczej, a dalekich bardzo od normalnych i zdrowych. Rozporządzenie z dn. 27/V 1935 r. spraw tych poruszyć nie może, nie leży to bowiem w jego kompetencjach.

Rozporządzenie nie potrzebuje również regulować, kto może a kto nie może być nakładcą. Nakładcą (faktorem, pośrednikiem, brygadziwą) może być każdy, kto — zgodnie z art. 7 prawa przemysłowego — zgłosi do władz przemysłowych I instancji prowadzenie przemysłu ze stałą siedzibą. Wykonywanie czynności nakładcy jest czynnością, objętą przez art. 1 prawa przemysłowego, i dlatego akceptacja terminologii Związku Izb Rzemieślniczych, przyjmującej istnienie umów o pracę, zawieranych pomiędzy chałupnikiem a osobą, nieprowadzącą przemysłu w rozumieniu prawa przemysłowego, równałaby się tolerowaniu istnienia nakładctwa pokątnego, nieobowiązanego do rejestracji z art. 7, a zatem pod każdym względem szkodliwego.

Definicja pracy chałupniczej w ujęciu rozporządzenia z dn. 27/V 1935 r. jest zbliżona najbardziej

do definicji, zawartych w ustawach: czechosłowackiej, austriackiej, hiszpańskiej i norweskiej¹⁾; z definicją ustawy Niemiec hitlerowskich ma ona niewiele wspólnego z uwagi na specjalne niemieckie motywy polityczno-ustrojowe, dalekie od naszych warunków. Ustawy te, zwłaszcza czechosłowacka, odróżniają szereg funkcji, łączących nakładcę z chałupnikiem; zwiężają też one pojęcie chałupnika do wąskich granic najemnictwa, z czym dosyć trudno będzie się pogodzić licznym grupom pseudo-chałupników. Nie ulega zaś wątpliwości, iż rzemiosło odniosło tutaj znaczny sukces (potwierdzony ostatnio wydanem zarządzeniem Ministra Skarbu w sprawie podatku przemysłowego): pseudo-chałupnicy (pracujący przy pomocy sił najemnych, brygadziści etc.) będą musieli postarać się o karty rzemieślnicze. Ci, których zastało omówione rozporządzenie, uzyskają tylko poświadczenie praw nabytych, na podstawie dokumentów, wystawionych przez odnośną gminę, kasę chorych i t. p.; zdawanie przez tę kategorię ex-chałupników egzaminów kwalifikacyjnych może być zbędne. Sprawa następnych kategorii chałupników (t. zn. tych, którzy zostali chałupnikami po dn. 13/VI 1935 r., a muszą wrócić do rzemiosła) będzie znacznie trudniejsza. Wydaje się jednak, iż będzie ona rozstrzygnięta w duchu rozporządzenia, a więc po linii interesów rzemiosła.

K. Sokołowski

KRONIKA GOSPODARCZA

SZKOLNICTWO ZAWODOWE W POLSCE W LATACH 1932 ÷ 1934¹⁾. — Oporając się na danych Gł. Urz. Stat., możemy stwierdzić, iż w Polsce szkolnictwo zawodowe o poziomie niższym i średnim obejmowało dotychczas 1527 uczelni. Trzeba przytem zaznaczyć, że do uczelni tego typu nie włączono zakładów kształcenia nauczycieli. Wśród uczelni

zawodowych były rozróżniane 3 rodzaje zakładów: 1) szkoły i kursy zawodowe (743 o 1 184 wydziałach), 2) ludowe szkoły rolnicze (141) i 3) szkoły zawodowe dokształcające (613).

Rozwój ich w okresie lat 1927/28 ÷ 1933/34 przedstawia następujące zestawienie:

Tablica I

	Szkoly i kursy zawodowe					Ludowe szkoły rolnicze			Szkoly zawodowe dokształcające			
	Zakłady	Wydziały	Uczniowie	Personel nauczyc.	Absolwenci	Zakłady	Uczniowie	Personel nauczyc.	Zakłady	Uczniowie	Personel nauczyc.	Absolwenci
1927/1928	—	—	50 356	—	—	129	4 781	—	573	90 420	—	—
1928/1929	720	1 093	66 951	—	—	130	5 245	—	—	—	—	—
1929/1930	725	1 237	83 925	—	—	128	5 697	—	—	—	—	—
1930/1931	763	1 172	72 720	—	—	135	5 144	—	763	115 242	—	—
1931/1932	754	1 240	70 232	8 211	23 744	146	4 638	500	733	103 927	6 480	17 883
1932/1933	747	1 236	68 809	8 190	22 513	138	4 585	499	670	86 148	5 800	19 399
1933/1934	743	1 184	65 661	7 983	22 306	141	4 509	534	643	79 954	5 498	18 241

Rozwój zawodowego szkolnictwa przemysłowego i handlowego zatrzymał się w 1930/31 r. Po tym roku maleje liczba zakładów, nauczycieli i uczniów. Silniej to występuje w szkołach dokształcających niż w szkołach i na kursach normalnych. Gdy liczba szkół dokształcających między 1930/31 r. i 1933/34 r. zmniejsza się o 16%, uczniów zaś o 30%, to liczba szkół normalnych — o 25%, a liczba uczniów — o niecałe 10%.

Roczny nakład samego Min. Wyzn. Rel. i Oświecenia Publ. na wykształcenie jednego absolwenta niższej lub średniej szkoły zawodowej wynosi dziś przeciętnie przeszło z 370. W latach największej frekwencji był on przeszło o 25% niższy. Do tego należy jednak doliczyć koszty, ponoszone przez samorządy i samo społeczeństwo.

Ludowe szkoły rolnicze dość słabo rozszerzały się, a liczba ich w ostatnich czasach malała. Na 1 ludową szkołę rolniczą w 1933/34 r. wypadało przeciętnie 32 uczniów, a na 1 nauczyciela w niej około 8 uczniów.

Pod względem naukowym ludowe szkoły rolnicze i szkoły zawodowe dokształcające należały do niższych, znajdujących się na poziomie szkolnictwa powszechnego. Wśród zawodowych szkół normalnych Gł. Urząd Statystyczny ustalał pod tym względem 5 rodzajów: „1) poziom niższy obejmuje wydziały, których kurs najwyższy nie przekracza 7 lat nauki począwszy od I oddziału szkoły powszechnej; 2) poziom średni I stopnia — 8 ÷ 10

¹⁾ Według „Statystyki szkolnictwa 1933/34” (wydawnictwo G. U. S. „Statystyka Polski”, serja C, zes. 21).

¹⁾ P. Z. Kusociński: „Ustawodawstwo chałupnicze w oświeceniu porównawczem” („Drobny przemysł i chałupnictwo”, tom II, Warszawa 1934 r.).

lat nauki (odpowiada poziomowi lat nauki w klasach IV ÷ VI szkoły średniej ogólnokształcącej); 3) poziom średni II stopnia 11 ÷ 12 lat nauki (odpowiada poziomowi lat nauki w klasach VII ÷ VIII szkoły średniej ogólnokształcącej); 4) poziom wyższy — ponad 12 lat nauki (odpowiada poziomowi powyżej szkoły

średniej ogólnokształcącej); 5) kursy nie określają naogół warunków wykształcenia przygotowawczego".

Jak się to wyraża liczebnie — daje nam wyjaśnienie następujące zestawienie, grupujące te szkoły jednocześnie pod względem kierunków nauczania (dane za 1933/34 r.):

Tablica II

Rodzaj szkół	Zakłady ogółem	W y d z i a ł y					Kursy	U c z n i o w i e					
		o p o z i o m i e				Ogółem		n a w y d z i a ł a c h o p o z i o m i e			Kursy		
		niższy	średnim		wyższym			niższym	średnim			wyższym	
I stopnia	II stopnia												
Ogółem	1 184	69	518	169	42	386	65 661	2 470	32 672	15 185	3 101	12 233	
Rolnictwo	31	4	15	3	6	3	1 780	148	1 119	111	340	62	
Przemysł i rzemiosło	665	51	328	70	13	203	32 351	1 959	18 569	5 115	1 294	5 414	
Handel i administracja	323	1	129	61	13	119	22 298	11	10 784	6 244	768	4 491	
Komunikacja	48	—	3	18	2	25	4 495	—	429	2 837	116	1 113	
Miernictwo i meljoracja	12	—	—	9	1	2	843	—	—	720	92	31	
Gospodarstwo domowe i usługi osobiste	93	13	37	8	1	34	2 747	352	1 066	158	49	1 122	
Służba domowa	12	—	6	—	6	—	1 147	—	705	—	442	—	

Tablica III

Rodzaj szkoły	S z k o ł y i k u r s y z a w o d o w e							Kursy ¹⁾	Szkoly zawodowe dokształcające
	ogółem	mężczyźni	kobiety	n a w y d z i a ł a c h o p o z i o m i e					
				niższym	średnim		wyższym		
		I stopnia	II stopnia						
Rolnictwo	483	359	124	21	281	43	122	16	
Rolnictwo i hodowla	253	189	64	—	139	9	89	16	
Leśnictwo	68	68	—	21	47	—	—	—	
Ogrodnictwo	162	102	60	—	95	34	33	—	
Przemysł i rzemiosło	9 471	4 873	4 598	373	4 205	963	243	3 689	17 853
Górnictwo	104	104	—	19	20	53	—	12	
Mineralny	6	6	—	—	—	6	—	—	
Metalowy	828	824	3	37	528	38	—	225	
Mechaniczny i elektr.	2 208	2 205	4	7	1 380	310	211	300	
Chemiczny	72	46	26	—	—	58	—	14	
Włókienniczy	990	209	781	—	211	19	—	760	
Skórzany	24	24	—	9	—	15	—	—	
Drzewny	420	418	2	109	247	27	—	37	
Spożywczy	51	16	35	—	33	18	—	—	
Odzieżowy	3 951	346	3 605	91	1 572	87	—	2 201	
Poligraficzny	102	65	37	—	21	57	—	24	
Budowlany	536	502	34	101	160	163	32	80	
Artystyczny	137	66	71	—	13	112	—	12	
Inne specjalności	42	42	—	—	18	—	—	24	
Handel i administracja	7 281	3 278	4 003	13	3 338	1 530	373	2 027	1 546
Kupiectwo	6 037	2 693	3 344	—	3 264	1 197	338	1 238	
Spółdzielczość	171	95	76	—	74	97	—	—	
Biurowość	844	329	515	13	—	26	16	789	
Admin. publiczna	229	161	68	—	—	210	19	—	
Komunikacja	2 606	2 506	100	—	115	555	34	1 902	
Koleje	356	356	—	—	79	277	—	—	
Żegluga	34	34	—	—	—	—	34	—	
Drogi	282	257	25	—	36	207	—	39	
Poczta	71	71	—	—	—	71	—	—	
Inne rodzaje	1 863	1 788	75	—	—	—	—	1 863	
Miernictwo i meljoracja	368	360	8	—	12	157	161	38	
Miernictwo	262	254	8	—	—	63	161	38	
Meljoracja	106	106	—	—	12	94	—	—	
Gospodarstwo dom. i usług. osob.	1 565	32	1 533	71	410	124	—	860	
Gospodarstwo domowe	1 440	15	1 425	171	356	124	—	789	
Wychowanie	49	—	49	—	29	—	—	20	
Usługi osobiste	76	17	59	—	25	—	—	51	
Służba zdrowia	532	—	532	—	357	—	175	—	
Pielęgniarstwo	222	—	222	—	47	—	175	—	
Położnictwo	310	—	310	—	310	—	—	—	
O g ó ł e m :	22 306	11 408	10 898	578	8 716	3 372	1 108	8 532	19 399

Do uczelni o typie szkolnym uczęszczało ok. 81% uczącej się młodzieży w normalnych szkołach zawodowych, na kursy — reszta, t. j. ok. 19%, przyczem niższe wykształcenie pobierało ok. 4%, średnie — ok. 72%, wyższe — ok. 5%. Poziom młodzieży, uczącej się na kursach, ściśle nie da się ustalić.

Jeżeli weźmiemy pod uwagę jeszcze rolnicze szkoły ludowe oraz zawodowe szkoły dokształcające, to okaże się, że większość naszej młodzieży, uczęszczającej do wszystkich szkół zawodowych, bo prawie 58%, otrzymywało tylko niższe wykształcenie.

Element żeński w szkołach zawodowych był bardzo liczny. Dziewczęta uczęszczały do 305 żeńskich i 245 koedukacyjnych szkół i kursów zawodowych, do 54 żeńskich ludowych szkół rolniczych i do 56 żeńskich i 113 koedukacyjnych zawodowych szkół doksztalających. W pierwszych szkołach stanowiły one 45%, w drugich — 36%, a w trzecich — ok. 22%.

Młodzież w przeważającej liczbie uczęszczała do szkół przemysłowych i rzemieślniczych (70%), w mniejszej liczbie do handlowych (20%). Po kilka tylko procent uczniów obejmują szkoły kolejowe (3%) i rolnicze (4%). Pozostały odsetek młodzieży uczęszczał do szkół mierniczych i meljoracyjnych, służby zdrowia i gospodarstwa domowego oraz usług osobistych. Poziom wykształcenia oraz kwalifikacje zawodowców, wypuszczanych przez omawiane szkoły, najlepiej mogą określić dane, dotyczące wydanych świadectw. Podajemy je w poniższym zestawieniu (dane za rok 1932/33): (Patrz tablica III na str. 990)

Musimy zaznaczyć, że statystyka wydanych świadectw w lu-

dowych szkołach rolniczych nie została opublikowana. Niemożąc podać liczby absolwentów, wychodzących z tych szkół, możemy jednak w pewnej mierze określić ich kwalifikacje na podstawie poziomu i kierunków nauki uczniów w tych szkołach. Szkoły te były więcej zróżniczkowane pod względem nauki niż zawodowe szkoły rolnicze. Mianowicie, wśród nich, wprawdzie niewiele, ale znajdowało się po kilka szkół, zajmujących się tylko hodowlą (4), ogrodnictwem (5), mleczarstwem (2) i leśnictwem (5). Rolnictwo natomiast nauczane było aż w 125 szkołach tego typu.

Brak ściślejszej statystyki co do świadectw ukończenia, wydanych przez szkoły doksztalające, jak również co do kierunków nauki i specjalizacji tych szkół nie daje możliwości bliższego ustalenia ani charakteru, ani kwalifikacji absolwentów tych szkół.

Szkoły zawodowe były organizowane i prowadzone przez 3 czynniki: Państwo, samorządy i osoby prywatne. Liczbowo ilustruje to następujące zestawienie:

Tablica IV

Własność	Szkoły i kursy zawodowe						Ludowe szkoły rolnicze		Zawodowe szkoły doksztalające	
	Zakłady			Uczniowie			szkoły	uczniowie	szkoły	uczniowie
	ogółem	szkoły	kursy	ogółem	szkoły	kursy				
Ogółem:	743	493	250	65 661	53 428	12 233	141	4 509	642	79 841
Państwowa	420	119	1	22 493	22 318	175	40	1 241	594 ¹⁾	74 132 ¹⁾
Samorządowa	29	28	1	5 009	4 587	422	78	2 626		
Przywatna	594	346	248	38 159	26 523	11 636	23	642	43	5 709

Najsilniejszy udział w organizowaniu szkolnictwa zawodowego w dziedzinie szkół normalnych miała inicjatywa prywatna. Szczególnie zaznaczyło się przy organizacji kursów. Ludowymi szkołami rolniczymi natomiast najsilniej interesowały się samorządy. Przy organizacji zawodowych szkół doksztalających

prywatna inicjatywa była bardzo słaba. W tej dziedzinie za ledwie ok. 9% szkół należało do osób prywatnych. Resztę szkół finansowało Państwo i samorządy.

K. St.

GÓRNICTWO I PRZEMYSŁ

GÓRNICTWO WĘGLOWE

PRZEMYSŁ WĘGLOWY W MAJU 1935 R. — Wydobycie węgla kamiennego w maju i w okresie 5-miesięcznym 1935 r. przedstawiało się następująco:

Tablica I

Rejony węglowe	M a j		Styczeń ÷ maj		
	1 9 3 5		1 9 3 5		1 9 1 3
	tonn	1913= 100	tonn	1913= 100	tonn
Śląski	1 511 633	56·37	8 437 054	62·92	13 409 210
przec. dzienna	60 465	55·99	67 496	62·50	107 994
Dąbrowski	380 632	66·98	2 193 312	76·85	2 853 835
przec. dzienna	15 225	65·86	17 547	75·91	23 116
Krakowski	131 139	79·85	758 556	92·38	821 165
przec. dzienna	5 246	79·33	6 068	91·76	6 613
Ogółem:	2 023 404	59·26	11 388 922	66·66	17 081 210
przec. dzienna	80 936	58·77	91 111	66·16	137 723

Wzrost (+), względnie spadek (—) wydobycia w maju r. b. w porównaniu z kwietniem r. b. oraz z majem 1934 r. ilustruje poniższe zestawienie:

W stosunku:

Rejony	do kwietnia 1935 r.		do maja 1934 r.	
	tonn	%	tonn	%
Śląski	— 57 138	3·64	— 27 318	1·78
Dąbrowski	+ 2 281	0·60	+ 27 591	7·82
Krakowski	— 3 729	2·76	+ 26 776	25·66
Ogółem:	— 58 586	2·81	+ 27 049	1·35

Jak wynika z tego zestawienia, wydobycie węgla kamiennego w maju w porównaniu z kwietniem zmalało o 2·81%, a w sto-

sunku do analogicznego miesiąca 1934 r. wzrosło o 1·35%. Podkreślić przytem należy, że spadek wydobycia dotyczył głównie rejonu śląskiego, a w mniejszej mierze rej. krakowskiego, natomiast wydobycie w rejonie dąbrowskim nieznacznie wzrosło (o 0·60%). Od początku roku, t. j. w okresie styczeń—maj, wydobyto węgla kamiennego 11 388 922 t — wobec 11 286 157 t w analogicznym okresie poprzedniego roku, a zatem w r. b. o 102 685 t (0·91%) więcej.

Ogólny zbył węgla kamiennego w maju utrzymał się mniej więcej na poziomie poprzedniego miesiąca; nieznaczny spadek eksportu został prawie w całości skompensowany zwiększonym zbytem na rynku wewnętrznym.

Ponieważ eksport zmalał, a zbył krajowy nieco wzrósł, przeto w ustosunkowaniu się eksportu do zbytu krajowego nastąpiło pewne przesunięcie na korzyść zbytu krajowego; gdy w kwietniu udział zbytu krajowego w ogólnym zbycie węgla stanowił 64·57%, a eksportu — 35·43%, to w maju udział zbytu krajowego wzrósł do 64·80%, a eksportu zmalał do 35·20%.

Wzrost (+) względnie spadek (—) zbytu krajowego w maju w porównaniu z kwietniem ilustruje następujące zestawienie:

Rejony	Zbył w kraju		Eksport	
	tonn	%	tonn	%
Śląski	— 10 466	1·25	— 20 149	3·57
Dąbrowski	+ 11 678	4·67	+ 15 761	16·74
Krakowski	+ 2 685	2·31	— 105	27·63
Ogółem:	+ 3 897	0·32	— 4 493	0·68

Jak wynika z tabl. II, zbył węgla w kraju wykazał w globalnej sumie tendencję stabilizacyjną, gdyż w maju w porównaniu z kwietniem wzrósł za ledwie o 0·32%. Natomiast jeśli chodzi o poszczególne grupy odbiorców, to nastąpiły dość znaczne zmiany. Spadł, mianowicie, odbiór węgla ze strony przemysłu przetwórczo-metalowego, jak również rolnictwa (łącznie z jego zakładami przetwórczymi), oraz innych przemysłów, jak: solny,

¹⁾ Szkoły publiczne.

naftowy. Straty te zostały, nawet z pewną nadwyżką, powetowane zwiększonym zapotrzebowaniem węgla ze strony cementowni i cegielni w związku z rozpoczęciem się sezonu budowlanego. Również, chociaż w znacznie mniejszym stopniu, wzrósł odbiór węgla ze strony cukrowni i przemysłu włókienniczego. W pozostałych gałęziach produkcji nie zaobserwowano w maju większych odchyłań w stosunku do poprzedniego miesiąca. Zbyt krajowy od początku roku (styczeń ÷ maj) wynosił 6 598 890 t — wobec 5 983 530 t w analogicznym okresie 1934 r. a zatem wzrósł w r. b. o 615 360 t

Zbyt węgla kamiennego w Kraju — w maju 1935 r.

Tablica II

Rodzaj odbiorców	Maj 1935 tonn	Styczeń ÷ maj			
		1 9 3 5		1 9 3 4	
		tonn	%	tonn	%
I.—Przemysł					
Hutniczy:					
żelazny	91 287	477 889	7'24	397 453	6'64
innych metali	26 339	145 151	2'20	160 268	2'68
Koksiarnie	143 039	764 256	11'58	718 879	12'01
Brykociarnie	11 508	69 635	1'06	104 482	1'75
Gazownie	19 029	117 547	1'78	111 318	1'86
Górnicy (kopalnie rud i kopalnie niemające węgla własnego) ¹⁾	3 847	21 985	0'33	21 519	0'36
Naftowy	4 594	25 019	0'38	35 170	0'59
Solny	6 385	39 065	0'59	43 455	0'73
Cementowy, ceramiczny oraz cegielniany i wapienniki	87 159	277 180	4'20	267 755	4'47
Obróbczy (metalowy i inny)	7 184	56 495	0'86	47 019	0'79
Chemiczny	27 468	162 142	2'46	134 953	2'25
Garbarski i przetworów zwierzęcych	2 990	15 080	0'23	16 160	0'27
Rolniczy (przetwórczy rolny, browary, młyny i gorzelnie)	32 434	223 762	3'39	181 125	3'03
Cukrowniczy	9 387	37 117	0'56	30 280	0'51
Papierniczy	24 852	135 570	2'05	125 897	2'10
Włókienniczy	57 477	318 817	4'83	290 220	4'85
Inne gałęzie przemysłu	107 628	561 413	8'51	593 448	9'92
Razem przemysł¹⁾:	662 607	3 448 173	52'25	3 279 401	54'81
II.—Inni odbiorcy					
Koleje żelazne	221 269	1 184 803	17'95	1 155 232	19'31
Żegluga	2 410	7 072	0'11	5 555	0'09
Institucje miejsk. (elektrownie, tramwaje, wodociągi i inne, oprócz gazowni)	32 389	173 058	2'62	173 799	2'91
Wojskowość	31 821	78 641	1'19	81 489	1'36
Institucje państw.	6 568	50 568	0'77	46 938	0'78
Opał domowy ²⁾	109 201	719 164	10'90	549 983	9'19
Pośrednicy	138 771	937 411	14'21	691 133	11'55
Razem inni odbiorcy²⁾:	542 429	3 150 717	47'75	2 704 129	45'19
Ogółem w kraju:	1 205 036	6 598 890	100'00	5 983 530	100'00

Jak ilustruje tab. III, eksport węgla kamiennego w maju w porównaniu z kwietniem zmalał zaledwie o 4 493 t (0'68%), przy czym podkreślić należy, że spadek eksportu dotyczył wyłącznie rejsu, śląskiego, natomiast wywóz z rejsu, dąbrowskiego doznał pewnej poprawy. W wywozie do poszczególnych grup rynków za-

Eksport węgla kamiennego — w maju 1935 r.

Tablica III

KRAJE	Maj 1935 tonn	Styczeń ÷ maj			
		1 9 3 5		1 9 3 4	
		tonn	%	tonn	%
I.—Rynki środkowo-europejskie					
Austria	78 610	418 680	11'77	481 287	11'95
Węgry	56 850	294 207	8'27	336 691	8'36
Czechosłowacja	1 330	2 385	0'07	3 913	0'10
Niemcy	20 421	121 983	3'43	135 303	3'36
	9	105	—	5 380	0'13
II.—Rynki skandynawskie					
Szwecja	251 861	1 216 810	34'19	1 304 828	32'39
Norwegia	184 029	827 903	23'36	971 524	24'11
Dania	33 232	194 923	5'47	112 095	2'78
Islandja	26 200	161 189	4'53	172 319	4'28
Finlandja	—	5 260	0'15	13 635	0'34
	8 400	27 535	0'78	35 255	0'88
III.—Rynki bałtyckie					
Łotwa	5 260	14 666	0'41	3 755	0'09
Litwa	5 260	14 136	0'40	330	0'01
Kłajpeda	—	—	—	—	—
Estonja	—	530	0'01	3 425	0'08
IV.—Rynki zachodnio-europejskie					
Francja	137 756	665 273	18'69	1 154 384	28'66
Belgia	104 151	432 948	12'16	397 091	9'86
Holandja	18 475	105 347	2'96	253 025	6'28
Irlandja	5 768	50 693	1'42	137 595	3'42
Szwajcaria	—	45 825	1'29	326 058	8'09
Anglja	9 362	30 460	0'86	39 105	0'97
	—	—	—	1 600	0'04
V.—Rynki południowo-europejskie					
Włochy	88 462	772 444	21'71	699 318	17'36
Jugosławia	66 952	682 250	19'17	609 114	15'12
Rumunia	15 420	25 270	0'71	17 663	0'44
Grecja	—	6 180	0'17	14 801	0'37
Hiszpanja	6 090	44 434	1'25	55 740	1'38
Portugalia	—	4 200	0'12	—	—
Malta	—	2 030	0'06	2 000	0'05
	—	8 080	0'23	—	—
VI.—Rynki pozaeuropejskie					
Algier	26 870	141 640	3'98	113 703	2'82
Egipt	7 815	40 266	1'12	66 765	1'66
Pozostała Afryka	10 415	32 498	0'91	15 550	0'39
Argentyna	—	7 320	0'21	7 220	0'18
Brazylja	6 300	45 515	1'29	13 898	0'34
Daleki Wschód	—	—	—	2 000	0'05
Inne kraje	2 340	16 041	0'45	8 270	0'20
	—	—	—	—	—
VII.—Węgiel okrętowy					
	39 661	210 026	5'90	175 089	4'35
Razem zagran.:	628 480	3 439 539	96'65	3 932 364	97'62
VIII.—W. M. Gdańsk					
	26 077	119 280	3'35	95 988	2'38
Ogółem:	654 557	3 558 819	100'00	4 028 352	100'00

szyły dość poważne przesunięcia. Wysyłki na rynki środkowo-europejskie kształtowały się korzystnie — dzięki wzrostowi eksportu do Austrii w związku z większym przydziałem zezwoleń przywozowych. Zanotować też należy pewne wysyłki węgla do Węgier w następstwie wykonania umów kompensacyjnych. Eksport na rynki skandynawskie — po przejściowym osłabieniu w kwietniu — wykazał w maju pewną stabilizację, przy czym wzrosły wysyłki do Szwecji i Danii, zmalały natomiast do wszystkich pozostałych krajów, objętych tą grupą rynków. Eksport na rynki zachodnio-europejskie wykazał znaczną poprawę, i to w wywozie do wszystkich krajów tej grupy rynków. Na poprawę tę wpływa podniesienie wysyłek węgla do Belgii i Francji, w pozycjach pozakontyngentowych, dotyczących przeważnie zapotrzebowania na cele bunkrowe. Eksport na

¹⁾ Bez zużycia na cele techniczne kopalni

²⁾ Bez zużycia na deputaty.

rynki południowo-europejskie spadł bardzo poważnie. Przyczyną tego jest zakaz przywozu i restrykcje walutowe, a powstałe stąd trudności dla przywozu polskiego węgla nie zostały w lipcu jeszcze usunięte w drodze rokowań handlowych między rządami. Wywóz na rynki pozaeuropejskie uległ pewnemu pogorszeniu w następstwie obniżenia wysyłek do Argentyny oraz zaprzestania eksportu na Daleki Wschód. Wysyłki do W. M. Gdańska jak również zbyt węgla dla celów bunkrowych — doznały w miesiącu sprawozdawczym lekkiej poprawy. Stosunkowo znaczny wzrost wysyłek do W. M. Gdańska przypisać należy w dużej mierze spadkowi guldena gdańskiego, względnie wynikłym stąd trudnościami walutowym, które stwarzały poważne przeszkody dla przywozu zagranicznego paliwa.

Całkowity obrót węgla, koksu i brykietów w maju 1935 r. ilustruje tabl. IV, z której widać, że zapasy węgla kamiennego

na zwalach w kopalniach w miesiącu sprawozdawczym nieznacznie zmalały.

Spadek wydobycia węgla w lipcu uwidocznił się w spadku liczby dniów k odrobionych — o 18 490 (1'51%) do 1 207 680, przyczem liczba zwykłych dniówek odrobionych spadła do 1 176 830, t. j. o 24 537 (2'04%), a liczba dniówek nadliczbowych wzrosła o 6 047 (24'38%) do 30 850.

W wyniku również obniżenia wydobycia liczba dniówek opuszczonych wzrosła w maju o 7 816 (1'59%) do 498 044, co stanowi 42'32% zwykłych dniówek odrobionych. Do zwiększenia się liczby tych dniówek przyczynił się wzrost liczby t. zw. „świętówek” o 7 205 (1'90%) do 379 308, co stanowi 32'23% zwykłych dniówek odrobionych (30'97% w kwietniu). Liczba dniówek urlopowych utrzymała się mniej więcej na poziomie poprzedniego miesiąca i wynosiła 64 002.

Obrót węgla, koksu i brykietów w Państwie Polskim — w maju 1935 r.

Tablica IV

(w tonnach)

REJONY WĘGLOWE	Pozostałość z poprzed. miesiąca	Wydobycie (produkcja)	Do dyspozycji	R O Z C H Ó D								Pozostałość na zwalach na następ. miesiąc
				Z B Y T			Z U Ż Y C I E			Ogółem		
				W kraju	Zagranicę	Razem	Cele własne zakład.	Deputaty robot.	urzęd.		Razem	
W ę g i e l k a m i e n n y												
Śląski	1 123 065	1 511 633	2 629 964	824 272	544 382	1 368 654	113 621	20 133	2 188	135 942	1 504 596	1 125 368
Dąbrowski	431 975	380 632	810 918	261 768	109 900	371 668	42 038	7 281	1 033	50 352	422 020	388 898
Krakowski	102 259	131 139	233 380	118 996	275	119 271	17 911	3 028	330	21 269	140 540	92 840
Ogółem:	1 657 299	2 023 404	3 674 262	1 205 036	654 557	1 859 593	173 570	30 442	3 551	207 563	2 067 156	1 607 106
W ę g i e l b r u n a t n y												
Zawiercki	519	779	1 298	602	—	602	102	1	2	105	707	591
Wschodnio-małop.	1 120	175	1 295	110	—	110	10	—	—	10	120	1 175
Poznańsko-pomorski	228	—	228	—	—	—	—	—	—	—	—	228
Ogółem:	1 867	954	2 821	712	—	712	112	1	2	115	827	1 994
K o k s												
Śląski	234 993	106 303	341 296	59 016	20 495	79 511	50	—	2	52	79 563	261 733
B r y k i e t y												
Śląski	4 757	11 642	16 379	12 095	580	12 675	27	—	2	22	12 697	3 682

Liczba przeciętnie zatrudnionych robotników spadła w maju w porównaniu z kwietniem o 669 (0'99%) do 66 995.

Na przeciętnie zatrudnionego robotnika przypadało w maju dniówek zwykłych odrobionych 17'57, wszystkich opuszczonych 7'43, w tem „świętówek” 5'66; odpowiednie liczby w kwietniu wynosiły: 17'75, 7'25, 5'50.

Przeciętne wydobycie węgla na robotniko-dniówkę w maju w porównaniu z kwietniem naogół spadło, jedynie w rejonie krakowskim utrzymało się na poziomie poprzedniego miesiąca, wynosząc 1 366 kg, w rejonie śląskim obniżyło się do 1 923 kg — wobec 1948 kg w kwietniu, w rejonie dąbrowskim zaś do 1 264 kg — wobec 1 279 kg w kwietniu; przeciętnie dla całego Państwa zmalało o 14 kg i stanowiło 1 709 kg.

Przeciętny zarobek w gotówce dorosłego mężczyzny na dniówkę odrobioną utrzymał się w maju prawie na poziomie kwietniowym i wynosił w rejonie śląskim zł 8'36, w rejonie dąbrowskim zł 6'72 i w rejonie krakowskim zł 6'26.

W zależności od liczby dniówek odrobionych, przypadających na przeciętnie zatrudnionego robotnika, kształtował się przeciętny całkowity dochód dorosłego mężczyzny w ten sposób: w rej. śląskim i krakowskim, w których zaznaczył się spadek liczby dniówek odrobionych, całkowity dochód spadł, a mianowicie: w rej. śląskim do zł 170'61, t. j. o zł 2'52, w rej. krakowskim do 107'33, t. j. o zł 8'74, natomiast w rej. dąbrowskim wzrósł o zł 3'32 do zł 131'67, co tłumaczy się większą liczbą dniówek odrobionych, przypadających przeciętnie na robotnika. Podobnie kształtował się przeciętny miesięczny dochód dorosłego mężczyzny w gotówce, wynosząc w maju w rej. śląskim zł 155'45 — wobec zł 156'84 w kwietniu, w rej. krakowskim zł 96'92 — wobec zł 105'55 i w rej. dąbrowskim zł 118'28 — wobec zł 114'15.

Przeciętny miesięczny koszt utrzymania rodziny robotniczej, składającej się z 4 osób (niejednolicie dla poszczególnych rejonów obliczany) spadł w rej. śląskim do zł 139'06 — wobec zł 139'49 w kwietniu, a w rej. dąbrowskim pozostał bez zmian, wynosząc zł 99'30.

WYWÓZ WĘGLA KAMIENNEGO W LIPCU 1935 R. przedstawiał się — według danych tymczasowych — następująco (w tys. tonn):

K r a j e	L i p e c 1935					Wzrost (+) lub spadek (-) w lipcu w stosunku do czerwca
	1932	1933	1934	Czerwiec	Lipiec	
Rynki środkowo-europejskie	161	117	101	98	91	— 7
Austria	130	86	68	76	72	— 4
Węgry	—	1	3	—	1	+ 1
Czechosłowacja	30	30	30	20	18	— 2
Niemcy	1	—	—	2	—	— 2
Rynki skandynawskie	434	424	268	269	288	+ 19
Szwecja	225	229	168	170	217	+ 47
Norwegja	65	78	23	31	20	— 11
Dania	110	66	66	51	34	— 17
Islandja	—	3	1	3	—	— 3
Finlandja	34	48	10	14	17	+ 3
Rynki bałtyckie	12	7	9	10	6	— 4
Łotwa	7	7	7	8	6	— 2
Litwa	1	—	—	—	—	—
Kłajpeda	2	—	—	—	—	—
Estonja	2	—	2	2	—	— 2
Rynki zachodnio-europejskie	87	130	188	122	142	+ 20
Francja	64	71	72	89	94	+ 5
Belgia	5	16	29	21	29	+ 8
Holandja	10	9	24	4	8	+ 4
Irlandja	—	29	43	—	—	—
Szwajcaria	8	5	12	8	11	+ 3

Rynki południowo-europejskie	70	71	129	148	183	+	35
Włochy	67	63	127	141	155	+	14
Jugosławia	1	—	2	7	21	+	14
Rumunia	2	1	—	—	—	—	—
Grecja	—	7	—	—	3	+	3
Malta	—	—	—	—	4	+	4
Rynki pozaeuropejskie	17	25	19	28	23	—	5
Algier	10	17	18	17	1	—	16
Egipt	—	8	—	5	8	+	3
Pozostała Afryka	—	—	—	—	2	+	2
Argentyna	7	—	—	6	12	+	6
Daleki Wschód	—	1	1	—	—	—	—
Węgiel okrętowy	26	31	37	50	46	—	4
Razem zagranicę:	807	805	743	725	779	+	54
W. M. Gdańsk	30	29	32	28	28	—	—
Ogółem:	837	834	775	753	807	+	54
Przeładunek węgla w portach:							
w Gdyni	404	436	422	422	486	+	64
w Gdańsku	286	221	233	173	184	+	11
Razem:	690	657	655	595	670	+	75

Eksport węgla kamiennego w lipcu — w związku z większą o 5 ilością dni roboczych w lipcu w porównaniu z czerwcem — wzrósł o 54 tys. t (7·17%) i przewyższył jednocześnie o 32 tys. t (4·13%) wywóz w lipcu 1934 r.

Od początku roku, t. j. w okresie styczeń-lipiec 1935 r. wyeksportowano 4972 tys. t — wobec 5410 tys. t w odpowiednim okresie 1934 r., t. j. mniej w r. b. o 438 tys. t, czyli o 8·80%.

Wzrost wywozu w lipcu dotyczył obu rejonów eksportujących, przyczem z rej. śląskiego wywieziono 676 tys. t, a zatem o 30 tys. t więcej, a z rejonu dąbrowskiego 131 tys. t, czyli o 24 tys. t więcej w porównaniu z miesiącem poprzednim. Eksport z rejonu krakowskiego nie przewyższał 0·5 tys. t.

Na rynki środkowo-europejskie wywieziono o 7 tys. t mniej w porównaniu z miesiącem poprzednim. Na spadek wywozu wpłynęło głównie zmniejszenie się wysyłek do Austrii oraz do Czechosłowacji.

Wywóz na rynki skandynawskie zwiększył się o 19 tys. t, przyczem wzrosły wysyłki do Szwecji i Finlandji, natomiast do pozostałych krajów tej grupy rynków nastąpił dość poważny spadek wywozu.

Wysyłki na rynki bałtyckie ograniczały się w miesiącu sprawozdawczym do wywozu do Łotwy w wysokości 6 tys. t.

Na rynki zachodnio-europejskie eksport wzrósł w lipcu o 20 tys. t i wyniósł 142 tys. t, przyczem wzrost wysyłek dotyczył wszystkich krajów tej grupy rynków.

Eksport na rynki południowo-europejskie wzrósł o 35 tys. t i wyniósł 183 tys. t. Wzrost wywozu dotyczył Włoch, co pozostaje w związku z tymczasowym uregulowaniem wysyłek do tego kraju, oraz Jugosławii, co tłumaczy się wykonywaniem ostatnio zawartych umów kompensacyjnych. Podkreślić należy, że w lipcu wznowiono wysyłki do Grecji i na Malte.

Eksport na rynki pozaeuropejskie zmalał o 5 tys. t wskutek zmniejszonych wysyłek do Algieru.

Wysyłki do W. M. Gdańska utrzymały się na poziomie czerwcowym, natomiast zbyt węgla okrętowego zniżył się.

Udział poszczególnych rynków zbytu w ogólnym eksporcie węgla ilustruje następujące zestawienie (w %-ach):

	Czerwiec	Lipiec
Rynki środkowo-europejskie	13·01	11·28
" skandynawskie	35·72	35·69
" bałtyckie	1·33	0·74
" zachodnio-europejskie	16·20	17·59
" południowo-europejskie	19·66	22·68
" pozaeuropejskie	3·72	2·55
Węgiel okrętowy	6·64	5·70
W. M. Gdańsk	3·72	3·47

Przeciętna dzienna wysyłka węgla kamiennego zagranicę wynosiła w lipcu przy 27 dniach roboczych ok. 30 tys. t, czyli zmalała w porównaniu z czerwcem o ok. 4 tys. t.

Przeładunek węgla w portach Gdynia—Gdańsk w lipcu w porównaniu z czerwcem wzrósł o 75 tys. t, przyczem przeładunek w Gdyni wzrósł o 64 tys. t, a w Gdańsku o 11 tys. t.

HUTNICTWO

WYTWÓRCZOŚĆ HUTNICTWA ŻELAZNEGO W LIPCU 1935 R. przedstawiała się — według danych tymczasowych — jak następuje (w tonnach):

	1935 czerwiec	lipiec	Lipiec 1934
Surówka	27 821	32 818	36 244
Stal	66 901	86 734	76 302
Wytwory walcownicze	48 397	65 933	59 043
Rury żelazne i stalowe	4 190	5 607	4 769

Jak widać z powyższych liczb, wytwórczość w lipcu r. b. wykazuje poważny wzrost produkcji w porównaniu z wytwórczością w czerwcu r. b. i w porównaniu z lipcem 1934 r. — z wyjątkiem surówki, której wytwórczość w r. ub. w lipcu była większa niż w r. b. Wzrost produkcji w lipcu tłumaczy się większą ilością dni roboczych (27) niż w czerwcu (22) oraz większą ilością zamówień na żelazo — zarówno na rynku krajowym, jak i zagranicznym.

W porównaniu z czerwcem r. b. produkcja surówki zwiększyła się o 17·9%, stali o 29·6%, wyrobów walcowanych o 36·2% i rur o 33·8%. W porównaniu z lipcem r. ub. wytwórczość tegoroczna była mniejsza w surówce o 9·4%, natomiast w innych działach większa, a mianowicie w stali o 13·69%, wyrobach walcowanych o 11·6% i w rurach o 17·5%.

WYTWÓRCZOŚĆ HUTNICTWA CYNKU I OŁOWIU W LIPCU 1935 R. przedstawiała się — według danych tymczasowych — jak następuje (w tonnach):

	1935 czerwiec	lipiec	Lipiec 1934
Cynk mufłowy i elektrolit.	6 998	1 176	7 900
Blacha cynkowa	1 041	1 703	1 340
Kwas siarkowy	12 342	12 445	14 161
Ołów surowy	1 453	1 891	—

Jak widzimy, wytwórczość w lipcu r. b. w porównaniu z czerwcem wzrosła, w porównaniu zaś z lipcem r. ub. wytwórczość cynku i kwasu siarkowego zmniejszyła się, natomiast blachy cynkowej wzrosła. W lipcu r. ub. huty ołowiane nie pracowały.

W porównaniu z czerwcem r. b. wytwórczość cynku wzrosła w lipcu o 2·5%, ołowiu o 30·1%, blachy cynkowej o 63·5% i kwasu siarkowego o 0·83%. W porównaniu z lipcem r. ub. wytwórczość cynku spadła o 9·1% i kwasu siarkowego o 12·1%, a blachy cynkowej wzrosła o 27%. Srebra w lipcu nie wytwarzano.

ROLNICTWO

ZWROT CEŁ PRZY WYWOZIE ARTYKUŁÓW ROŚLINNYCH. — W „Dz. Ust. R. P.” Nr. 58/1935, poz. 373 zostało ogłoszone rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 31/VII 1935 r., wydane w porozumieniu z Ministrami: Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Ref. Roln., w sprawie zwrotu cła przy wywozie zbóż, strączkowych, nasion oleistych, produktów przemiału, grochu polerowanego i siodu.

Omawiane rozporządzenie jest jednym z etapów realizowanej przez Rząd uchwały Komitetu Ekonomicznego Ministrów z dn. 8 czerwca r. b. w sprawie polityki interwencyjnej na rok gospodarczy 1935/36¹⁾. Wykonanie wytycznych, ustalonych w rze-

czonej uchwale, zostało jaknajszerszej ujęte. W orbicie akcji popierania wywozu artykułów roślinnych znalazły się — obok dawniej premjowanych 4 głównych zbóż i ich przetworów w postaci 3 gatunków mąki, kaszy jęczmiennej, kaszy owsianej i płatków owsianych oraz siodu — także gryka i kasze gryczane, strączkowe i groch polerowany oraz nasiona oleiste. Wysokość zwrotów ceł w stosunku do poprzednio premjowanych artykułów pozostała bez zmian. Natomiast cała akcja interwencyjna uległa zasadniczej zmianie z uwagi na zaprzestanie superpremjowania zbóż oraz omówione wyżej rozszerzenie zakresu działania premij na większą ilość artykułów roślinnych.

Na mocy omawianego rozporządzenia, począwszy od dn. 5/VIII r. b. aż do odwołania, przy wywozie zagranicę artykułów stan-

¹⁾ P. artykuł P. C. Bobrowskiego — zes. 25/1935, str. 776.

daryzowanych, wymienionych w tytule rozporządzenia, a wyprodukowanych w kraju, przyznawane będą zwroty cła, uiszczanego za sprowadzone z zagranicy i zużyte do wytwarzania tych towarów nawozy, materiały pomocnicze, narzędzia i maszyny. Normy zwrotów ceł są następujące: przy wywozie 100 kg pszenicy, żyta, jęczmienia, owsa, gryki, grochu, fasoli, bobu, soczewicy, wyki, peluszek, bobiku oraz mieszanek wyki i peluszek z owsem lub jęczmieniem, rzepaku, rzepiku, gorczycy i maku — zł 6; przy wywozie 100 kg lnu — zł 12, konopi — zł 10, maki wykazującej po spaleniu do 0,8% popiołu — zł 10 i wykazującej powyżej 0,8% do 2,5% popiołu — zł 8, powyżej zaś 2,5% do 3,3% popiołu — zł 6; przy wywozie 100 kg kaszy jęczmiennej — zł 12, kaszy gryczanej — zł 10, kaszy owsianej i płatków owsianych — zł 9, grochu polerowanego, również w połówkach — zł 8, słodu — zł 3.

Tak skonstruowane zwroty ceł sprzyjać będą zbywaniu przez rolnictwo innych artykułów roślinnych poza zbożami, a szczególnie poza żytem, którego jesteśmy największym eksporterem. Ta właśnie okoliczność zasługuje na szczególną uwagę, bowiem im więcej żyta wyrzucaliśmy na wolne rynki, tem bardziej deprecjonowaliśmy ceny i tem mniejszy w rezultacie otrzymywaliśmy efekt na rynku wewnętrznym z tytułu popierania wywozu tego artykułu. Jeśli chodzi o towary, których dotychczas nie premjowaliśmy, a więc oleiste, strączkowe, grykę, kasze gryczane i groch polerowany — ulokowanie ich zagranicą będzie o wiele łatwiejsze z uwagi na znikomy często wywóz. Pozatem — i to jest najważniejsze — premjowanie tych artykułów będzie miało dzięki ich nieznacznej stosunkowo ilości oraz wyższej cenie daleko większy efekt na rynku wewnętrznym, niż to miało miejsce przy wywozie zbóż. Z wyjątkiem bobiku i gorczycy wywóz pozostałych dotychczas niepremjowanych artykułów w 1934 r. zmniejszył się. Wywóz wyki i peluszek wzrósł ilościowo przy jednoczesnym jednak spadku wartości. Wywóz kaszy jęczmiennej, owsianej i płatków owsianych oraz grochu polerowanego wykazywał znikome ilości, nieraz tylko dziesiątki kwintali. W korzystniejszej sytuacji powinny znaleźć się oleiste z uwagi na zakazy przywozu obcych surowców olejnych, organizację rynku wewnętrznego oraz wprowadzone ostatnio premje wywozowe.

Tak jak i w poprzednim rozporządzeniu nie jest objęty zwrotem ceł w obrocie sąsiedzkim na Górnym Śląsku wywóz surowców, t. zn.: pszenicy, żyta, jęczmienia, owsa, gryki, grochu, fasoli, bobu, soczewicy, wyki, peluszek, bobiku, mieszanek wyki i peluszek z owsem lub jęczmieniem, rzepaku, rzepiku, gorczycy, maku, lnu i konopi.

W celu uzyskania zwrotu cła zainteresowani muszą zaopatrzyć się w zaświadczenia eksportowe Ministerstwa Przemysłu i Handlu. Zaświadczenia te służą wszystkim urzędom celnym za podstawę do przyznawania zwrotów ceł na artykuły, których wywóz zagranicę został uprzednio stwierdzony. Na dowód przyznania zwrotu cła urzędy celne będą wystawiały kwity wywozowe na okaziciela, ważne na jeden miesiąc. Odprawa wywozowa za zwrotem cła może być dokonywana we wszystkich urzędach celnym, położonych na polskim obszarze celnym. Natomiast otrzymywać i wydawać zaświadczenia eksportowe, wystawiane przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu, mogą tylko te organizacje eksportowe, które będą wymienione w osobnym wykazie, ustalonym przez 3 Ministrów gospodarczych resortów. Wyплаты w gotówce przyznanych zwrotów ceł dokonywają urzędy celne w Warszawie, Poznaniu i Lwowie.

Z wejściem w życie rozporządzenia z dn. 31/VII r. b. traci moc obowiązującą rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 25/X 1934 r. wraz z nowelą z dn. 26/IV 1935 r., dotyczące zwrotu ceł („Dz. Ust. R. P.” Nr. 96/1934 i 33/1935).

NALEŻNOŚCI ZA ROZPARCELOWANE GRUNTY PAŃSTWOWE. — W „Dz. Ust. R. P.” Nr. 57, poz. 372 ukazało się rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych, wydane w porozumieniu z Ministrem Skarbu, o należnościach za rozparcelowane grunty państwowe — na podstawie ustawy o Funduszu Obrotowym Reformy Rolnej. Obecne rozporządzenie zniósł rozporządzenie, dotychczas obowiązujące w tym zakresie z dn. 24/V 1933 r. o użytkowaniu Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej w związku z parcelacją gruntów państwowych, przedłużając przedewszystkiem okresy amortyzacyjne oraz obniżając oprocentowanie należności Skarbu Państwa za rozparcelowane grunty państwowe, celem dostosowania warunków spłaty do obecnie obowiązującego ustawodawstwa oddłużeniowego.

Opłaty za użytkowanie działek, oddanych w posiadanie zaświadczonym nabywcom, wynosić będą 3% w stosunku rocznym od reszty ceny, pozostałej po wpłaceniu zaliczki, która stanowi, zależnie od osoby nabywcy, 5%, 10%, 15% względnie 25% ceny sprzedanej działki.

Opłaty za użytkowanie zwiększa się o koszty ewentualnie dokonanych z F. O. R. R. inwestycji. W opłatach za użytkowanie przewiduje się 2-letnią karencję dla nabywców samodzielnych gospodarstw z wyjątkiem gospodarstw wzorowych, oraz 3-letnią karencję dla pracowników folwarcznych, która liczy się od chwili wejścia w posiadanie działki. Terminy uiszczenia powyższych opłat przypadają na dz. 1/IV i 1/X za każde półrocze.

Reszta należności za działkę, która pozostaje po odliczeniu od sumy sprzedażnej dokonanych wpłat oraz przejętych przez nabywcę obciążeń, zostaje rozterminowana na okres 57 lat o ile przekracza kwotę zł 200; spłata tej należności następuje w ratach półrocznych — dn. 1/IV i 1/X każdego roku.

Dla gruntów, nabytych na cele publiczne oraz nierolnicze, rozporządzenie przewiduje krótszy okres amortyzacyjny. Za zgodą nabywcy okres amortyzacyjny może być skrócony do 8, 16 lub 31 lat. Okres amortyzacji reszty należności przypada dla nabytych samodzielnych gospodarstw, z wyjątkiem gospodarstw wzorowych, od dn. 1/I lub 1/VII po przeniesieniu prawa własności, a w każdym razie nie wcześniej jak po upływie 2 lat od wejścia nabywcy w posiadanie działki, dla pracowników folwarcznych — po upływie 3 lat, a dla nabywców gospodarstw wzorowych i innych nabywców niezależnie od upływu czasu wejścia w posiadanie — w dn. 1/I lub 1/VII — w najbliższym po przeniesieniu prawa własności.

Omawiane rozporządzenie ustala stopę procentową dla reszty należności od początku okresu amortyzacji na 3% w stosunku rocznym, łącznie z kosztami administracyjnymi, co stanowi obniżenie dotychczasowego oprocentowania o ½%. Nabywcy przysługuje prawo spłaty całości lub części rozterminowanej należności przed ustalonym terminem.

W razie trudności płatniczych nabywcy można odroczyć na okres do 5 lat termin płatności rat, najwyżej jednak 4 półrocznych rat amortyzacyjnych, lub rozłożyć je na dalsze raty, przy czem za okres odroczenia lub rozłożenia nie pobiera się odsetek. Odsetki zwłoki za nieuiszczone w terminie raty pobiera się w wysokości ½% miesięcznie, począwszy od czwartego miesiąca po upływie daty płatności.

W końcu rozporządzenie ustala oprocentowanie reszty należności w okresie przedamortyzacyjnym do dn. 31/XII 1933 r. dla nabywców, którzy weszli w posiadanie działek przed dn. 1/IV 1932 r., w wysokości 2% w stosunku rocznym oraz w wysokości 3% dla nabywców, którzy weszli w posiadanie po dn. 1/IV 1932 r., przy czem stosuje się — tak dla jednych, jak i dla drugich — zwolnienie od oprocentowania w okresie 2- lub 3-letnim po wejściu w posiadanie, podobnie jak obecnie.

Opłaty za użytkowanie od nabywców, którzy weszli w posiadanie działek przed dn. 1/IV 1932 r., pobiera się w wysokości 2% w stosunku rocznym, natomiast opłaty te za 1934 r. — w wysokości, nieprzekraczającej kwoty zł 10 ÷ 25 z 1 ha —

w zależności od szacunku ziemi. Opłaty za użytkowanie w 1935 r. pobrane będą w jednej racie.

Wymierzanie opłat za użytkowanie należy do starosty, natomiast zmiana okresów umorzenia oraz udzielanie ulg — do Państwowego Banku Rolnego.

Powyższe rozporządzenie weszło w życie z dn. 1 sierpnia 1935 r.

J. Ż.

STAN SADOWNICTWA NA TLE HANDLU ZAGRANICZNEGO OWOCAMI. — Dokładne przedstawienie stanu sadownictwa w Polsce napotyka stale na trudności, związane

z brakiem ścisłych danych co do obszaru, zajętego przez sady, oraz co do znajdujących się w nich poszczególnych rodzajów i gatunków drzew owocowych. Jeśli chodzi o rozmiary rocznych zbiorów, to dysponujemy wyłącznie ogólnymi szacowaniami w tej dziedzinie.

Jedynie tylko statystyka handlu zagranicznego może dać ogólny obraz produkcji sadowniczej w Polsce. Niemal wszystkie pozycje naszego bilansu handlowego w zakresie przywozu i wywozu owoców zamykają się saldem ujemnym. Z poniższej tabeli wynika, że wywóz nasz w latach ostatnich stale maleje, przywóz zaś, osiągnąwszy w 1930 r. punkt kulminacyjny, w następnych latach ulega wahanom, jednakże przy pewnych tendencjach wzrostu.

Przywóz i wywóz owoców w okresie 1928 ÷ 1935¹⁾

	1928					1929					1930					1931					1932					1933					1934					l k w a r t a ł:																													
	k	w	i	n	t	k	w	i	n	t	k	w	i	n	t	k	w	i	n	t	k	w	i	n	t	k	w	i	n	t	k	w	i	n	t	k	w	i	n	t	k	w	i	n	t	k	w	i	n	t	k	w	i	n	t	k	w	i	n	t	k	w	i	n	t
Jabłka . . .	{ przywóz 10 619					{ przywóz 59 681					{ przywóz 105 364					{ przywóz 81 671					{ przywóz 35 532					{ przywóz 60 424					{ przywóz 3 384					{ przywóz 32 150					{ przywóz 1 610					{ przywóz 17 932					{ przywóz 959					{ przywóz 27 694					{ przywóz 1 688				
	{ wywóz 5 349					{ wywóz 1 428					{ wywóz 32 676					{ wywóz 1 518					{ wywóz 608					{ wywóz 69					{ wywóz 3					{ wywóz 28					{ wywóz 1					{ wywóz 1					{ wywóz 0 ¹					{ wywóz 1					{ wywóz 0 ¹				
Gruszki . . .	{ przywóz 218					{ przywóz 94					{ przywóz 963					{ przywóz 876					{ przywóz 147					{ przywóz 635					{ przywóz 34					{ przywóz 317					{ przywóz 19					{ przywóz 16					{ przywóz 2					{ przywóz —					{ przywóz —				
	{ wywóz 2 162					{ wywóz 21					{ wywóz 222					{ wywóz 858					{ wywóz 48					{ wywóz 20					{ wywóz 1					{ wywóz 35					{ wywóz 7					{ wywóz —					{ wywóz —					{ wywóz —					{ wywóz —				
Śliwki . . .	{ przywóz 6 478					{ przywóz 27 965					{ przywóz 25 034					{ przywóz 12 963					{ przywóz 6 065					{ przywóz 52 018					{ przywóz 1 241					{ przywóz 27 555					{ przywóz 1 082					{ przywóz 51					{ przywóz 6					{ przywóz 0 ¹					{ przywóz 0 ¹				
	{ wywóz 18 951					{ wywóz 233					{ wywóz 130					{ wywóz 3 028					{ wywóz 71					{ wywóz 1					{ wywóz —					{ wywóz —					{ wywóz 18					{ wywóz 2					{ wywóz 0 ¹					{ wywóz —									
Wiśnie i cze- reśnie . . .	{ przywóz 11 343					{ przywóz 5 088					{ przywóz 7 311					{ przywóz 6 298					{ przywóz 3 294					{ przywóz 4 395					{ przywóz 267					{ przywóz 2 628					{ przywóz 166					{ przywóz —					{ przywóz —					{ przywóz —					{ przywóz —				
	{ wywóz 112 127					{ wywóz 1 312					{ wywóz 1 035					{ wywóz 13					{ wywóz 1 376					{ wywóz 1					{ wywóz —					{ wywóz 122					{ wywóz 5					{ wywóz —					{ wywóz —					{ wywóz —					{ wywóz —				
Owoce po- łudniowe ²⁾	{ przywóz 161 596					{ przywóz 180 475					{ przywóz 263 007					{ przywóz 190 108					{ przywóz 184 607					{ przywóz 204 144					{ przywóz 9 357					{ przywóz 250 318					{ przywóz 11 180					{ przywóz 79 962 ¹					{ przywóz 3 249					{ przywóz 308 337					{ przywóz 22 561				
	{ wywóz 79					{ wywóz 55					{ wywóz 550					{ wywóz 1					{ wywóz 2					{ wywóz 5					{ wywóz 1					{ wywóz 3 ²					{ wywóz 1					{ wywóz 1 ¹					{ wywóz 0 ³					{ wywóz 1 ¹					{ wywóz 0 ¹				

(dane przybliżone)

Na podstawie powyższych danych możemy skonstatować fakt zwiększania się naszej konsumpcji wewnętrznej, co przyczynia się wydatnie do zwiększenia importu. Własna produkcja nie jest jeszcze w stanie pokryć zapotrzebowania wewnętrznego, ponieważ istniejące sady owocowe rzadko nazwać można handlowymi. Są to przeważnie sady dworskie lub wiejskie, zwykle wydzierżawiane; dokonanie zbioru właścicieli sadów nie interesuje. Dzierżawcy, prowadząc rabunkową gospodarkę, dążą jedynie do jaknajwiększego wyeksploatowania drzew owocowych, niedbając o racjonalne dokonanie zbiorów. Chodzi im tylko o to, żeby włożyć kapitał wycofać, a zarobek, dochodzący niekiedy do 300% — uzyskać.

Panujący powszechnie w Polsce system „dzierżawy” przyczynia się do powstania nadmiernej podaży owoców na jesieni. Spowodu prędkiego wyczerpywania się zapasów oraz braku chłodni i przechowalni jesteśmy zmuszeni sprowadzać już w zimie i na wiosnę duże transporty owoców z zagranicy. „Sadownicy”, handlując poszczególnymi gatunkami i odmianami owoców, nie starają się wcale o wprowadzenie standaryzacji. Toteż obecnie za wywożone owoce nyskujemy o 50% lub nawet o 75% mniej, aniżeli płacimy za towar importowany.

Złe nastawienie produkcji oraz dotychczasowy brak organizacji handlu przyczyniają się do tego, że rolnik otrzymuje minimalny dochód, a konsument zmuszony jest płacić wysokie ceny; zdarza się nawet często, że cena owoców krajowych (późniejszych) jest taka sama, a częstokroć i wyższa od ceny owoców importowanych.

Chcąc konkurować na rynku krajowym naszymi produktami sadowniczymi z owocami importowanymi co do ceny, a przede wszystkim co do jakości, baczną uwagę zwrócić musimy na: szkółkarstwo, pielęgnację sadów, racjonalne dokonywanie zbiorów, sortowanie, pakowanie i przechowywanie. Przy intensywnej prowadzonej akcji w tym kierunku możnaby się spodziewać, że po kilkunastu latach produkcja nasza stanęłaby wreszcie na właściwym poziomie.

Jabłka przywozimy w dużych ilościach, lecz import ten ostatnio maleje. Importerami jabłek do Polski są: Stany Zjednoczone, Austria, Włochy, a od 1933 r. — Belgia, Holandia, Jugosławia i Z. S. R. R.

Gruszki eksportujemy w niewielkich ilościach, a przywozimy również niewiele. W 1928 r. wywóz nasz przekraczał 10-krotnie przywóz. Ostatnio w 1934 r. przywieźliśmy tylko 318 q za zł 18 tys., a wywieźliśmy 35 q za zł 7 tys. Dostarczają nam

¹⁾ Dane Gł. Urz. Statystycznego.

²⁾ Pod rub. „owoce południowe” są umieszczone: winogrona, morele, brzoskwinie, melony, arbuzy, dynie i t. p., pomarańcze i mandarynki, ananasy, cytryny, banany i inne owoce południowe.

gruszek: Austria, Jugosławia, Rumunia, Włochy, a nawet kraje Afryki Płd. i Palestyna.

Śliwki importujemy z Austrii, Czechosłowacji, Włoch i Jugosławii. Wywieźliśmy poważniejsze partje w latach 1928 i 1931, w innych latach wywozu prawie nie prowadziliśmy. Poważnym odbiorcą śliwek była Anglja.

Wywóz wiśni i czereśni górował w 1928 r. nad przywozem, a od 1928 r., stale malejąc, zupełnie zanika i dopiero od 1934 r. zaczyna zjawiać się ponownie. Wywozimy wyłącznie do Niemiec, przywozimy zaś z Węgier, Włoch, Austrii i Niemiec.

Duże odchylenia, zachodzące w naszym obrocie z zagranicą w okresie lat 1928 i 1929, spowodowane zostały mrozną zimą, w czasie której większość sadów wymarzała.

Pod pozycją „owoce południowe” w imporcie są umieszczone: winogrona, pomarańcze i mandarynki, cytryny, banany, ananasy i t. p. Po zsumowaniu poszczególnych pozycji owoców południowych otrzymamy sumę kilkunastu milionów złotych, poważnie obciążającą nasz bilans handlowy. Moglibyśmy się uchronić przed ich importem jedynie wysokimi stawkami celnymi lub zakazami przywozu, jednakże ze względu na stosunki handlowe, łączące nas z krajami eksportującymi, zagadnienie jest skomplikowane.

Reasumując, możemy powiedzieć, że stan naszego sadownictwa wymaga wprowadzenia zasadniczych zmian i ulepszeń w produkcji oraz racjonalizacji naszego handlu owocarskiego. W tej dziedzinie Państwo poczyniło już pewne ułatwienia i nadal dąży do popierania rozwoju sadownictwa, szczególnie silnie teraz w związku ze znaną sytuacją na naszym rynku zbożowym. Po klęsce zimy 1928/29 r. Państw. Bank Rolny udzielał kredytów na zakup drzewek. Wynikiem tej akcji był przeciętny roczny przyrost drzewek w wysokości 3 miljn. szt. Nad racjonalnym rozwojem szkółkarstwa i nowopowstałych sadów czuwają inspektorzy sadowniczy izb rolniczych. Zadaniem ich jest nauczanie właścicieli sadów odpowiedniej pielęgnacji drzewek, umiejętne dokonywanie zbiorów, sortowania i pakowania. Komisja Pomologiczna udziela porad przy zakładaniu sadów i daje wskazówki, jakie odmiany są odpowiednie dla danego terenu. Ze strony Państwa czynione są wstępne prace, celem których jest zorganizowanie i ułatwienie obrotu owocami oraz stworzenie odpowiednich urzędzeń, usprawniających obrót (chłodnie i przechowalnie).

Producenci powinni dążyć do wyeliminowania systemu „dzierżawy” i do samodzielnej eksploatacji sadów. Będzie to początkowo trudna praca, która zapewni wkońcu pewien zysk i przyczyni się do unormowania stosunków na rynku owocowym.

Jedynie przy ściślejszej współpracy powyższych czynników sadownictwo nasze może spodziewać się konkretnych rezultatów w niedalekiej przyszłości.

STAN ZASIEWÓW W POŁOWIE LIPCA 1935 R. — Stan zasiewów, ustalony na podstawie sprawozdań korespondentów rolnych Gł. Urzędu Statystycznego, przedstawiał się w połowie lipca następująco (przeciętnie dla całej Polski w stopniach kwalifikacyjnych, z których 5 oznacza stan wyborowy, 4 — dobry, 3 — średni, przeciętny, 2 — mierny, 1 — zły):

	1	9	3	5	1934
	15/VII	5/VII	15/VI	15/VII	
Pszenica ozima . . .	3·3	3·5	3·4	3·2	
Żyto ozime	3·5	3·5	3·5	2·9	
Jęczmień ozimym . . .	3·0	3·1	3·0	2·8	

Pszenica jara	3·3	3·5	3·3	3·3
Żyto jare	3·1	3·4	3·1	2·8
Jęczmień jary	3·3	3·4	3·3	3·3
Owies	3·3	3·3	3·2	3·2
Ziemniaki	3·3	3·4	3·2	3·5

Okres od 5 do 15 lipca odznaczał się w woj. zachodnich i łódzkiem oraz częściowo warszawskiem i kieleckiem suszą i brakiem wilgoci w roli, w pozostałej części kraju obfitości opadami, które w województwach lwowskim, tarnopolskim i poleskiem powodowały miejscami nadmiar wilgoci. Warunki te wpływały ujemnie na stan zasiewów w poszczególnych województwach, a specjalnie na pszenicę ozimą i jara oraz żyto jare.

H A N D E L

HANDEL WEWNĘTRZNY

RUCH CEN W MAJU I CZERWCU 1935 R. — Obróty handlowe na rynku wewnętrznym wykazywały w maju i czerwcu naogół w dalszym ciągu ożywienie. W branży włókienniczej w maju — wobec panujących chłódów — obroty były niewielkie, wzmożyły się jednak w czerwcu. W dziale materiałów budowlanych przez oba miesiące obroty były ożywione, tak samo, jak w niektórych innych branżach (spożywczej i t. p.).

Wskaźnik weksli wystawionych (obliczany przez Instytut Badania Konjunktur z usunięciem sezonowości), będący do pewnego stopnia ilustracją rozmiarów obrotów (o tyle nieścisła, że nieuwzględniająca ruchu weksli finansowych oraz przemian w sposobach regulacji tranzakcji) — wykazał w maju zwykłość o 7·5%, a w czerwcu — w stosunku do maja — o 6·2%.

Jeśli sięgniemy do liczb przewozów kolejowych, związanych również z obrotami, to stwierdzimy wzrost przewozów towarowych w kraju — z 6·8 tys. wagonów przeciętnie dziennie w kwietniu na 7·2 tys. wagonów w maju i czerwcu.

Sytuacja na rynku pieniężnym i kredytowym — wobec płynności — nie wpływała ujemnie na obroty. Wyplacalność naogół pozostawała bez zmiany — na poziomie dość znacznie lepszym niż przed rokiem.

Ceny na rynku wewnętrznym przez maj i czerwiec wykazywały tendencję lekko zwykłą, przyczem naogół całe I półrocze cechowały minimalne tylko wahaniami, a poziom cen w końcu I półrocza prawie zrównał się z poziomem na początku roku.

Ruch wskaźników cen hurtowych przedstawia następujące zestawienie (na podstawie danych Instytutu Badania Konjunktur oraz Gł. Urz. Stat.):

		Wskaźnik Artykuły rol- Artykuły		
		ogólny	ne krajowe	przemysłowe
Maj	1929 . . .	98·0	95·0	99·6
Czerwiec	„ . . .	96·7	93·3	98·6
Maj	1930 . . .	86·8	78·9	91·4
Czerwiec	„ . . .	85·3	76·5	90·4
Maj	1931 . . .	77·7	74·0	78·3
Czerwiec	„ . . .	76·5	72·2	77·4
Maj	1932 . . .	69·8	68·4	67·9
Czerwiec	„ . . .	67·6	64·4	67·0
Maj	1933 . . .	59·6	54·5	60·4
Czerwiec	„ . . .	60·1	55·1	60·8
Maj	1934 . . .	56·0	46·3	60·3
Czerwiec	„ . . .	55·8	46·4	59·8
Maj	1935 . . .	52·8	43·2	56·8
Czerwiec	„ . . .	52·6	43·0	56·6

		Artykuły rolne: sprzedawane przez rolników		Artykuły przemysłowe: półfabrykaty		wyroby gotowe	
		przetwory	surowce	półfabrykaty	wyroby gotowe		
Styczeń	1935	33·3	52·6	54·8	55·0	61·1	
Luty	„	33·5	50·1	54·7	54·8	60·9	
Marzec	„	33·5	50·2	53·9	54·9	60·7	
Kwiecień	„	34·0	50·2	54·2	54·8	60·8	
Maj	„	35·8	50·8	54·3	55·0	60·7	
Czerwiec	„	35·6	50·6	53·9	55·0	60·5	
Maj	1934	35·7	57·2	58·5	58·4	63·8	
Czerwiec	„	36·2	56·8	57·6	57·8	63·7	

Lekka zwykłość cen hurtowych w maju nastąpiła głównie wskutek wzrostu cen artykułów rolnych, choć jednocześnie i ceny artykułów przemysłowych minimalnie wzrosły. W czerwcu ceny hurtowe nieznacznie obniżyły się, tracąc jednak tylko część

zwykłości majowej; w zniżce tej niewiele więcej równy udział miały ceny artykułów rolnych i ceny artykułów przemysłowych.

Jeśli chodzi o ceny artykułów w rolnych łącznie z kolonialnymi oraz innymi, objętymi grupą ogólną żywności i używek — to zmiany we wskaźnikach poszczególnych pozycji przedstawiały się następująco (wskaźnik: 1928 r. = 100):

	Kwiecień	Maj	Czerwiec	
	1935	1935	1935	1934
Ziemniaki	34·0	38·9	37·2	38·1
Mąka i kasza	38·4	38·2	36·0	38·1
Zwierzęta rzeźne	31·0	30·9	32·4	35·3
Mięso i słonina	33·8	36·0	37·1	42·9
Nabiał	39·3	36·3	37·5	33·0
Cukier, s. i ryty, piwo	79·3	79·2	79·3	90·0
Towary kolonialne	68·4	68·7	68·1	68·1
Tytoń	96·8	96·8	96·8	99·9
Sól	100·9	100·9	100·9	104·5

Ceny artykułów rolnych w maju wzrosły o 2·9%, w czerwcu zaś obniżyły się o 0·5%.

W zakresie krajowych roślinnych produktów spożywczych nastąpiła w maju zwykłość cen, w czerwcu zaś — stosunkowo słabsza zniżka. Ceny zbóż w maju zwykły — wbrew zresztą tendencji rynków światowych. Najsilniej podniosły się ceny owsa, ceny żyta i pszenicy — bardzo nieznacznie (spadek cen w końcu miesiąca), ceny jęczmienia w dalszym ciągu obniżyły się. Jeśli chodzi o ceny przetworów zbożowych, to wzrosły lekko tylko ceny mąki żytniej. W czerwcu ceny zbóż obniżyły się (wszystkich), a jeszcze silniej nawet — także ceny przetworów.

Ceny zwierzęcych produktów spożywczych miały w maju tendencję niejedolitą: spadły ceny żywca i nabiału, wzrosły zaś ceny przetworów mięsnych, w czerwcu zaś panowała jednolita tendencja zwykła dla wszystkich grup. Ceny bydła i nierogaczyny lekko zniżkowały w maju, w czerwcu ceny bydła rogatego wzrosły do poziomu kwietniowego, natomiast ceny nierogaczyny wzrosły o kilkanaście procent. Ceny mleka przez oba miesiące pozostawały dość ustabilizowane; ceny masła wobec obfitej podaży (przy braku wywozu) w maju dość znacznie spadły, ale w czerwcu — po dalszej zniżce do połowy miesiąca — w drugiej połowie wyrównały spadek, wracając naogół do poziomu kwietniowego; ceny jaj przy wzmagaającym się popycie (również eksportu) po krótkiej zniżce w pierwszych 2 dekadach maja następnie zaczęły szybko zwykłać i w ostatecznym rezultacie wykazały zwykłość o 1/5 w stosunku do poziomu z początku maja.

Grupa artykułów w przemysłowych wykazała w maju minimalną zwykłość cen — o 0·2%, którą w czerwcu z nadwyżką straciła, gdyż ceny obniżyły się o 0·3%. Zmiany cen w poszczególnych działach towarowych przedstawia poniższy ruch wskaźników (przy podstawie: 1928 r. = 100):

	Kwiecień	Maj	Czerwiec	
	1935	1935	1935	1934
Drewno surowe	44·7	43·8	42·6	42·9
„ obrobione	39·6	39·7	39·5	41·2
Surowce włókniste	35·6	36·9	37·0	37·4
Przędza	44·6	45·2	45·3	46·4
Tkaniny	57·1	57·1	56·8	59·8
Paliwo mineralne	83·5	83·5	83·5	92·7
Oleje mineralne	86·7	86·7	86·7	97·1
Żłom i ruda żelazna	57·8	58·2	58·5	61·7
Żelazo	78·8	78·8	78·8	84·2
Metale nieżelazne	43·1	44·1	43·2	45·0
Skóry surowe	28·2	26·6	26·4	32·8
„ wyprawione	41·0	41·2	41·1	46·0

Odzież i obuwie	47.0	46.6	46.6	47.8
Chemikalja	72.4	72.3	72.3	76.6
Mydło	60.6	60.6	61.4	63.5
Nawozy sztuczne	78.2	78.4	78.4	79.9
Materj. budowl. min.	47.5	47.5	47.3	45.2
Papier	62.9	62.9	62.9	69.4
Urządzenia domowe (me- ble, naczynia, żarówki)	72.4	71.2	71.2	77.6
Maszyny i narzędzia rol- nicze	72.5	72.5	72.5	80.4
Maszyny, narzędzia i in. wyroby dla przemysłu	81.2	81.2	81.2	84.5

W grupie drzewnej ceny od marca mają tendencję zniżkową — silniejszą dla drewna surowego, słabszą — dla drewna obrabowanego. W maju ceny drewna surowego zniżkowały, a ceny drewna obrabowanego — przy dużym ożywieniu w obrotach tarcicą na rynku wewnętrznym, ale lekkim spadku eksportu — bardzo nieznacznie w niektórych gatunkach podniosły się. W czerwcu ceny drewna surowego (niektórych sortymentów) w dalszym ciągu zniżkowały, a ceny drewna obrabowanego, którego produkcja w dalszym ciągu utrzymywała się w dużych rozmiarach i zbyt wewnętrzny i zewnętrzny wzmógł się — skolei również wykazały nieznaczny spadek (nawet nieco poniżej poziomu kwietniowego), choć tendencja cen dla poszczególnych gatunków była niejednorodna.

W grupie włókienniczej ruch cen był niejednorodny: ceny surowców zwyżkowały przez oba miesiące sprawozdawcze, za nimi podążały, choć bardziej powoli, ceny przędzy, natomiast ceny tkanin pozostawały na ogół ustabilizowane z lekką nawet tendencją zniżkową w czerwcu. Zbyt tkanin na rynku wewnętrznym choć wzmógł się dopiero, zwłaszcza w dziale bawełnianym, w ciągu czerwca, na ogół w całym sezonie kształtował się pomyślnie, a jednocześnie zwyżkował eksport. Jednak ceny tkanin utrzymywały się na niezmiennym poziomie, a nawet w czerwcu dla niektórych gatunków wyrobów bawełnianych nastąpił nieznaczny spadek cen — tymczasem, gdy ceny surowców i przędzy zwyżkowały. Z surowców w maju zwyżkowały ceny wełny, juty i lnu (bawełny lekko spadły), w czerwcu zaś w dalszym ciągu ceny wełny i lnu (przy stabilizacji cen bawełny i lekkiej niższe ceny juty). Ceny przędzy podążały za ceną surowca — tak, że ceny przędzy wełnianej wzrastały, bawełnianej zaś pozostawały ustabilizowane.

W zakresie paliwa ceny przez oba miesiące sprawozdawcze utrzymywały się bez zmiany. Węgiel miał lekką tendencję zniżkową w zbycie wewnętrznym, zwyżkową zaś w eksporcie, zbyt wopy obniżył się w czerwcu — w związku ze spadkiem przerobu w rafinerjach.

W grupie metali ceny złomu i rudy miały w maju i czerwcu (podobnie jak już w kwietniu) tendencję zwyżkową, natomiast ceny żelaza pozostały niezmiennione, przyczem sytuacja rynkowa dla żelaza uległa wyraźnej poprawie. Jeśli chodzi o inne metale, to tu ceny wzrosły w maju, ale w czerwcu wróciły do poziomu kwietniowego. Ceny cynku, którego produkcja i zbyt przez oba miesiące wzrastały, zniżkowały, natomiast ceny ołowiu w czerwcu lekko zwyżkowały, a ceny miedzi po zwyżce w maju, w czerwcu wróciły niewiele do poziomu kwietniowego.

Co się tyczy pozostałych artykułów przemysłowych, to zaznaczyć należy spadek cen skór surowych (zresztą tylko niektórych gatunków, podczas gdy inne drożały), przy stabilizacji, a nawet lekko zwyżkowej tendencji cen skór wyprawionych (również niejednolicie dla różnych gatunków); w zakresie chemikalij (przy dość ożywionym zbycie) nastąpiła bardzo nieznaczna zniżka cen w maju (zniżka cen terpentyny); w dziale nawozów sztucznych zbyt skurczył się jako w okresie międzysezonowym, ceny zaś pozostały niezmiennione, choć superfosfat w czerwcu lekko potaniał, co jednak było wyrównane nieznaczną zwyżką cen tomasyny; w zakresie materiałów budowlanych przy wzrastającym sezonowo zbycie ceny utrzymały się na ogół na niezmiennym poziomie, a nawet w czerwcu bardzo lekko zniżkowały; zniżka dotyczy cen cegły, podczas gdy ceny cementu podniosły się.

Ruch cen w ciągu roku, t. j. przez II półrocze 1934 r. i I półrocze 1935 r. (od czerwca do czerwca), wykazuje spadek ogólnego poziomu o 5.7% (w tym samym okresie 1933/34 r. spadek cen był większy, wynosząc 7.1%), przyczem ceny artykułów rolnych obniżyły się o 7.3% (w 1933/34 r. o 15.8%), a ceny artykułów przemysłowych tylko o 5.3% (2.6%). Rozpiętość cen artykułów rolnych i artykułów przemysłowych jeszcze się w okresie rocznym czerwcu 1934 ÷ czerwiec 1935 pogłębiła, ale już niewiele — znacznie mniej niż w poprzednim okresie 1933/34.

W zakresie artykułów rolnych ceny produktów roślinnych uległy w okresie II półrocza r. ub. i I półrocza r. b. niewielkiej już stosunkowo niższe, mianowicie ceny ziemiopłodów obniżyły

się tylko o 2.4%, a ceny przetworów — nieco silniej, bo o 5.5%. Gorzej przedstawia się ruch cen artykułów hodowlanych, które dopiero w czerwcu r. b. rozpoczęły zwyżkować. W okresie rocznym ceny te spadły, jeśli chodzi o inwentarz żywy o 8.2%, ceny przetworów mięsnych spadły jeszcze silniej, bo o 13.5%, a tylko ceny nabiału w ciągu roku wzrosły, mianowicie o 13.6%.

W zakresie cen artykułów przemysłowych nastąpił w przeciągu roku — od połowy 1934 r. do połowy 1935 r. — jeśli chodzi o surowce — spadek cen paliwa mineralnego — o 9.9% (głównie węgla), spadek cen złomu i rudy — o 5.2% oraz spadek cen skór surowych — o 19.5%, natomiast w słabszym nieco stopniu obniżyły się ceny surowców włókienniczych — o 1.1%, oraz ceny drewna surowego — tylko o 0.7%. Ceny półfabrykatów poszły w ślad za zniżką cen surowców. A więc spadły ceny olejów mineralnych — o 10.7% (właściwie spadła tylko cena nafty, podczas gdy ceny innych produktów zwyżkowały), ceny żelaza — o 6.4%, ceny przędzy — o 2.4% (ceny przędzy bawełnianej spadły nieznacznie, wełnianej — nieco silniej), ceny skór wyprawionych — o 10.7%, ceny drewna obrabowanego — o 4.1%. Poza to obniżyły się w przeciągu roku (od czerwca r. ub. do czerwca r. b.) ceny następujących półfabrykatów: metali (innych poza żelazem) — o 4.0% (najsilniej cynku), nawozów sztucznych — o 1.9%, różnych chemikalij — o 5.6%, oraz papieru — o 9.4%, natomiast wzrosły ceny materiałów budowlanych mineralnych — o 4.6% (głównie ceny cementu). Z wyrobów gotowych o charakterze bezpośredniej konsumpcji nastąpił m. in. nieznaczny (o 2.5%) spadek cen odzieży i obuwia, nieco większy mydła oraz tkanin (o 5.0%), a stosunkowo najsilniejszy, bo o 8.2% — urządzeń domowych.

Zestawiając ruch cen w okresie rocznym od czerwca 1934 r. do czerwca 1935 r. według pewnych charakterystycznych grup i zasadniczych działów artykułów, widzimy, że w zakresie przemysłu ceny surowców spadły najsilniej, bo o 6.4%, ceny półfabrykatów — słabiej, bo o 4.8%, a ceny wyrobów gotowych — niewiele tak samo jak półwyrobów, bo o 5.0%, przyczem ceny wyrobów gotowych dla produkcji przemysłowej spadły tylko o 3.9%, ceny wyrobów dla konsumpcji — również nie tak znacznie, bo o 5.0%, a silniejszy spadek wykazały jedynie ceny wyrobów dla produkcji rolnej — o 9.8%. Jeśli chodzi o rolnictwo, to ceny artykułów, sprzedawanych bezpośrednio przez rolników (ziemiopłody, zwierzęta, nabiał), spadły w przeciągu okresu rocznego 1934/35 już nieznacznie, bo zaledwie o 1.6%, natomiast w silniejszym stopniu zniżkowały ceny przetworów (przetwory zbożowe, mięso i tłuszcz, cukier, spirytus i piwo), mianowicie o 10.9%. Zaznaczyć należy, że spadkowi cen artykułów rolnych odpowiadał dość zbliżony co do rozmiarów — o 5.9% — spadek cen żywności i używek, nabywanych przez spożywców (nabiał, przetwory roślinne i zwierzęce, towary kolonialne, tytoń, sól). Po raz pierwszy korzystnie przedstawia się zestawienie ruchu cen artykułów, sprzedawanych przez rolnika, i artykułów, nabywanych przez rolnika: ceny pierwsze spadły, jak widzieliśmy, o 1.6%, drugie zaś (maszyny i narzędzia, nawozy, materiały budowlane, drewno, żelazo, skóry, towary kolonialne, cukier, sól, spirytus, piwo, tytoń, węgiel, nafta, mydło, tkaniny, obuwie, meble i naczynia) — silnie, bo o 6.4%.

Koszty utrzymania (w Warszawie), opierające się na cenach detalicznych, wykazały w miesiącach sprawozdawczych silniejszą tendencję zwyżkową niż ceny hurtowe. Koszty utrzymania rodzin robotniczych podniosły się w maju o 1.0%, w czerwcu zaś silniej, bo o 1.2%; koszty utrzymania rodzin pracowników umysłowych wzrosły w maju tylko o 0.6%, ale w czerwcu podniosły się o 1.1%. W maju i czerwcu w obu grupach wzrosły koszty żywności, przyczem w grupie kosztów utrzymania rodzin pracowników umysłowych wzrost ten znalazł silniejszy wyraz (o 4.7% i 3.5% — wobec 2.8% i 2.4%). W grupie kosztów utrzymania rodzin robotniczych — poza wzrostem kosztów żywności — w maju nastąpił jeszcze tylko spadek w grupie różnych „innych” kosztów (o 3.7%), w czerwcu zaś nastąpił wzrost kosztów opału i światła (o 0.2%). W grupie kosztów utrzymania rodzin pracowników umysłowych nastąpił w maju (obok wzrostu kosztów żywności) spadek kosztów opału i światła (o 0.2%), mieszkania (o 0.2%) i „innych” (o 4.8%), w czerwcu zaś już tylko spadek kosztów mieszkaniowych (o 0.2%).

Spośród cen detalicznych artykułów żywnościowych (w Warszawie), których wzrost był jedyną przyczyną zwyżki kosztów utrzymania, zwyżkowały w maju ceny mleka, mięsa i przetworów, ziemniaków i t. p., przy stabilizacji cen innych produktów i lekkiej niższe cen masła, w czerwcu zaś podniosły się ceny jaj, mięsa i przetworów oraz ziemniaków, przy niższe jedynie cen kaszy.

Koszty utrzymania w okresie rocznym (II półrocze 1934 i I półrocze 1935) obniżyły się — jeśli chodzi o rodziny robotnicze — zaledwie o 3.0% (żywność o 3.1%, wyroby monopolowe o 6.8%

opał i światło o 8·0% i t. d.), jeśli zaś chodzi o rodziny pracowników umysłowych — tylko o 0·3% (żywność podrożała o 4·7%, opał i światło staniały o 4·5% i t. d.).

KRAJOWE RYNKI TOWAROWE ZBOŻA I PRZETWORY

— Ruch cen zbóż w okresie 21/VII ÷ 3/VIII r. b. kształtował się następująco (w zł za 100 kg):

	22 ÷ 27/VII	29/VII ÷ 3/VIII	Wzrost lub (-spadek) %
Pszennica			
Warszawa	15·75	15·75	—
Poznań	14·12½	14·12½	—
Lwów	15·42	15·50	+ 0·5
Średnia	15·10	15·12½	+ 0·2
Żyto			
Warszawa	11·34	10·88	- 4·2
Poznań	10·25	10·23	- 0·2
Lwów	13·13	11·58	-13·4
Średnia	11·57	10·87	- 5·9
Owies			
Warszawa	15·60	15·25	- 2·3
Poznań	13·50	13·50	—
Lwów	16·47	15·23	- 8·1
Średnia	15·19	14·66	- 3·4
Jęczmień browarowy			
Warszawa	—	—	—
Poznań	—	—	—
Lwów	—	—	—
Średnia	—	—	—
Jęczmień zwykły			
Warszawa	13·95	13·50	- 3·3
Poznań	—	—	—
Lwów	—	—	—
Średnia	—	—	—

— Na rynku zbóż i przetworów w okresie sprawozdawczym (od 29 lipca do 3 sierpnia) trwała w dalszym ciągu zniżkowa tendencja cen, nieusprawiedliwiona zrasztą żądaniemi istotnymi względami. Należy ją tłumaczyć raczej momentami psychologicznymi oraz grą spekulacyjną na zniżkę ze strony kupiectwa zbożowego. Zniżywały mianowicie (w zł na 100 kg) na giełdzie warszawskiej następujące zboża i przetwory: oba standarty żyta o 0·75, jęczmień o wadze 678/673 g/l i 649 g/l oraz wszystkie 3 standarty owsa o 0·25, oba pierwsze gatunki maki żytniej o 1·00, pozostałe zaś gatunki tej maki o 0·50, wreszcie wszystkie 3 gatunki otrąb pszenicznych o 0·25 i otręby żytnie o 0·50.

Na giełdzie poznańskiej zniżkę wykazały (w zł na 100 kg): żyto nowe 0·25, wszystkie gatunki maki pszennej po 0·50 i żytniej po 0·25, otręby pszenne średnie i otręby żytnie po 0·50 oraz otręby pszenne grube 0·25.

Ogólny obrót na giełdzie warszawskiej a w szczególności obrót żytem, w stosunku do okresu poprzedzającego wzrósł znacznie i wyniósł 6 281 t, w tem żyta 2 599 t (dla okresu ubiegłego odpowiednio liczby wynosiły: 2 807 t i 726 t).

Warszawa. — Ceny hurtowe według ceduły urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu) — w zł za 100 kg parytet wagon Warszawa ładunek wagon (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, o ile różnią się od obecnych): pszenica jara czerwona szklista 775 g/l 15·50 ÷ 16·00, — jednolita 742 g/l 15·50 ÷ 16·00, — zbierana 731 g/l 15·00 ÷ 15·50, żyto I standart nowe 10·50 ÷ 10·75 (11·25 ÷ 11·50), — II standart 10·25 ÷ 10·50 (11·00 ÷ 11·25), jęczmień browarowy 689 g/l bez notowań, — o wadze 678/673 g/l 13·75 ÷ 14·25 (14·00 ÷ 14·50), — o wadze 649 g/l 13·25 ÷ 13·75 (13·50 ÷ 14·00), — o wadze 620·5 g/l 13·00 ÷ 13·50, owies I standart 15·50 ÷ 16·00 (15·75 ÷ 16·25), — II standart 15·00 ÷ 15·50 (15·25 ÷ 15·75), — III standart 14·75 ÷ 15·00 (15·00 ÷ 15·25), mąka pszenna: I gat. A 20% 30·00 ÷ 33·00, — I B 0 ÷ 45% 27·00 ÷ 30·00 (29·00 ÷ 30·00), — I C 0 ÷ 55% 25·00 ÷ 27·00, — I D 0 ÷ 60% 23·00 ÷ 25·00, — I E 0 ÷ 65% 21·00 ÷ 23·00, — II B 20 ÷ 65% 19·00 ÷ 21·00, — II D 45 ÷ 55% 18·00 ÷ 19·00, — II F 55 ÷ 65% 17·00 ÷ 18·00, — II G 60 ÷ 65% 16·00 ÷ 17·00, — III A 65 ÷ 70% 11·00 ÷ 12·00, mąka żytnia I gat. 0 ÷ 55% 18·50 ÷ 19·50 (19·50 ÷ 20·50), — I gat. 0 ÷ 65% 17·50 ÷ 18·50 (18·50 ÷ 19·50), — II gat. 15·00 ÷ 15·50 (15·00 ÷ 16·00), — razowa 15·00 ÷ 16·00 (15·50 ÷

16·50), — „poślednia” 11·50 ÷ 12·50 (12·00 ÷ 13·00), otręby pszenne grube z przemiału standartowego 9·25 ÷ 9·75 (9·50 ÷ 10·00), — średnie z przemiału standartowego 8·75 ÷ 9·25 (9·00 ÷ 9·50), — miękke z przemiału standartowego 8·75 ÷ 9·25 (9·00 ÷ 9·50) otręby żytnie z przemiału standartowego 8·00 ÷ 8·50 (8·50 ÷ 9·00).

Poznań. — Ceny hurtowe według ceduły urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu) — w zł za 100 kg parytet Poznań dostawa bieżąca (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, o ile różnią się od obecnych): pszenica 14·00 ÷ 14·25, żyto zeszłoroczne bez notowań, — nowe suche 10·00 ÷ 10·25 (10·00 ÷ 10·50), jęczmień 700 725 g/l 13·50 ÷ 14·50, — 670/680 g/l 12·50 ÷ 13·00, owies 13·25 ÷ 13·75, mąka wraz z workiem: pszenna I gat. A 20% 24·75 ÷ 27·25 (25·25 ÷ 27·75), — I gat. B 45% 24·25 ÷ 25·75 (24·75 ÷ 25·25), — I gat. C 55% 23·25 ÷ 23·75 (23·75 ÷ 24·25), — I gat. D 60% 22·25 ÷ 22·75 (22·75 ÷ 23·25), — I gat. E 65% 21·25 ÷ 21·75 (21·75 ÷ 22·25), — II gat. A 20 ÷ 55% 20·75 ÷ 21·25 (21·25 ÷ 21·75), — II gat. B 20 ÷ 65% 20·25 ÷ 20·75 (20·75 ÷ 21·25), — II gat. D 45 ÷ 65% 18·00 ÷ 18·50 (18·50 ÷ 19·00), — II gat. F 55 ÷ 65% 16·50 ÷ 17·00 (17·00 ÷ 17·50), — III gat. A 65 ÷ 70% 15·50 ÷ 16·00 (16·00 ÷ 16·50), — III gat. B 70 ÷ 75% 13·00 ÷ 13·50 (13·50 ÷ 14·00), mąka żytnia I gat. 0 ÷ 55% 18·00 ÷ 19·00 (18·25 ÷ 19·25), — I gat. 0 ÷ 65% 17·00 ÷ 18·00 (17·25 ÷ 18·25), — II gat. 55 ÷ 70% 12·75 ÷ 13·75 (13·00 ÷ 14·00), — „poślednia” ponad 70% 10·75 ÷ 11·75 (11·00 ÷ 12·00), — razowa 0 ÷ 95% 13·50 ÷ 14·50 (13·75 ÷ 14·75), otręby pszenne średnie z przemiału standartowego 7·75 ÷ 8·25 (8·25 ÷ 8·75), — grube z przemiału standartowego 8·25 ÷ 8·75 (8·50 ÷ 9·00), otręby żytnie z przemiału standartowego 7·50 ÷ 8·00 (8·00 ÷ 8·50), otręby jęczmienne 8·75 ÷ 10·00.

RYNEK AKCYJNY

za okres od 29 lipca do 3 sierpnia 1935 r.

Rynek akcyjny w okresie sprawozdawczym cechowała tendencja niejednolita. Kursy akcji Banku Polskiego, które w początku okresu, podobnie jak w poprzedzającym, stałe zwiększały, w końcu okresu załamały się i zamknęły go stratą w wysokości zł 0·50. Jeszcze większą stratą kursową, bo zł 1·25, wykazały akcje Starachowic, które jednak żywo interesowano się przez cały okres. Zniżywały również akcje: Ostrowca o zł 0·75 i Warsz. Tow. Kopalń Węgla o zł 0·25. Zwyżkę natomiast wykazały akcje: Warsz. Tow. Fabryk Cukru o zł 1·00 oraz Modrzejowa i Haberbuscha po zł 0·10.

Z giełd prowincjonalnych — giełda lwowska pozostawała nadal nieczynna, na giełdzie poznańskiej obracano jedynie akcjami Banku Polskiego po kursie wyższym niż w okresie poprzedzającym, a na giełdzie krakowskiej poza zwykłymi akcjami Banku Polskiego zawierano ponadto transakcje akcjami Zieleniewskiego i Chybie po kursach utrzymanych.

GIEŁDA WARSZAWSKA

	Wartość nominal- na (w waluta)	Kurs naj- wyż- szy	Kurs naj- niższy	Ostatni kurs w tygodniu
Bank Polski	zł 100	94 50	92 00	92 00 -92 25
Warsz. T-wo Fabryk Cukru	zł 100	34 00	33 00	34 00
Warsz. T-wo Kopalń Węgla	zł 100	.	.	11 50
Modrzejowskie Zakł. Górn.-Hutn.	zł 50	.	.	4 60
Ostrowiec	zł 50	.	.	15 00
Starachowice	zł 100	35 50	34 00	34 25
Haberbusch	zł 100	36 10	35 25	36 10

GIEŁDA KRAKOWSKA

Akcje — w zł (maksimum i minimum; w nawiasach — ostatnie notowania z poprzednich okresów, o ile różnią się od obecnych): Bank Polski 94·00 — 91·75 (90·50), Zieleniewski 12·00, Chybie 52·00.

GIEŁDA LWOWSKA

Akcje w okresie sprawozdawczym nie były notowane.

GIEŁDA POZNAŃSKA

Akcje — w zł (maksimum i minimum; w nawiasach — ostatnie notowania z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): Bank Polski 91·50 — 91·00 (90·50 — 90·00).

CŁA ORAZ REGLAMENTACJA

PRZYWÓZ NIELEGALNY LEKARSTW Z OBSZARU W. M. GDAŃSKA. — W ostatnich czasach stwierdzono znaczny napływ do Polski z obszaru W. M. Gdańska przesyłek listowych, zawierających lekarstwa bez etykiety, próbki lekarstw oraz lekarstwa, niewymienione w wykazach środków leczniczych, dozwolonych do obrotu w Polsce. Lekarstwa te są przesyłane do Polski pod różnymi prywatnymi adresami, przyczem lekarstwa bez etykiet i próbki lekarstw są wysyłane z Gdańska przez anonimowych nadawców. Na podstawie rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dn. 30/VI 1926 r. specyfiki farmaceutyczne, wyrabiane poza granicami Państwa, wolno sprowadzać do obrotu wewnętrznego tylko po uprzednim uzyskaniu pozwolenia. Kontrola obrotu specyfikami, jak również ściganie wykroczeń przeciwko przepisom, dotyczącym tego obrotu, należy do właściwości władz administracji ogólnej. W związku z powyższym Ministerstwo Skarbu zarządziło, aby przybywające z obszaru W. M. Gdańska przesyłki pocztowe z lekarstwami, zatrzymane przez organa celne spowodu naruszenia przepisów rozporządzenia Ministra Spraw Wewn. z dn. 30/VI 1926 r., były przesyłane do dyspozycji urzędowi wojewódzkim.

ZWOLNIENIE OD OGRANICZEŃ PRZYWOZOWYCH DROBNYCH ILOŚCI TOWARÓW, NIESTANOWIĄCYCH PRZEDMIOTÓW ZBYTKU. — Na podstawie § 27 ust. 1c przepisów wykonawczych do prawa celnego urzędy celne są uprawnione do zwalniania od ograniczeń przywozowych nadsyłanych w przesyłkach pocztowych drobnych ilości

towarów, niestanowiących przedmiotów zbytku i niemających charakteru handlowego. Ponieważ w urzędach celnych powstała wątpliwość, jakiego rodzaju towary należy traktować jako przedmioty zbytku, Ministerstwo Skarbu okólnikiem z dn. 8/VII 1935 r. Nr. D. IV 17661/3/35 wyjaśniło, że w rozumieniu § 27 ust. 1c przepisów wykonawczych do prawa celnego do przedmiotów o charakterze zbytkowym należy zaliczyć: skóry futrzane cenne, koronki i hafty, perfumy, biżuterię prawdziwą, kamienie szlachetne i półszlachetne oraz wyroby z nich, perły prawdziwe, wyroby z metali szlachetnych, oraz towary, objęte grupą 89 taryfy celnej, wykonane z materiałów kosztownych lub z dodatkiem takich materiałów.

POBIERANIE OD PRZEDSIĘBIORSTW SKŁADOWYCH EKWIWALENTÓW PIENIĘŻNYCH ZAMIAST MIESZKAŃ W NATURZE. — Stosownie do warunków koncesyj, udzielanych przez Ministerstwo Skarbu na publiczne składy celne, koncesjonariusze obowiązani są dostarczać bezpłatnie mieszkania dla funkcjonariuszów celnych, sprawujących nadzór nad składami. Spowodu trudności w dostarczaniu mieszkań w naturze Ministerstwo Skarbu wydało dyrekcją ceł instrukcję, na podstawie której przedsiębiorstwo skladowe może za zgodą urzędu celnego wpłacać miesięcznie odpowiedni ekwiwalent w gotówce na wynajęcie mieszkań dla funkcjonariuszów celnych, dozorujących składy celne.

ZWROT CEŁ PRZY WYWOZIE ARTYKUŁÓW ROŚLINNYCH — p. str. 994.

KOMUNIKACJA I TRANSPORT

TARYFA OSOBOWA P. K. P. W ŚWIEŹLE ANALIZY PORÓWNAWCZEJ

W artykule p. t. „Przejazdy osobowe na liniach normalnotorowych P. K. P.”) przedstawiona została statystyka przewozów osobowych, obrazująca rodzaje przewozów i ich ewolucję w latach ostatnich. Po takim scharakteryzowaniu przewozów i taryf osobowych w Polsce nie od rzeczy będzie przeprowadzić chociaż pobieżne porównanie taryf polskich z taryfami innych kolei.

Porównując ze sobą jedynie taryfy normalne, przekonamy się łatwo, iż taryfy droższe od polskiej posiadają w całej rozciągłości koleje: angielskie, szwajcarskie, niemieckie, włoskie, francuskie, austriackie, tureckie, rumuńskie, litewskie. Jak widać, lista ta zawiera także najpoważniejsze koleje europejskie. Jeśli chodzi o taryfy dla pobliskich relacji, to należy tu dodać jeszcze jako droższe koleje: belgijskie, norweskie, duńskie, czechosłowackie i węgierskie, gdyż polska taryfa podmiejska — taryfa mogąca naogół uchodzić za normalną dla przejazdu pobliskiego — jest tańsza od tych taryf. W odległych natomiast relacjach stają się tańszymi od polskich koleje: czechosłowackie i węgierskie, a także koleje duńskie — wskutek spadku wartości waluty. Wreszcie w całej rozciągłości tańsze od polskiej taryfy są taryfy: łotewskie, greckie, bułgarskie, fińskie i estońskie (przyczyna — także spadek walut).

Przy słabszej gęstości stacyj kolejowych niż w Europie Środkowej i Zachodniej, przy mniejszych potrzebach przejazdowych ludności, przy wielkim procencie ludności rolniczej, a małym miejskiej — wysokość taryfy polskiej musi być uznana za umiarkowaną, tem bardziej, iż łączy się ona z bardzo rozbudowanym systemem ulg i serwitutów, jakie już zgrubsza poznaliśmy).

Poniżej podajemy zestawienie orientacyjne opłat za przejazd osób na kolejach różnych państw (opłaty, przeliczone na złote,

według kursów giełdowych odnośnych walut z początkiem r. b.):

	Opłata za przejazd:		
	50 km	200 km	1000 km
Polska—tar. podm.	2 60	—	—
Węgry	2 64	9 96	—
Czechosłowacja	2 75	10 65	28 42
Polska—tar. norm.	3 40	10 20	34 20
Francja	3 48	13 96	69 77
Rumunja	3 51	13 74	43 00
Jugosławia	4 22	15 62	53 94
Niemcy	4 28	17 12	85 60
Austria	4 41	14 60	52 18
Włochy	5 15	19 09	63 02
Szwajcaria	6 51	26 02	—

Już z powyższego zestawienia zauważyć można, iż wzrost opłat kolei polskich w miarę wzrostu odległości jest o wiele słabszy niż na wielu innych kolejach. Powodem tego jest duża regresja baremu (stawki jednostkowej) taryfy osobowej, stosowana na kolejach polskich. Podczas gdy takie koleje, jak niemieckie, angielskie, francuskie, stosują stawki proporcjonalne, a więc biorą za każdy kilometr przejazdu tyle samo co za pierwszy — kolej polska stosuje regresję, której duży rozmiar przedstawia poniższe zestawienie opłat jednostkowych za przejazd kilometra przy większych odległościach (liczby wskaźnikowe; opłata za 1 km przy przejeździe 50 km = 100):

	Przejazd na odległość	
	400 km	1000 km
Polska	66	50
Czechosłowacja	80	51
Austria	62	59
Rumunja	78	61
Włochy	82	61
Jugosławia	78	64
Węgry	78	—
Szwajcaria	80	—
Francja	100	100
Anglia	100	100
Niemcy	100	100

¹⁾ P. tyg. „Polska Gospodarcza” zes. 29/1935, str. 905.

Tak bogata dyferencjacja jest już jakby zasadniczą ulgą, zawartą zarówno w Polskiej taryfie normalnej, jak i w taryfach ulgowych, ułatwiająca komunikację kresów ze stolicą, kresów między sobą i odległy tranzyt. Ulgą ta, jak wskazano — jest za mało znana; przy takim oświetleniu tracą wiele na znaczeniu szumnie reklamowane ulgi trazytowe i na przejazdy dalsze takich kolei, jak: niemieckie, francuskie, wynoszące nieraz procentowo mniej, niż daje normalna taryfa polska. Tracą nawet na znaczeniu znaczne ulgi kolei włoskich, słynne ze swej mnogości i rozpiętości, udzielane od bardzo drogiej i słabo zróżniczkowanej taryfy.

Na usprawiedliwienie niektórych obcych kolei trzeba wziąć jednak fakt, że pobierany jest u nich przy bilecie podatek przewozowy o rozmaitej wysokości, niekiedy dość znacznie podrażający sztucznie cenę biletu. Zmniejsza to odpowiednio efekt wpływów. W Polsce istnieje podatek w wysokości 1%, doliczany jednak osobno do ceny biletu. Idzie on na cele Funduszu Pracy.

Oczywiście, iż bezwzględny poziom tej czy innej taryfy, wyrażony w walucie w/g kursu giełdowego, nie jest doskonałym obrazem porównawczym wysokości taryf. Trzeba by zbadać, w jakim stosunku znajdują się ceny świadczeń kolei do poziomu zarobków, płac, cen, dochodu społecznego w każdym z państw. Również ważną okolicznością przy porównywaniu taryfy jest to, jak dalece taryfa normalna w każdym kraju jest osłabiona i ograniczona przez ulgi, ile daje przeciętnego dochodu i t. p. W ramach niniejszego artykułu nie pójdziemy tak daleko, zwłaszcza iż ustalenie wspólnych podstaw porównawczych jest tu niezmiernie trudne, a ograniczymy się do zestawień, dotyczących jedynie warunków polskich.

Oceniając wysokość taryf w stosunku do zdolności płatniczej ludności, musimy wziąć pod uwagę przedewszystkiem taryfę normalną.

Układ stawek jednostkowych (baremy) przedstawiał się od czasów ustalenia waluty polskiej następująco (w gr za 1 km przy przejeździe III klasą pociągu osobowego):

	O d l e g ł o ś ć				
	1 ÷ 80 km	81 ÷ 200 km	201 ÷ 400 km	401 ÷ 600 km	powyżej 600 km
1924	4	4	3 6	3 2	2 8
1925	5	5	4	3	2
1926	5 5	5 5	4 5	3 5	2 5
1928	6 6	6 6	5 4	4 2	3
1931	6 6 i 2%	6 6 i 2%	5 4	4 2	3
1934	6 6 i 2%	4	4	3 2	2 4

Od roku 1934 — pierwszego roku ustabilizowanej taryfy — widzimy nominalny wzrost taryfy osobowej — nominalny, gdyż taryfa z 1924 r. obliczana jest w groszach, które w stosunku do obecnych są warte o 72% więcej. Po takim przerechowaniu pozornie czterogroszowa taryfa wynosiła zatem gr 6 88. To samo dotyczy częściowo następnej taryfy 5-groszowej z 1925 r. i dopiero 5 5-groszowa taryfa odpowiada realnym stosunkom walutowym obecnym. W 1928 r. nastąpiła znaczna podwyżka taryfy, motywowana dużymi inwestycjami taborowymi. Dwuprocentowy dodatek w 3 lata później stanowi tylko włączenie do taryfy dawnej dopłaty na bezrobocie. W 1934 r. nastąpiła niżka wszystkich stawek jednostkowych — z wyjątkiem odległości do 80 km — do poziomu uprzednio realnie nienotowanego.

Temu obrazowi właściwą tresć nadaje dopiero stawka, dotycząca istotnych wpływów przeciętnych z jednego osobokilometra, która jest wyrazem rzeczywistego ukształtowania się przewozów i wzrostu przejazdów ulgowych, osłabiających w ogromnym stopniu zarzut sztywności taryf normalnych.

Wzrost zastosowania taniej taryfy podmiejskiej od 1928 r. wobec jej rozbudowy jest bardzo poważny i inne ulgi także wydatnie przyczyniły się do spadku przeciętnego wpływu. Wreszcie zanik dalekich przejazdów w pierwszych latach kry-

zysu, zanik tranzytu i przechodzenie do tańszych klas — zmniejszyły wpływ przeciętny bardzo poważnie.

Poniżej zestawiamy wpływ przeciętny z ruchu osobowego z dochodem społecznym, cenami i zarobkami:

	Wskaźnik dochodu społecznego		Wskaźnik wpływu przeciętnego za 1 osobo-km			
1929	100	(17 4 milj.)	100	100	100	100
1933	51	(8 3 milj.)	80	106	108	103
1934			69	120	83	108

	Wskaźnik wpływu przeciętnego za 1 osobo-km	Wskaźnik cen przemysłowych	Wskaźnik cen rolnych	Wskaźniki płac i zarobków: robotników i urzędników		
				realny	nominalny	nominalny
1928	100	100	100	100	100	100
1929	105 (100)	98	89	106	108	103
1934	73 (69)	60	38	120	83	108

Zestawienie powyższe wykazuje, że kolej uczyniła w deficytowym ruchu osobowym spore posunięcie naprzód w kierunku dostosowania taryfy osobowej do spadku cen dochodu i stopy życiowej. W dostosowaniu do płac taryfa poszła nawet dalej, niż wynikałoby to ze wskaźników. Przy cenach przemysłowych różnica nie jest wielka, jedynie przy zestawieniu z cenami rolnymi pozostaje znaczna rozpiętość. Nie należy jednak zapominać, że ceny przewozowe są deficytowe.

Dysproporcja, i to znaczna, pozostaje zatem przedewszystkiem w stosunku do ludności wiejskiej. Lecz trzeba pamiętać, że nawet w najlepszych czasach ludność wiejska nie stanowiła wielkiego procentu frekwencji. Spadek cen artykułów wiejskich nie wpływa w większym stopniu na kalkulację kosztów utrzymania kolei i tem samem na ukształtowanie stawek, stąd realne może być tylko ewentualne żądanie równania do poziomu cen przemysłowych. Ogromne znaczenie trudnych do redukcji wydatków osobowych, pensyjnych, dalej potrzeba utrzymania aparatury, chociaż niewyzyskanej w pełni, zawsze na jednakowym poziomie, bez możliwości zmniejszania jej w stosunku proporcjonalnym do naturalnego cofnięcia potrzeb przewozowych ludności, wreszcie ogromny wzrost serwitutów przewozowych, kosztownych zwłaszcza w ruchu towarowym — uniemożliwiły jednak pełne wyrównanie do spadku cen przemysłowych.

Uzupełnieniem powyższych rozważań może być jeszcze oparte zresztą na bardzo problematycznych i względnych danych zestawienie repartycji ulg pomiędzy społeczeństwo, wskazujące, iż z ulg nie korzystają wszystkie warstwy, lecz głównie największą zajął ludność miejska oraz posiadacze różnego rodzaju serwitutów, do których należą serwituty oświatowe, socjalne, humanitarne i administracyjne. Oczywiście, iż niektóre osoby zaliczone są tu w kilku grupach równocześnie, np. wieśniacy, niemający ulg żadnych — korzystają z nich jadąc w ruchu podmiejskim.

Grupa ludności	Liczba (miljn.)	Wysokość ulg	% ogólnej ilości osobokilometrów	% ogólnej ilości wpływów
Miejska i podmiejska ogółem	12	25 ÷ 80% (okresowe)	34	20
Urzędnicy i emeryci	0 5	33 ÷ 50% (okres. 80%)	12 4	12 5
Robotnicy i bezrobotni	1	33 ÷ 50% (okres. 92%)		
Dzieci szkolne	5	33 ÷ 75% (okr. do 92%)		
Wojsko	0 3	70 ÷ 80%	13 8	5
Kolejowi pracownicy	0 14	70 ÷ 80%	5 2	2 1
Policja	0 03	70 ÷ 80%		
Wiejska ogółem	21	—	33 1	56 8
Kupiectwo	5	—		
Wolne zawody, rzemieślnictwo i t. p.	3 3	—		

Zapoznawszy się w powyższy sposób bliżej z wartością obowiązującej taryfy osobowej, dochodzimy do wniosków, jakie nawiązują się z jej oceny statystycznej, ekonomicznej, a poza tym z praktyki jej stosowania.

Taryfa polska pozornie utrzymana jest na poziomie przeciętnym w porównaniu z taryfami innych kolei, w rzeczywistości jednak poziom ten jest znacznie obniżony przez wielką ilość zasadniczych zresztą w wielu przypadkach ulg — o różnych formach i sposobach stosowania.

Dokonane w ostatnim 5-leciu redukcje taryfy, dzięki którym wpływ przeciętny z przewozów spadł o $\frac{1}{3}$ — świadczą o dostosowaniu się taryfy do warunków gospodarczych w znacznej mierze, jakkolwiek nierównomiernie ze spadkiem dochodu społecznego, którego obliczenie, przyjęte tutaj, nie może zresztą rościć sobie żadnych pretensyj do ścisłości.

Obecna budowa taryfy osobowej nie może uchodzić oczywiście za idealną. Dopasowywana ona była do potrzeb życia i kolei raczej w drodze doświadczenia i intuicji niż na podstawie ścisłych badań naukowych, które niestety na tym odcinku muszą być zresztą zawodne, gdyż rozporządzają zbyt małą ilością i często niepewnych elementów.

Stabilizacja taryfy normalnej, tego kośćca taryfy, na poziomie obiektywnie słusznym i odpowiadającym warunkom jest obecnie trudna do osiągnięcia z wielu powodów. Zamało ustabilizowane jest jeszcze to, do czego taryfa ma się dostosować, t. j. życie społeczne, gospodarcze. Procesy wyrównawcze, przystosowawcze nie nastąpiły jeszcze w pełni w ważniejszych dziedzinach niż taryfa osobowa.

Niewątpliwie zauważyć daje się przekroczenie krytycznego momentu w ewolucji przewozów — jednak daleko jest jeszcze do ustalenia się dalszych procesów w tym kierunku.

Czy można liczyć na wzrost przewozów, opłacających straty ze zniżek taryfy? A potrzebny byłby w takim razie wzrost znaczny. Akcja zniżkowa, polegająca na rozszerzaniu ulg — bez obniżenia taryfy normalnej — była tylko akcją defensywną, hamującą zbyt radykalną ucieczkę od kolei. Przy akcji ofensywnej potrzebne są środki bardziej śmiałe, niedające się zastosować bez posiadania dostatecznej rezerwy finansowej. Przy obniżce o 25%, dokonanej generalnie, potrzeba wzrostu przewozów o $\frac{1}{2}$; łatwe to jest do osiągnięcia np. w tramwajach, gdzie koszt biletu jest pełnym kosztem podróży, lecz nie na kolejach, gdzie cena przewozu jest tylko częścią kosztów podróży. A trzeba pamiętać, że także i wydatki w wypadku wzrostu przewozów, chociaż nieproporcjonalnie — jednakże wzrosłyby. W tym celu trzeba by przygotować nowe zapasy taboru i powołać do pracy szereg pracowników.

Wszystkie te trudności uniemożliwiają przeprowadzenie trwałej regulacji taryfy. Pora ku temu nastąpi dopiero po dłuższym okresie stabilizacji stosunków gospodarczych, po wzmocnieniu rezerw finansowych, po dłuższym okresie korzystania z owoców ulepszonej statystyki — poczem dopiero da się ustalić, jaka kwota może być nadal przeznaczona na pokrycie deficytów z ruchu osobowego, i jakie może być ryzyko potrzebne do wykonania reformy.

Z tych względów, jeżeli nie ma się zamiaru prowadzenia polityki zbyt ryzykownej i eksperymentów — zamiast obszernej reformy należy myśleć raczej o konsekwentnej i systematycznej rewizji, zmierzającej ewolucyjnie do doskonalszej i praktyczniejszej formy i treści taryfy; w ten sposób uniknie się ryzyka wysokich strat, mogących wstrząsnąć niezbyt silną podstawą

finansową kolejnictwa, którego straty grożą w każdej chwili stratami dla budżetu Państwa.

Krocząc dalej w kierunku systematyzacji i upraszczania — tem bardziej potrzebnych, im rozmaitsze, trudniejsze zadania stawia życie — należy kontynuować takiego rodzaju poczynania, jak dokonane skasowanie IV klasy, uniwersalizacja taryfy podmiejskiej na Śląsku, powszechne legitymacje urzędnicze i t. p.

Jako cele, mogące być przedmiotem najbliższej rewizji, nasuwają się przykładowo następujące:

Obniżenie do poziomu taryfy podmiejskiej taryfy na krótkodystansowe przejazdy wogóle byłoby słusze społecznie i stosunkowo mało ryzykowne pieniądze. Na takim zrównaniu wystarczyłoby poprzestać, gdyż idea t. zw. „chłopskiej” taryfy jest technicznie niewykonalna, a materialnie nie do zniesienia przy jakiegokolwiek kalkulacji.

Postulatem słusznym i celowym byłoby, dalej, skasowanie klasy I — na wzór Niemiec, Austrii i mnóstwa innych krajów o 2-klasowym systemie. Wyjątek stanowiąc mogą pociągi międzynarodowe; dla celów administracyjnych starczy rezerwowanie przedziałów i miejsc.

Poważna racjonalizacja da się łatwo przeprowadzić w zakresie układu tabel opłat ulgowych. Chodzi tu o powrót do praktycznego w użyciu systemu tabel procentowych. Ilość tych tabel opłat powinna być zmniejszona, powinny być one praktycznie zespolone, co by ułatwiło odprawę biletową i t. p.

Oczywiście, iż byłoby nierealne domaganie się, aby ta racjonalizacja nastąpiła wyłącznie przez pogłębienie ustępstw.

Dokumenty, uprawniające do korzystania z ulg, powinny być ujednostajnione i opracowane w sposób, wykluczający możliwości nadużyć.

Wskazane jest też wzmocnienie propagandy przejazdów koleją przez obwieszczenia, wydawnictwa popularne i ulotki.

Przy nikłych szansach dla rozbudowy jakichkolwiek nowych serwitutów i pogłębienia istniejących — pozostaje zawsze otwarta droga dla rozbudowy ulg turystycznych krajowych czy zagranicznych, jeżeli opierają się one na podstawie czy to krótkodystansowej, czy też także „na wyrost” obliczonej akwizycji przejazdów.

Nie poruszaliśmy tu zupełnie spraw taryf międzynarodowych, stanowiących zupełnie odmienny problem.

S.

SPRAWY TARYFOWE W KOMUNIKACJI Z W. M. GDAŃSKIEM. — Celem zabezpieczenia interesów P. K. P. na obszarze W. M. Gdańska w związku z zaprowadzeniem przymusowej gospodarki dewizowej wydane zostało zarządzenie taryfowe, nakazujące, aby przewoźne za przesyłki w obrocie z W. M. Gdańskiem opłacane było zawsze na stacjach, położonych na obszarze Rzplitej Polskiej („Dz. Taryf i Zarz. Kol.” Nr. 26/1935, poz. 335)¹⁾.

Obecnie okazało się możliwym złagodzenie tego rygoru, stanowiącego poważne utrudnienie w obrocie zagranicznym, dokonanywanym za pośrednictwem portu gdańskiego. Mianowicie, szereg firm posiada rachunki w złotych na stacjach kolejowych na obszarze W. M. Gdańska. Od dn. 1 sierpnia r. b. firmy takie mogą opłacać przewoźne — zarówno przy odbiorze, jak i przy nadaniu przesyłek — na stacjach gdańskich. W stosunku do tych firm zawieszono również zakaz obciążania przesyłek zaliczeniami i zaliczkami w gotówiznie.

Ewidencję firm, posiadających rachunki otwarte w złotych, prowadzi Dyrekcja Okręgowa Kolei Państwowych w Toruniu.

¹⁾ P. „Polska Gospodarcza” zesz. 27/1935, str. 844.

ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE

PRZYWRÓCENIE „WŁAŚCIWEGO STANU PRAWNEGO I GOSPODARCZEGO” W GDAŃSKU. — W dn. 8 sierpnia r. b. parafowany został w Gdańsku protokół polsko-gdański, na podstawie którego Senat W. M. Gdańska wycofuje zarządzenie z dn. 1 sierpnia r. b. (i następane), dotyczące bezcłowego przywozu niektórych towarów do Polski¹⁾. Wobec tego bezprawny stan na odcinku gdańskim polskiego obszaru celnego, wywołany wspomnianym zarządzeniem, został zlikwidowany i przywrócony został „właściwy stan gospodarczy i prawny, uwzględniający wypełni potrzeby Polski i Gdańska”, jak to wyrażają oświadczenia przedstawicieli Rządu Rzplitej i Senatu W. M. Gdańska.

Jednocześnie Senat W. M. Gdańska zgodził się na czasowe zawieszenie — „w interesie polskiego życia gospodarczego” — stosowania przepisów art. 205 ust. 2 umowy warszawskiej, dotyczących prawa uiszczania w gdańskich urzędach opłat celnych zarówno w złotych jak i w guldenach — tak, że obecnie cła w Gdańsku pobierane będą tylko w złotych.

Ponieważ właśnie rozporządzenie celne Ministra Skarbu z dn. 18/VII 1935 r. o pobieraniu cła na towary, przeznaczone do konsumpcji na terenie Rzplitej, w urzędach, położonych poza terytorjum Gdańska — miało na celu uniknięcie szkód, wynikających dla gospodarki polskiej z różnic kursu guldena przy wpłatach celnych na terytorjum W. Miasta — stało się ono obecnie nieaktualnym i zgodnie z oświadczeniem przedstawicieli Rządu polskiego zostaje zniesione.

Powyższe załatwienie nie reguluje całokształtu spraw

walutowych w Gdańsku. Dlatego „Rząd Polski i Senat W. M. Gdańska — zgodnie z brzmieniem protokołu — rozpoczną rokowania w celu zawarcia porozumienia, które usunie ujemne oddziaływanie gdańskiej reglamentacji guldena na polski handel i ruch tranzytowy przez obszar W. M. Gdańska, oraz na swobodny obrót gospodarczy pomiędzy Polską i Gdańskiem”.

Jednocześnie w deklaracji ustnej Senat Gdański stwierdził, że gdyby w związku z powyższymi rokowaniami okazała się potrzeba prowadzenia rozmów między kierownikami obu instytucji emisyjnych, to „rozmowy takie będą podjęte”.

Senat W. M. Gdańska zastrzegł w protokole, że „pozostawi jeszcze w mocy na czas przejściowy reglamentację obrotu guldena. W tym okresie Polska nie wystąpi z nowymi wnioskami, dotyczącymi wyłączonego lub uprzywilejowanego używania złotego w administracji portowej lub kolejowej”.

Istniejący obecnie stan rzeczy w dziedzinie opłat kolejowych, pobieranych w złotych, został obustronnie zatwierdzony.

Jednocześnie delegacja polska w Radzie Portu przedstawiła w dn. 8 b. m. wniosek, żądający wprowadzenia waluty polskiej do gospodarki w Radzie Portu, który to wniosek będzie roważony przez obie delegacje do Rady Portu.

Wreszcie, w deklaracji ustnej przedstawicieli Rządu polskiego potwierdzone zostało, że umowa portowa z dn. 5/VIII 1933 r. i dn. 18 IX 1933 r. stanowi nadal prawną i faktyczną podstawę dla kształtowania się gdańskiego obrotu portowego.

POCZTA I TELEGRAF

RUCH POCZTOWY, TELEGRAFICZNY I TELEFONICZNY W CZERWCU 1935 R. w ważniejszych miastach przedstawiał się w sposób następujący (w tys. jednostek, wzgl. zł):

Nazwa miejscowości	Listy zwykłe i polecane	Listy wartościowe	Paczki	Przesyłki za pobraniem	Zlecenia	Przekazy poczt. i telegr. (wplac. wzgl. wypłac. na kwotę)	Wpłaty wzgl. wypł. P. K. O. (na kwotę)	Czasopisma	Telegramy	Rozmowy telefoniczne międzym. i międzymiar.
N a d a n o w u r z ę d a c h										
Warszawa	14 570·3	17·4	170·1	45·5	11·4	11 632·2	32 181·8	6 576·4	48·1	175·7
Łódź	2 069·7	2·3	38·7	13·4	58·2	2 468·5	19 647·0	287·5	13·1	53·3
Lwów	5 626·1	5·7	51·3	14·7	5·4	4 106·5	8 867·8	1 672·3	15·5	37·4
Poznań	8 669·8	1·4	38·3	15·3	2·1	2 301·8	7 789·2	1 520·5	9·4	28·4
Kraków	3 706·4	3·2	47·3	12·2	4·0	2 878·3	7 915·4	3 044·1	11·5	52·7
Wilno	1 370·1	1·7	11·8	3·0	2·9	1 617·7	3 717·8	872·0	7·0	9·6
Katowice	1 746·9	2·0	17·0	1·6	5·4	3 165·5	6 478·0	166·4	8·9	101·8
Lublin	655·4	1·3	8·3	1·5	1·1	1 026·8	3 441·1	62·5	4·0	12·2
Bydgoszcz	1 030·3	0·9	13·3	3·9	1·4	1 059·1	4 087·4	274·5	4·4	14·4
Białystok	480·1	0·5	3·1	0·5	1·2	760·0	2 770·6	12·8	2·5	8·6
Chorzów	782·0	0·2	4·4	0·8	1·0	677·4	3 118·6	106·6	1·0	15·9
Gdynia	791·4	0·3	10·9	1·7	0·4	1 092·7	3 282·1	20·4	7·7	34·9
N a d e s z ł o d o u r z ę d ó w										
Warszawa	7 819·2	16·4	66·9	8·1	7·9	9 667·9	3 686·0	66·4	75·9	211·7
Łódź	2 137·4	1·0	20·4	4·0	8·1	6 290·1	1 057·0	273·5	14·2	34·7
Lwów	2 998·7	5·8	45·3	4·2	2·4	3 538·3	1 621·8	261·0	14·0	42·0
Poznań	2 648·4	0·7	25·8	4·3	1·2	2 821·9	1 197·6	142·6	9·4	37·2
Kraków	3 527·0	2·5	33·3	4·1	2·4	2 812·2	1 395·7	259·9	10·7	52·3
Wilno	884·8	2·2	11·1	3·1	1·2	1 853·5	774·5	101·5	7·2	10·2
Katowice	1 576·3	1·9	18·9	4·3	2·7	974·0	579·2	156·3	6·7	85·7
Lublin	1 042·1	0·3	7·3	0·5	0·8	1 048·9	517·0	355·7	2·7	20·3
Bydgoszcz	1 332·3	1·1	13·9	2·9	1·9	1 029·5	718·7	217·2	3·6	15·8
Białystok	378·5	1·3	4·5	1·2	0·8	666·2	419·2	85·0	2·2	7·5
Chorzów	1 576·3	1·9	18·9	4·3	2·7	974·0	579·2	45·5	1·1	—
Gdynia	761·3	0·3	10·8	2·5	0·9	924·5	602·2	69·2	7·2	26·3

¹⁾ P. tyg. „Polska Gospodarcza” zesz. 31/1935, str. 970.

Rozmów telefonicznych miejscowych na sieciach Ministerstwa Poczt i Telegrafów i Polskiej Akcyjnej Spółki Telefonicznej przeprowadzono w czerwcu: w Warszawie 14 711 059, w Łodzi 2 882 035, we Lwowie 2 444 043, w Krakowie 2 237 739, w Wilnie 2 461 070, w Poznaniu 918 646, w Katowicach 999 917, w Toruniu 137 558, w Bydgoszczy 185 100, w Białymstoku 488 340, w Sosnowcu 1 183 454, w Lublinie 201 259, w Częstochowie 155 727, w Gdyni 452 495, w Chorzowie 291 142, w Bielsku 749 161.

Weksli w czerwcu nadesłano do urzędów i agencji pocztowych do inkasa 165'2 tys. sztuk na ogólną kwotę zł 17 804 tys., z tego zainkasowano 123'0 tys. sztuk na kwotę zł 13 658 tys., zaprotestowano 19'0 tys. sztuk na kwotę zł 2 080 tys., zwrócono bez protestu 12'2 tys. sztuk na zł 809 tys.

OBRÓT PRZEKAZÓW POCZTOWYCH I TELEGRAFICZNYCH W KWIETNIU I MAJU 1935 R. —

W obrocie krajowym wpłacono w kwietniu przekazów pocztowych 1 289 735 szt. i przekazów telegraficznych 8 581 szt. na kwotę zł 85 073 248, w maju zaś przekazów pocztowych 1 168 866 szt. i przekazów telegraficznych 7 678 szt. na kwotę zł 86 022 023, wypłacono zaś w kwietniu przekazów pocztowych 1 312 381 szt. i przekazów telegraficznych 8 449 szt. na kwotę zł 86 397 706, w maju zaś przekazów pocztowych 1 152 736 szt. i przekazów telegraficznych 8 807 szt. na kwotę zł 8 283 891.

W obrocie zagranicznym wpłacono w kwietniu przekazów pocztowych i telegraficznych 16 711 szt. na kwotę zł 1 366 923,

w maju — 14 231 szt. na zł 1 264 243, wypłacono zaś przekazów pocztowych i telegraficznych w kwietniu 158 094 szt. na kwotę zł 9 561 680, w maju — 80 410 szt. na zł 6 065 127.

Poważniejszy obrót przekazów pocztowych i telegraficznych mieliśmy w kwietniu i maju r. b. z następującymi państwami:

	Przekazy wpłacone		Przekazy wypłacone		Przekazy wpłacone		Przekazy wypłacone	
	kwiecień 1935		kwiecień 1935		maj 1935		maj 1935	
	ilość	kwota (zł)	ilość	kwota (zł)	ilość	kwota (zł)	ilość	kwota (zł)
Austria . . .	2 903	211 188	2 968	50 636	2 592	250 370	1 538	27 147
Belgia . . .	510	42 438	4 179	288 026	516	50 078	2 263	192 070
Czechosłow. . .	1 792	93 356	4 594	138 702	1 509	95 351	3 457	110 932
Egipt . . .	155	34 598	206	9 071	165	36 445	70	3 670
Francja . . .	2 961	262 362	45 340	4 255 755	2 496	219 246	25 933	3 312 840
Holandja . . .	168	13 997	734	54 025	161	19 219	440	21 872
Jugosławia . . .	100	4 266	—	—	78	4 818	—	—
Kanada . . .	92	24 662	5 862	266 491	77	20 818	2 906	168 486
Łotwa . . .	146	7 351	250	11 090	80	3 775	253	10 204
Niemcy . . .	4 286	270 371	25 030	741 467	3 387	208 749	21 357	740 946
Rumunja . . .	280	7 558	254	12 479	138	6 713	212	10 375
Stany Zjedn. . .	457	96 952	63 381	3 436 668	397	92 817	18 043	1 181 956
Szwajcaria . . .	496	67 181	1 015	76 477	407	55 111	575	64 749
Węgry . . .	142	8 577	1	90	104	6 571	1	149
W. Brytania . . .	358	32 607	909	56 442	304	30 930	424	30 469
Włochy . . .	1 096	116 165	419	23 761	1 071	117 321	340	22 839
W.M.Gdańsk . . .	542	53 684	2 392	116 475	544	48 376	2 254	136 909

KRONIKA TYGODNIOWA

PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ

ROZPORZĄDZENIE MINISTRÓW:

Zwrot cel przy wywozie zbóż, strączkowych, nasion oleistych, produktów przemiatu, grochu polerowanego i siodu — rozp. Ministra Skarbu, wydane w porozumieniu z Ministrami: Przem. i Han. oraz Roln. i Ref. Roln., z dn. 31/VII 1935 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 58, poz. 373).

TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓŁKACH AKCYJNYCH

23 sierpnia:

— „Bronikowski, Grodzki i Wasilewski” S. A. Wyr. i Hand. Maszyn., Narz. Roln. i Nasion. — o g. 16^{3/4} w lok. S-ki w W-wie, Senatorska 33.

27 sierpnia:

— „Opatowski-Sandomierska Rolna S. A. w Ostrowcu” — o g. 10 w lok. Zw. Ziemian w Opatowie.

28 sierpnia:

— T-wo Hand. Art. Piśm.-Techn.-Kreśl. i Kanc. „St. Miernicki i S-ka”, S. A. — o g. 20 w lok. S-ki w W-wie, Marszałkowska 81.

— Zakł. Przem. „Chęciny”, S. A. — o g. 11 w kanc. Not. W. Janiszewskiego w Kielcach, Stenkiewicza 5.

29 sierpnia:

— Cukrownia „Strzyżów”, S. A. — o g. 17 w lok. S-ki w W-wie, Krak. Przedm. 17 m. 22.

30 sierpnia:

— Zjedn. Zakł. Włókienn. „K. Scheiblera i Z. Grohmana”, S. A. — o g. 11 w lok. S-ki w Łodzi, Targowa 65.

31 sierpnia:

— „Tomaszowska Fabr. Sztucz. Jedwabiu”, S. A. — o g. 13 w lok. S-ki w W-wie, Wilcza 9a.

— „Komp. Handl. Zamorskiego”, S. A. w Gdyni — o g. 17 w W-wie, Moniuszki 6.

— Cukrownia „Wozuczyn”, S. A. — o g. 11 w lok. B-ku Cukrownictwa w W-wie, Karowa 20.

SKARBOWOŚĆ I FINANSE

BUDŻET

DOCHODY I WYDATKI BUDŻETOWE W CZERWCU 1935 R. — Według danych tymczasowych dochody i wydatki budżetowe Państwa w czerwcu 1935 r. w zestawieniu z odpowiednimi danymi za czerwiec 1934 r. przedstawiały się następująco (w tys. zł):

	Dochody		Wydatki	
	w czerwcu 1935	1934	w czerwcu 1935	1934
A. — ADMINISTRACJA:				
Prezydent Rzeczypospolitej . . .	24	12	205	230
Sejm	17	28	485	492
Senat	1	1	131	128
Kontrola Państwowa	—	—	389	366
Prezydium Rady Ministrów . . .	—	—	275	194
Min. Spraw Zagranicznych . . .	776	87	3 257	3 403

Min. Spraw Wojskowych . . .	141	201	64 619	63 877
„ „ Wewnętrznych . . .	1 325	1 499	17 035	16 256
„ Skarbu	78 012	108 579 ¹⁾	8 843	8 645
„ Sprawiedliwości	2 701	3 800	7 117	6 720
„ Przemysłu i Handlu	1 561	1 424	4 679	3 420
„ Komunikacji	167	149	1 554	1 425
„ Rolnictwa i Ref. Roln.	134	244	2 884	1 964
„ Wyzn. Rel. i Ośw. Publ.	75	105	24 355	25 827
„ Opieki Społecznej	403	466	5 135	5 214
„ Poczt i Telegrafów	—	1	106	104
Emerytury i zaopatrzenia	3 703	2 719	13 526	12 846
Renty inwalidzkie i pensje . . .	—	—	8 586	8 646
Długi państwowe	—	—	16 832	10 211
Razem:	89 040	119 315¹⁾	180 013	169 968

¹⁾ W tem wpłata z Pożyczki Narodowej zł 36'5 miljn.

B. — PRZEDSIĘBIORSTWA:

Prezydium Rady Ministrów:				
Drukarnia Państwowa	—	14	—	—
Polska Agencja Telegraf.	—	—	—	—
M-stwo Spraw Wojskowych:				
Państw. Wytwórnia Uzbrojenia	—	—	—	—
Państw. Wytw. Prochu i Mat. Kruszących	—	—	—	—
Państw. Zakłady Inżynierji.	—	—	266	—
Państw. Zakłady Lotnicze	—	—	700	—
Państwowe Zakłady Umundurowania	—	—	—	—
M-stwo Spraw Wewnętrznych:				
Gazeta Administracji i Pol. Państw.	—	—	—	—
Państw. Zakłady Wodociągowe na G. Śląsku.	—	—	50	—
Państw. Zakł. Przemysłowo-Zbożowe	—	420	—	—
Ministerstwo Skarbu:				
Mennica Państwowa	—	—	—	—
M-stwo Przemysłu i Handlu:				
Przedsięb. państwowe o kap. miesz. i wydzierżawione	50	—	—	—
Nadania górnicze i tereny naft. „Polmin” Państw. Fabr. Ol. Min.	—	—	—	—
Państw. Kop. węgla „Brzeszcze”	—	—	—	—
Zjedn. Fabr. Zw. Azot. w Mościcach i Chorzowie	—	—	—	—
Ministerstwo Komunikacji:				
Polskie Koleje Państwowe	3 400	—	—	—
Ministerstwo Rolnictwa i Ref. Roln.:				
Lasy Państwowe	1 000	2 500	—	—
M-stwo Opieki Społecznej:				
Zdrojowiska Państwowe	—	—	—	—
Przeds. Państw. Zakładu Higjenu	16	25	—	—
Szpitala Państwowe	—	—	72	78
M-stwo Poczty i Telegrafów:				
Polska Poczta, Telegraf i Telefon oraz przedsiębiorstwa pomocnicze	500	—	—	—
Razem:	4 966	2 959	1 088	78

C. — MONOPOLE:

Ministerstwo Skarbu:				
Monopol solny	3 500	4 000	—	—
„ tytoniowy	29 500	26 001	—	—
„ spirytusowy	15 509	15 016	—	—
„ zapalczany	—	1	—	—
Loterja państwowa	2 600	3 400	—	—
Razem:	51 109	46 418	—	—

D. — FUNDUSZE:

Prezydium Rady Ministrów:				
Fundusz Pracy	—	—	—	850
M-stwo Skarbu:				
Państwowy Fundusz Kredytowy	—	899	—	—
Państwowy Fundusz Gospodarczy	—	—	—	—
Państwowy Fundusz Budowl.	—	—	—	—
M-stwo Komunikacji:				
Państwowy Fundusz Drogowy	—	—	—	500
M-stwo Rolnictwa i Ref. Roln.:				
Fundusz Obrotowy Reformy Rolnej	—	—	—	84
M-stwo Wyzn. Rel. i Ośw. Publ.:				
Stypendja akademickie	—	—	111	111
Razem:	—	899	111	1 545
Ogółem:	145 115	171 591	181 212	171 591

Czerwiec należy, jeśli chodzi o gospodarkę budżetową Państwa, do jednego z gorszych miesięcy w roku, rozpoczynając okres najmniej wydajnych dla Skarbu miesięcy letnich. W czerwcu zazwyczaj następuje spadek dochodów i pogłębia się deficyt budżetowy. Tak było w roku poprzednim, tak było i w roku bieżącym. Deficyt budżetowy w czerwcu r. b. osiągnął 36'1

miljn., czyli był znacznie wyższy niż w maju, ale nie osiągnął (choć bardzo zbliżył się) deficytu zeszlórocznego (w czerwcu 1934 r. 36'5 miljn.), który, jak wiadomo, pokrywał się z wpływem z Pożyczki Narodowej, zarachowanym na budżet Min. Skarbu.

Dochody budżetowe — zgodnie z normalną tendencją — wykazały w czerwcu r. b. spadek, obniżając się z 161'9 miljn. (w maju) do 145'1 miljn.

Spadek dochodów w czerwcu w stosunku do maja (podobnie zresztą jak ich wzrost w maju) nastąpił jedynie w grupie administracji, która wykazała niższą dochodów z 111'9 miljn. do 89'0 miljn., natomiast zarówno w grupie przedsiębiorstw jak i w grupie monopolów wpłaty w czerwcu wzrosły: pierwsze — z 2'1 miljn. do 5'0 miljn., drugie — z 47'8 miljn. do 51'1 miljn. Jeśli chodzi o dochody administracji, to o ich niższe zdecydowały dominujące w tej grupie dochody Min. Skarbu, które spadły z 101'5 miljn. do 78'0 miljn.; najważniejszą przyczyną tego spadku było normalne w czerwcu skurczenie się wpływów z danin (z 84'6 miljn. w maju do 71'0 miljn. w czerwcu). Wzrost wpłat przedsiębiorstw w czerwcu nastąpił głównie dzięki zjawieniu się w czerwcu — po raz pierwszy w bież. roku budżetowym — wpłaty Polskich Kolei Państwowych w sumie 3'4 miljn. Wpłaty monopolów wzrosły dzięki większym wpłatom monopolu tytoniowego i loterii.

Porównanie dochodów w czerwcu 1935 r. i 1934 r. (jeśli z tych ostatnich wyliminujemy wpłatę z Pożyczki Narodowej w sumie 36'5 miljn.) wskazuje wzrost dochodów w r. b. o poważną sumę 10'1 miljn. Zwiększyły się przedewszystkiem dość silnie dochody administracji — o 6'3 miljn. — dzięki, mianowicie, większym wpływom Min. Skarbu — o 6'0 miljn.; pozatem wzrost w r. b. wykazały wpłaty monopolów (o 2'7 miljn.) oraz wpłaty przedsiębiorstw (o 2'0 miljn.).

Wydatki budżetowe w czerwcu obniżyły się bardzo nieznacznie w porównaniu z majowem (z 182'7 miljn. do 181'2 miljn.), jednak niższa ta była nawet nieco większa niż w r. ub., kiedy redukcja wydatków w czerwcu w stosunku do maja wyniosła tylko 0'6 miljn. Niższa wydatków w czerwcu r. b. nastąpiła jedynie w grupie administracji, której wydatki spadły z 181'7 miljn. (w maju) do 180'0 miljn., natomiast dopłaty do przedsiębiorstw — zresztą wogóle bardzo małe — podniosły się z 0'9 miljn. do 1'1 miljn., a dopłaty do funduszy utrzymały się w czerwcu na poziomie majowym.

W porównaniu z czerwcem 1934 r. wydatki budżetowe w czerwcu r. b. okazały się wyższymi, ale w nieco mniejszym stopniu niż dochody, mianowicie tylko o 9'6 miljn. — dzięki czemu właśnie nieco mniejszy był w r. b. deficyt budżetowy. Wzrosły w r. b. w stosunku do r. ub. głównie wydatki administracji — o 10'0 miljn. (m. in. nastąpiła zwyżka wydatków na obsługę długów państwowych o 6'6 miljn.), pozatem również dopłaty do przedsiębiorstw (o 1'0 miljn.), natomiast dopłaty do funduszy były w r. b. o 1'4 miljn. niższe.

W okresie I kwartału bież. roku budżetowego dochody budżetowe wyniosły 463'1 miljn., wydatki zaś budżetowe — 543'3 miljn., czyli że nadwyżka wydatków wyniosła 80'3 miljn., a więc nieco więcej niż w 1934/35 r., kiedy deficyt budżetowy, pokrywający się wówczas z wpływami z Pożyczki Narodowej, zarachowywanymi na budżet Min. Skarbu, wyniósł 77'4 miljn. Dochody budżetowe w okresie I kwartału 1935/36 r. były wyższe o 26'2 miljn. niż w tym samym kwartale 1934/35 r. (dochody bez wpływów z Pożyczki Narodowej). Podniosły się, mianowicie, w r. b. dochody administracji (z 280'3 miljn. w r. ub. do 297'1 miljn.), a w tej grupie przedewszystkiem dochody Min. Skarbu (z 240'2 miljn. do 264'7 miljn.), podniosły się także i wpłaty przedsiębiorstw (z 7'0 miljn. w r. ub. do 11'2 miljn. w r. b.), podniosły się wreszcie wpłaty monopolów (z 148'6 miljn. w r. ub. do 154'8 miljn. w r. b.); jedynie wpłaty funduszy obniżyły się, bo ich w r. b. nie było wcale, gdy w r. ub. wyniosły niewielką zresztą kwotę 0'9 miljn. Wydatki budżetowe w I kwartale 1935/36 r. były wyższe niż w I kwartale roku poprzedniego o 29'0 miljn., czyli bardzo nieznacznie tylko więcej niż dochody.

W stosunku do I kwartału 1933/34 r. I kwartał bież. roku budżetowego wykazuje wzrost dochodów o 29'2 miljn. i wzrost wydatków o 45'3 miljn.; wzrost wydatków tłumaczy się częściowo tem, że w 1933/34 r. — w związku z gorszą sytuacją kasową — stosowano w dużej mierze odkładanie wydatków na dalsze miesiące, czego wyrazem jest to, że w I kwartale 1933/34 r. wykonano 20'3% budżetu wydatków, a w I kwartale r. b. już 25'1%. W stosunku do I kwartału 1932/33 r. dochody w I kwartale bież. roku budżetowego wykazują spadek o 54'8 miljn., faktycznie jednak znacznie mniejszy, gdy uwzględnić w 1932/33 r. kredyt bezprocentowy w Banku Polskim, oraz spadek wydatków o 32'6 miljn. W stosunku do I kwartału 1931/32 r. dochody

w I kwartale 1935/36 r. obniżyły się o zł 141,4 miljn., wydatki zaś o zł 138,0 miljn. Wreszcie w porównaniu z I kwartałem 1930/31 r. dochody w I kwartale bież. roku budżetowego były mniejsze o zł 220,3 miljn., wydatki zaś o zł 137,2 miljn. Oczywiście, trzeba pamiętać, że ze względu choćby na zmiany w zasadach budżetowania, powyższe porównania globalnych sum można przyjmować tylko z dużym przybliżeniem.

W stosunku do budżetu dochody, faktycznie osiągnięte w bież. roku budż., wynosiły 23,0% (w 1934/35 r. 24,1%) — a więc stosunkowo niewiele mniej, niż wynosi procent, teoretycznie przypadający na kwartał — przy założeniu całkowitej równomierności wpływów w ciągu roku — mianowicie 25,0%. Dochody administracji dały 22,8% (w 1934/35 r. 25,3%) sumy, preliminowanej na cały rok, przyczem dochody Min. Skarbu wyniosły nawet 23,4% (25,9%). Wpłaty monopolów dały 24,6% (23,0%) sumy, preliminowanej na cały rok, a więc prawie ściśle $\frac{1}{4}$. Tylko wpłaty przedsiębiorstw były stosunkowo mniejsze, bo dały tylko 15,5% (11,7%) odpowiedniej sumy budżetu całorocznego. Wydatki rzeczywiste w I kwartale 1935/36 r. wyniosły 25,1% wydatków, preliminowanych w budżecie (w 1934/35 r. tylko 23,5%).

Obroty kasowe w czerwcu 1935 r. przedstawiały się następująco (w miljn. zł):

	Dochody	Wydatki
Pozostałość w dn. 1/VI	147,8	—
Obroty budżetowe	145,1	181,2
Autonom. obroty budżetowe Woj. Śląskiego	6,6	5,9
Sumy obrotowe	721,9	702,6
Sumy obce	112,7	122,3
Pozostałość w dn. 30/VI	—	122,1
Ogółem:	1 134,2	1 134,2

WPŁYWY Z DANIN ORAZ MONOPOLÓW W CZERWCU 1935 R. — Według danych tymczasowych wpływy z danin publicznych oraz monopolów państwowych w czerwcu 1935 r. przedstawiały się następująco (w tys. zł):

	Prelimino- wana	Wpły- nęła
1. — PODATKI BEZPOŚREDNIE		
Podatki gruntowe	3 700	3 169
10% dodatek do podatku gruntowego	150	181
Podatek od nieruchomości miejskich i niektórych wiejskich z dodatkiem kryzysow.	8 100	3 939
Podatek przemysłowy	14 000	13 805
10% dodatek do podatku przemysłowego	400	392
Podatek dochodowy z dod. kryzysowym	11 400	15 073
„ nadzwycz. od niektórych zajęć zawodowych	100	106
„ wojskowy	20	2
„ od kapitałów i rent	200	123
„ „ energii elektrycznej	400	407
„ od uboju	600	632
Odsetki zwłoki, kary i grzywny	1 500	781
Zaległości podatków zniesionych	10	1
RAZEM:	40 580	38 611
2. — PODATEK MAJĄTKOWY	100	155
3. — NADZWYCZ. DANINA MAJĄTKOWA	3 000	3 671
4. — PODATKI POŚREDNIE		
Podatek oł wina	140	107
„ „ piwa	1 000	880
„ „ cukru	9 300	7 913
„ „ drożdży	850	971
„ „ tłuszczów	300	73
„ „ olejów mineralnych	1 200	1 295
„ „ zapalniczek	—	—
„ „ kwasu octowego	17	19
„ „ węgłowego	50	112
„ „ cukru skrobiowego	100	101
Akcyzowe opłaty patentowe	145	163
Odsetki za odroczenie i kary za zwłokę	16	9
Podatki zniesione	—	—
RAZEM:	13 118	11 643
5. — DODATKI DO PODATKU OD CUKRU	1 385	1 194
6. — CŁO	9 350	3 892

7. — OPŁATY STEMPLOWE I DANINY POKREWNE

Opłaty stempłowe	6 750	6 492
Podatek spadkowy i od darowizn	250	370
RAZEM:	7 000	6 862

8. — NADZWYCZ. DODATKI DO DANIN 5 775 5 003

9. — DANINA LASOWA 15 3

10. — MONOPOLE

Monopol solny	3 500	3 500
„ tytoniowy	29 500	29 500
„ spirytusowy	15 500	15 509
„ zapalczany	—	—
Loterja państwowa	2 600	2 600
RAZEM:	51 100	51 109

O GÓŁEM: 131 423 122 143

Wpływy skarbowe w czerwcu obniżyły się w stosunku do majowych, a także kwietniowych — bo wpływy w kwietniu i maju były prawie identyczne — o przeszło zł 10 miljn. Taka sama zniżka w czerwcu w stosunku do maja była w 1933 r., w latach bardziej odległych zniżka w czerwcu była znacznie poważniejsza, i tylko w roku poprzedzającym — 1934 r. — zniżka czerwcową była słabsza. Ale mimo to wpływy skarbowe w czerwcu r. b. były wyższe niż w czerwcu 1934 r. — tak samo, jak wyższe były od wpływów w czerwcu 1933 r. (zł 122,1 miljn. wobec zł 117,7 miljn. i zł 113,2 miljn.).

Poniższe zestawienie ilustruje wahania wpływów w skarbowych w poszczególnych miesiącach roku budżetowego w ostatnim 6 leciu 1930/31 ÷ 1935/36:

	1930/31	1931/32	1932/33	1933/34	1934/35	1935/36
	m i e s i o c y zł					
Kwiecień	— 24,2	— 14,0	— 8,1	+ 9,5	+ 1,4	— 4,8
Maj	+ 9,2	+ 4,4	+ 14,9	— 15,1	— 15,4	— 0,5
Czerwiec	— 25,3	— 23,0	— 22,7	— 10,5	— 4,2	— 10,3
Lipiec	+ 18,5	+ 6,2	+ 6,1	+ 8,2	+ 8,8	
Sierpień	— 19,9	— 10,5	— 9,4	+ 5,8	— 3,7	
Wrzesień	+ 9,0	— 0,8	+ 3,4	+ 6,3	+ 13,7	
Październik	+ 14,4	+ 31,9	+ 19,4	+ 19,9	+ 13,1	
Listopad	— 7,7	— 15,0	+ 1,8	— 11,0	— 0,7	
Grudzień	+ 27,7	+ 8,8	+ 7,6	+ 14,9	+ 6,8	
Styczeń	— 28,5	— 12,5	— 23,1	— 19,2	— 19,9	
Luty	— 32,3	— 23,4	— 12,8	— 21,1	— 9,2	
Marzec	+ 13,3	+ 8,1	+ 11,5	+ 18,9	+ 11,2	

Zniżka wpływów skarbowych, jaka nastąpiła w czerwcu r. b. w stosunku do maja, została spowodowana jedynie spadkiem wpływów z danin (o zł 13,5 miljn.), które zeszyły poniżej poziomu kwietniowego. Natomiast wpłaty monopolów w czerwcu są wyższe niż w maju, mianowicie o zł 3,3 miljn. Wzrost wpływów skarbowych w czerwcu r. b. w stosunku do czerwca r. ub. (o zł 4,5 miljn.) dotyczy zarówno wpływów z danin (o zł 1,8 miljn.), jak i wpłat monopolów (o zł 2,7 miljn.).

Jeśli chodzi o preliminarz miesięczny, ustalony przez Min. Skarbu, to okazał się on wyższym od wpływów, faktycznie osiągniętych w czerwcu z wyjątkiem wpływów z nadzwyczajnej daniny majątkowej oraz wpłat monopolów, a z podatków bezpośrednich — wpływów z podatku dochodowego.

W zakresie danin na pierwsze miejsce wysuwają się przynoszące najwyższy dochód podatki bezpośrednie. Podatki te dały w czerwcu zł 38,6 miljn., czyli po wzroście w maju (do zł 49,3 miljn.) powróciły w czerwcu mniej więcej do poziomu kwietniowego (zł 38,3 miljn.). Obniżyły się w czerwcu wpływy z podatków gruntowych, których I rata płatna była poprawda w kwietniu, ale efekt we wpływach dała dopiero w maju (z zł 6,2 miljn. do zł 3,2 miljn.), dalej — wpływy z podatku od nieruchomości, płatnego również w kwietniu, ale z którego wpływy w maju nieco nawet przewyższyły kwietniowe (z zł 8,1 miljn. do zł 3,9 miljn.), wreszcie wpływy z podatku dochodowego, którego ostateczny termin płatności (przedpłaty od osób prawnych) przypadł dn. 1/VI (z zł 19,7 miljn. do zł 15,1 miljn.). Natomiast podniosły się w czerwcu wpływy z podatku przemysłowego, którego płatność — oprócz comiesięcznej — mianowicie zaliczki za I kwartał, przypadła właśnie na czerwiec, choć i w maju płatna była reszta podatku za 1934 r. (z zł 12,0 miljn. do zł 13,8 miljn.).

W zestawieniu z wpływami w czerwcu 1934 r. wpływy z podatków bezpośrednich w czerwcu r. b. były niższe o zł 1,9 miljn. Fakt ten — mimo że tendencja wpływów jest w r. b. wyż-

kowa — tłumaczy się innym rozkładem terminów płatności podatkowych. Mianowicie, podatek od nieruchomości w r. ub. był płatny w maju (nie w kwietniu, jak w r. b.), i cały efekt tej płatności przypadł na czerwiec; stąd wpływ z tego podatku w czerwcu r. ub. (zł 8'1 miljn.) były znacznie wyższe niż w czerwcu r. b. (zł 3'9 miljn.). Tę różnicę zgórą wyrównałyby wyższe w r. b. — z racji przypadających na czerwiec r. b. płatności — wpływy z podatku przemysłowego (o zł 2'4 miljn.) i z podatku dochodowego (o zł 4'0 miljn.), gdyby jednocześnie nie spadł silnie w r. b. w stosunku do r. ub. dochód z odsetek zwłoki, kar i grzywien (z zł 4'4 miljn. do zł 0'8 miljn.).

Do danin bezpośrednich należy również nadzwyczajna danina majątkowa, a także likwidowany podatek majątkowy. Dochód z podatku wyniósł w czerwcu zł 0'15 miljn. — wobec takiej samej sumy w maju i zł 0'08 miljn. w czerwcu r. ub. Dochód z daniny wzrósł silnie w czerwcu (z zł 1'6 miljn. w maju do zł 3'7 miljn.) — wobec płatności w czerwcu daniny od przemysłu i handlu. W r. ub. w czerwcu był jeszcze o zł 0'5 miljn. wyższy od tegorocznego.

Wpływy z podatków pośrednich w czerwcu w dalszym ciągu zmniejszały się (ten ruch zniżkowy trwa od stycznia) — z zł 12'6 miljn. w maju do zł 11'6 miljn. Obniżyły się, mianowicie, najważniejsze tu wpływy z podatku od cukru (z zł 8'8 miljn. do zł 7'9 miljn.), pozatem zaś zmniejszały wpływy z podatku od wina (z zł 0'2 miljn. do zł 0'1 miljn.) oraz z podatku od olejów mineralnych (z zł 1'5 miljn. do zł 1'3 miljn.); natomiast wyższe w czerwcu (o zł 0'2 miljn.) były wpływy z podatku od piwa.

Porównanie czerwca r. b. z czerwcem r. ub. wykazuje wyższy poziom wpływów z podatków pośrednich w czerwcu r. b. (o zł 1'9 miljn.). Wpłynęły na to w niewielkim stopniu nowe podatki: od tłuszczów, od kwasu węglowego i od cukru skrobiowego (łącznie zł 0'3 miljn.), ale głównie wyższe w r. b. wpływy z podatku od cukru (o zł 1'5 miljn.).

Do podatków pośrednich doszły w r. b. (od stycznia) poza-tem dodatki do podatku od cukru. Wyniosły one w czerwcu zł 1'2 miljn. wobec takiej samej sumy w maju.

Wpływy z ceł, spadając od kwietnia (w kwietniu silny wzrost), obniżyły się w czerwcu do bardzo niewielkiej sumy zł 3'9 miljn. Spadek ten był zupełnie niewspółmierny ze zmianami w wartości przywozu towarowego, ale trzeba wziąć na uwagę, że na wpływy ceł wpływa nie globalna suma importu, ale jego struktura towarowa, dalej wysokość kwot, idących na popieranie eksportu, dalej ruch kredytów celnych, a także wahania we wplatach W. M. Gdańska. Mimo tak znacznej zniżki w czerwcu wpływy tegoroczne w miesiącu sprawozdawczym były jeszcze wyższe (o zł 0'5 miljn.) od wpływów zeszłorocznych.

Dochód z opłat stemplowych i danin pokrewnych wykazał w czerwcu nieznaczny obniżkę w stosunku do maja (z zł 7'1 miljn. do zł 6'9 miljn.) i był taki sam jak w czerwcu r. ub. Dochód z samych opłat stemplowych w czerwcu uległ silniejszej zniżce w stosunku do maja (o zł 0'3 miljn.), ale jednocześnie wzrósł (o zł 0'1 miljn.) dochód z podatku spadkowego.

Wpływy z nadzwyczajnego dodatku do danin w bież. roku budżetowym są nieco wyższe — w związku z podwyższeniem dodatku do podatków bezpośrednich (prócz gruntowego, gdzie obecnie dodatek znosi się) oraz do podatku spadkowego. W czerwcu wyniosły one zł 5'0 miljn. — wobec zł 5'6 miljn. w maju r. b. i zł 4'3 miljn. w czerwcu r. ub.

Wpłaty monopolów po zwycię w kwietniu do zł 55'9 miljn. w maju obniżyły się do zł 47'8 miljn., a w czerwcu znów wzrosły do zł 51'1 miljn., przyczem były też o zł 2'7 miljn. wyższe niż w czerwcu r. ub. Zwyżka wpłat w czerwcu w porównaniu z poprzednim miesiącem tłumaczy się zwyżką wpłaty monopolu tytoniowego (o zł 3'5 miljn.) i loterii (o zł 1'1 miljn.), co było częściowo zrekomensowane spadkiem wpłaty monopolu spirytusowego (o zł 2'0 miljn.). W porównaniu z czerwcem r. ub. wyższe były w czerwcu r. b. wpłaty głównych 2 monopolów, prócz solnego, który wpłacił w r. b. zł 3'5 miljn. wobec zł 4'0 miljn. w r. ub., oraz loterii (zł 2'6 miljn. wobec zł 3'4 miljn.).

Zestawienie wpływów z danin i monopolów w czerwcu r. b. z przeciętną miesięczną wpływów, przewidzianych w budżecie na 1935/36 r., oraz z wpływami, osiągniętymi w czerwcu 1935 r., przedstawia się następująco (w miljn. zł):

	$\frac{1}{12}$ budżetu		Czerwiec	
	na 1935/36	1935	1934	
Podatki bezpośrednie	46'5	38'6	40'5	
Podatek majątkowy	0'17	0'15	0'08	
Danina majątkowa	2'0	3'7	4'2	

Podatki pośrednie	13'1	11'6	9'8
Dodatki do podatku od cukru	1'3	1'2	—
Cło	9'3	3'9	3'4
Opłaty stemplowe	7'5	6'9	6'9
Nadzwycz. dodatek do danin	7'2	5'0	4'3
Monopole	52'5	51'1	48'4

Jak widzimy, wpływy, osiągnięte w czerwcu 1935 r., były wyższe od przeciętnej obliczonej miesięcznej normy budżetowej tylko w zakresie daniny majątkowej, w pozostałych pozycjach były niższe, choć naogół niewiele od tej normy odbiegały (wyjąwszy cło).

W okresie pierwszego kwartału roku budżetowego 1935/36 wpływy z danin i monopolów osiągnęły zł 387'5 miljn., a więc stosunkowo niewiele mniej, niż teoretycznie wypadłoby według budżetu ($\frac{1}{3}$ budżetu na cały 1935/36 r. = zł 419'0 miljn.). Jednocześnie w stosunku do odpowiedniego okresu lat poprzednich wpływy w bieżącym roku budżetowym były wyższe od wpływów, osiągniętych w roku 1934/35 (zł 376'9 miljn.), a także i od wpływów w roku 1933/34 (zł 375'7 miljn.).

Zestawienie wpływów z danin i monopolów w okresie I kwartału roku 1935/36 z odpowiednimi wpływami w roku 1934/35 oraz z budżetem na rok 1935/36 przedstawia się następująco (w miljn. zł):

	I kwartał		
	1934/35	1935/36	
	miljn. zł	% budżetu	
Daniny publiczne	228'3	232'7	22'2
Podatki bezpośrednie	133'8	126'2	22'6
w tem:			
podatki gruntowe	15'2	13'0	21'7
podatek od nieruchomości	18'7	19'4	25'8
podatek przemysłowy	36'3	35'9	19'4
podatek dochodowy	50'2	48'5	26'0
Podatki pośrednie	33'2	37'5	23'9
w tem:			
podatek od cukru	22'1	26'0	24'1
Cło	18'2	21'2	18'9
Opłaty stemplowe	21'1	21'2	23'5
Podatek majątkowy	0'5	0'5	22'6
Danina majątkowa	7'5	6'4	26'7
Dodatki do podatku od cukru	—	3'7	23'4
Nadzwycz. dodatek do danin	13'8	16'0	18'6
Danina lasowa	0'01	0'02	8'5
Monopole	148'6	154'8	24'6
w tem:			
tytoniowy	74'0	77'5	23'5
spirytusowy	47'6	52'6	23'9
Ogółem daniny i monopole:	376'9	387'5	23'1

Daniny publiczne wykazały wpływy nieco mniejsze niż przewiduje budżet — przy założeniu zupełnie równomiernego w ciągu roku dopływu dochodów (25%), tylko wpłaty monopolów osiągnęły prawie procent prelimitowany. W zakresie danin przewyżkę ponad idealny procent budżetu wykazały tylko wpływy z daniny majątkowej, najbliższej zaś (choć poniżej) tego procentu znalazły się wpływy z podatków pośrednich. Niektóre wpływy z podatków bezpośrednich poważnie przekroczyły normę budżetową, mianowicie wpływy z podatku dochodowego i od nieruchomości.

Zestawienie wpływów skarbowych w okresie I kwartału 1935/36 r. z wpływami w odpowiednim okresie 1934/35 r. można rozpatrywać tylko przy uwzględnieniu, że wydany w międzyczasie szereg ustaw, rozporządzeń i zarządzeń zmienił niektóre normy, warunki i terminy tych wpływów. Przykładowo wymienić tu można zmiany w kredytach akcyzowych, wprowadzenie dodatków do podatku od cukru, podwyższenie nadzwyczajnego dodatku, przyspieszenie terminu płatności zaliczki na podatek dochodowy i t. d. Wzrosły w 1935/36 r. w stosunku do 1934/35 r. wszystkie wpływy z wyjątkiem wpływów z podatków bezpośrednich, co przypisać należy przesunięciu terminów płatności, oraz wpływy z daniny majątkowej.

PIENIĄDZ I KREDYT

SUBSKRYPCJA 3% PREMJOWEJ POŻYCZKI INWESTYCYJNEJ W LICZBACH. — Subskrypcja 3% Premjowej Pożyczki Inwestycyjnej dała w gotowiznie zł 186 989 650, w obligacjach zaś 6% Pożyczki Narodowej zł 76 637 950, ogółem zł 263 627 600.

Po anulowaniu subskrypcji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w sumie zł 25 miljn. subskrypcja w gotowiznie wynosiła zł 161 989 650.

W subskrypcji syndykackiej pierwsze miejsce zajmuje Związek Banków w Polsce z łączną subskrypcją zł 42 225 200 (gotowizną zł 23 877 600), dalej Bank Gospodarstwa Krajowego — zł 24 611 400 (8 060 800), Związek Kas Komunalnych Okr. Warsz. — zł 20 860 000 (19 629 500), Bank Polski — zł 12 222 500 (9 635 200), Związek Polskich Kas Oszczędności we Lwowie — zł 10 415 400 (7 237 450), Związek Spółdzielczy — zł 10 142 800 (5 815 850), Komunalny Związek Kredytowy w Poznaniu — zł 8 676 600 (3 009 100), Związek Kas Komunalnych w Katowicach — zł 4 848 800 (3 503 950), Państwowy Bank Rolny — zł 4 234 300 (3 385 500), Poczтовая Kasa Oszczędności — zł 3 980 400 (2 589 950), Centralna Kasa Spółek Rolniczych — zł 801 900 (505 400).

O ile chodzi o liczbę subskrybentów, to pierwsze miejsce zajmuje Związek Kas Komunalnych w Warszawie z 92 931 subskrybentów, dalej Związek Banków w Polsce — 61 387, Bank Gospodarstwa Krajowego — 40 619, Syndykat Związków Spółdzielczych — 32 085, Związek Polskich Kas Oszczędności we Lwowie — 28 080, Komunalny Związek Kredytowy w Poznaniu — 27 405, Bank Polski — 18 310, Państwowy Bank Rolny — 13 268, Związek Kas Komunalnych w Katowicach — 12 130, Państwowa Kasa Oszczędności — 12 113, Centralna Kasa Spółek Rolniczych — 3 876.

Liczby powyższe nie obejmują subskrypcji British Polish Banku w Gdańsku — zł 527 800 (gotowizną zł 274 000), pracowników samorządowych miasta Krakowa — zł 318 400 (zł 233 300), oraz przedsiębiorstw państwowych, których wpłaty nastąpiły bezpośrednio do Ministerstwa Skarbu.

Przeciętna subskrypcja gotówkowa wyniosła ok. zł 270.

Na każde zł 100, subskrybowanych w gotowiznie, złożono przeciętnie obligacjami 6% Pożyczki Narodowej zł 54'65.

Należy nadmienić, że przy syndykackiej subskrypcji 6% Pożyczki Narodowej przeciętna suma subskrypcji wyniosła zł 122, a więc 45% przeciętnej 3% Premjowej Pożyczki Inwestycyjnej.

W najbliższym czasie należy oczekiwać ostatecznej statystyki, prowadzonej przez Biuro Delegata 3% Premjowej Pożyczki Inwestycyjnej, która da szczegółowe zestawienie według syndykatów, województw oraz grup społecznych.

RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH

GIEŁDA WARSZAWSKA

za okres od 29 lipca do 3 sierpnia 1935 r.

Na rynku dewiz w okresie sprawozdawczym nastąpiło uspokojenie. Gwałtowna zniżka florena holenderskiego i lira włoskiego, jaka miała miejsce w okresie, poprzedzającym sprawozdawczy, obecnie została w znacznej części wyrównana, i floreny holenderskie zamknęły okres zyskiem zł 1 65 na 100 fl., a liry włoskie — zł 1'93 na 100 lir. Zwykowały ponadto (w zł na 100 jednostkach walutowych): marki niemieckie o 1'00, franki szwajcarskie o 0'30, franki francuskie o 0'01½ i korony czechosłowackie o 0'03. Stratę natomiast wykazały: dolary zwykle i telegraficzne po zł 0'01¾ na \$ 1, funty szterlingi zł 0'08 na £ 1, oraz belgi zł 0'50, korony szwedzkie zł 0'50 i korony duńskie zł 0'15 — wszystko na 100 jednostkach walutowych. Korony norweskie i guldeny gdańskie nie były notowane w okresie sprawozdawczym.

W ostatnim dniu okresu sprawozdawczego płacono za banknoty dolarowe w obrotach poza giełdowych po zł 5'26 za \$ 1 (wobec zł 5'28 za \$ 1 w okresie, poprzedzającym sprawozdawczy).

	Kurs najwyż- szy	Kurs najniż- szy	Ostatni kurs w ty- godniu
Dolary St. Zjedn. . . . \$ 1	5'28 ^{7/8}	5'27 ^{7/8}	5'27 ^{7/8}
" " " telegr. \$ 1	5'29 ^{1/8}	5'28	5'28
Funty szterlingi . . . £ 1	26'23	26'18	26'18
Franki francuskie . . . 100 fr.	34'98½	34'97½	34'98½

Franki szwajcarskie . . . 100 fr.	173'05	172'95	172'95
Belgi 100 blg.	89'65	89'30	89'30
Marki niemieckie . . . 100 RM	213'15	212'75	213'00
Korony czechosłowack. 100 kor.	21'93	21'90	21'93
Liry włoskie 100 lir.	43'45	43'43	43'43
Floreny holenderskie 100 fl.	359'00	358'10	358'30
Guldeny gdańskie . . . 100 guld.	—	—	—
Korony szwedzkie . . . 100 kor.	135'25	135'00	135'00
Korony duńskie 100 kor.	117'15	117'10	117'15
Korony norweskie . . . 100 kor.	—	—	—

Rynek papierów lokacyjnych państwowych cechowała tendencja mocniejsza. W grupie pożyczek premjowych — dawno nienotowana 4% Poż. Inwestycyjna w sztukach wykazała wyżkę w stosunku do ostatniego notowania o zł 4'50, natomiast serje tej pożyczki straciły na kursie 0'10. 3%-owa Poż. Budowlaną obracano po kursie utrzymanym, a 4%-owa Poż. Dolarowa zyskała zł 0'15. Zyskały również (w %-ach nominalu): 6%-owa Poż. Dolarowa 1'25 oraz 7%-owa Poż. Stabilizacyjna 0'88 (w sztukach) i 1'00 (w serjach). 5%-owa Poż. Konwersyjna nie wykazała żadnych zmian, a 5%-owa Konwers. Kol. odnotowała stratę o 0'50% nominalu.

Jeszcze korzystniej kształtowała się sytuacja rynku papierów lokacyjnych prywatnych, na którym wszystkie walory zwykowały bądź też utrzymały kurs dotychczasowy, z jedynym wyjątkiem VIII i IX 6%-owej Poż. Konwers. m. Warszawy, która wykazała stratę 1'75% nom. 7%-owymi listami zastawnymi T-wa Kred. Przem. Polskiego i 5%-owymi listami Towarzystwa Kred. m. Siedlec z 1933 r. oraz obligacjami VI 6%-owej Poż. Konwers. m. Warszawy obracano po kursach utrzymanych, zyski zaś wykazały (w %-ach nominalu): 4% listy zastawne T-wa Kred. Ziemińskiego 1'25 i 1'50 (w drobnych odcinkach), także listy 7%-owe (w \$ w złocie) 1'00 i 8%-owe (gwarantowane) 0'25; 4%-owe i 5%-owe listy T-wa Kred. m. Warszawy oraz 5%-owe Radomia z 1933 r. po 0'25, 5%-owe Łodzi z 1933 r. i 5%-owe Piotrkowa z 1933 r. po 0'50, a 5%-owe L. Z. T-wa Kred. m. Warszawy 1'50.

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs	Kurs	Ostatni kurs w tygodniu
<i>Papiery państwowe</i>				
3% Pożyczka Budowlana	zł w zł. 50	42'75	42'00	42'75
4% " Dolarowa	\$ ¹⁾	53'00	52'85	52'90
				-52'85
				-52'90
4% " Inwestycyjna	zł w zł. 100	.	.	109'50
4% " " serje	zł w zł. 100	.	.	110'00
		w % % nominalu		
5% " Konwersyjna	zł	68'25	68'00	68'25
5% " Konwers. Kol.	zł	.	.	61'50
6% " Dolarowa	\$	£4'00	83'00	84'00
7% " Stabilizacyjna ²⁾	\$ ³⁾	67'00	65'50	65'88
		-67'25 ⁴⁾	-66'13 ⁴⁾	-66'13
				-66'00
				-66'75 ⁴⁾
				-66'50 ⁴⁾

Listy zastawne i obligacje banków

7% L. Z. Państ. Banku Roln.	zł w zł. 1927	83'25	83'25	83'20
8% " " " " "	zł w zł. 1927	94'00	94'00	94'00
7% L. Z. Banku Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	83'25	25'31	83'00
8% " " " " "	zł w zł. 1924	94'00	94'00	94'00
7% Obl. Kom. B-ku Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	83'25	83'25	83'00
8% " " " " "	zł w zł. 1924	94'00	94'00	94'00
8% " Bud. " " " "	zł w zł. 1927	93'00	93'00	93'00
5½% L. Z. Banku Gosp. Kraj.	zł w zł. 1924	81'00	81'00	81'00
5½% L. Z. Banku Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	81'00	81'00	81'05
5½% Obl. Kom. B. Gosp. Kraj.	zł w zł. 1924	81'00	81'00	81'00
5½% Obl. Kom. B. Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	81'00	81'00	81'00

Listy zastawne i obligacje towarzystw kredytowych

7% L. Z. T-wa Kred. Przemysłu Polskiego ⁵⁾	£ 82'00	82'00	82'00
4½% L. Z. Tow. Kred. Ziemi.	zł 49'75	48'50	49'75
	-49'50 ⁴⁾	-49'00 ⁴⁾	-49'50 ⁴⁾

¹⁾ \$ 5 = zł 44'57.

²⁾ Z wyłączeniem transzy francuskiej.

³⁾ \$ 1 = 5'183 fr. szwajc. = Hfl. 2'488

⁴⁾ Dotyczy drobnych odcinków.

⁵⁾ Gwarantowane przez Skarb Państwa.

7%	L. Z. Tow. Kred. Ziems.	\$ w zł.	48'25	46'50	48'25
8%	" " " " " (gwarant.)	\$	89'00	89'00	89'00
4 1/2%	" " " " " m. Warszawy	zł			68'50
5%	" " " " " " " "	zł	70'00	69'25	70'00
5%	" " " " " " " z 1933 r.	zł	59'38	58'25	58'75
					-59'25
					-59'00
5%	" " " " " Łodzi z 1933 r.	zł	53'25	52'50	52'75
5%	" " " " " Piotrkowa z 1933 r.	zł			48'00
5%	" " " " " Radomia z 1933 r.	zł			42'00
5%	" " " " " Siedlec z 1933 r.	zł	42'00	41'75	41'75

Obligacje miast

VI 6%	Poż. Konwers. m. Warszawy	zł	66'50	66'25	66'50
VIII i IX 6%	Poż. Konwers. m. Warszawy	zł			62'25

ZŁOTY ZAGRANICA

	New York ¹⁾	London ²⁾	Paryż ¹⁾	
29/VII	18'93	26'21	286'00	
30/ "	"	"	"	
31/ "	18'96	26'12	"	
1/VIII	18'95	26'18	286'00	
2/ "	18'98	"	"	
3/ "	"	26'12	"	
	Zurych ¹⁾	Berlin ¹⁾	Praga ¹⁾	
29/VII	57'90	46'88 ÷ 46'98	456'25	
30/ "	57'82 1/2	46'90 ÷ 47'00	456'50	
31/ "	57'80	46'91 ÷ 47'01	456'75	
1/VIII	57'85	"	456'50	
2/ "	57'87 1/2	"	"	
3/ "	57'80	46'935 ÷ 47'035	"	
	Kopenhaga ¹⁾	Sztokholm ¹⁾	Oslo ¹⁾	Gdańsk ¹⁾
29/VII	—	—	—	99'80 ÷ 100'20
30/ "	86'00	—	77'00	"
31/ "	86'25	74'75	"	"
1/VIII	86'20	"	"	"
2/ "	"	74'50	"	"
3/ "	—	—	—	—

POŻYCZKI POLSKIE

NA GIEŁDACH ZAGRANICZNYCH³⁾

15 ÷ 20/VII 22 ÷ 27/VII 29/VII ÷ 31/VIII
(maksimum—minimum—ultimo; w nawiasach obroty)

New - York	6% dolarowa	1920	83—82—82 (29 000)	83 1/8—81 3/4—81 3/4 (28 000)	83—81 3/4—82 3/4 (18 000)
8% Dillon.	1925	96 7/8—95—96 7/8 (25 000)	96 3/8—95—96 (35 000)	95 1/8—93 1/4—93 1/2 (29 000)	
7% stabilizac.	1927	115 1/4—113 1/8—115 1/4 (78 000)	112 1/2—108—110 1/2 (39 000)	114—110 3/4—114 (35 000)	
7% Warszawy	1928	74 1/8—73 5/8—74 (94 000)	74—71—71 1/4 (28 000)	73—72—72 3/4 (21 000)	
7% śląska	1928	75—74 3/8—75 (30 000)	74 3/8—72 1/2—72 1/2 (2 000)	75—74 1/4—75 (12 000)	
London	7% stabilizac.	1927	98'66—96'16—96'41	97'51—96'51—96'76	97'40—96'40—96'90
Zurych	7% stabilizac.	1927	67'25—66'00—67'00	67'25—65'00—65'00	
Paryż	7% stabilizac.	1927	66'14—65'47	66'36—66'01	64'90—64'51
Medjolan	7% włoska	1924	97'30—97'15—97'15 (375)	97'15—97'10—97'10 (25)	97'10—97'00—97'05 (100)

¹⁾ Za zł 100.

²⁾ Za £ 1.

³⁾ Kursy — w %-ach nominału; obroty — w jednostkach walutowych danego kraju (w Medjolanie — w tysiącach).

Z BANKU POLSKIEGO

STAN RACHUNKÓW BANKU POLSKIEGO W DN. 31 LIPCA 1935 R. — Zwyczajne obroty walutowe Banku Polskiego kształtowały się w lipcu korzystnie, dając nadwyżkę skupu walut i dewiz nad ich sprzedażą przez Bank; nadwyżka ta była jeszcze zwiększona przez dopływ dewiz ze specjalnego obrotu kredytowego. Nadwyżki skupu nad sprzedażą dały I i III dekadę lipca, podczas gdy II dekada była deficytowa. Lipiec r. ub. był lekko deficytowy, gdyż — przy prawie jednakowym w r. ub. i r. b. poziomie sprzedaży dewiz — niższy był w r. ub. dopływ dewiz do Banku.

W związku z dodatkiem kształtowaniem się bilansu walutowego Banku nastąpiła w III dekadzie lipca również zwiększenie rezerw walutowych Banku, które z zł 14'0 miljn. podniosły się do zł 14'6 miljn. W ciągu całego lipca rezerwy walutowe (naskutek spadku w II dekadzie) zmniejszyły się o zł 1'0 miljn.

Dopływ złota do Banku — w drodze drobnego skupu, dokonywanego przez oddziały Banku — utrzymywał się w lipcu na stosunkowo dość wysokim poziomie, obniżonym coprawda w ostatnich kilku miesiącach w stosunku do roku poprzedniego, kiedy przybierał on szczególnie wielkie rozmiary.

W związku z tym stałym skupem złota narastał w dalszym ciągu z apas złota w Banku i na ultimo lipca osiągnął poziom zł 511'1 miljn. — o zł 0'6 miljn. wyższy niż na początku miesiąca i aż o zł 19'4 miljn. wyższy niż przed rokiem, t. j. niż w końcu lipca 1934 r. W III dekadzie lipca r. b. zapas złota został zwiększony o zł 0'14 miljn.

W stosunku do sumy obiegu biletów bankowych i natychmiast płatnych zobowiązań Banku (a właściwie części ich, podlegającej pokryciu) powyższy zapas złota wyniósł na ultimo lipca 49'06%, a więc mniej niż w końcu II dekady, ale znacznie więcej niż w końcu czerwca r. b., a szczególnie niż w końcu lipca r. ub. Tę zwykłą tendencję pokrycia złotem obiegu i zobowiązań ilustruje liczbowo następujące zestawienie:

	%
30/VI 1935 . . .	48'23
20/VII " . . .	49'96
31/VII " . . .	49'06
31/VII 1934 . . .	47'71

Spadek procentu pokrycia w III dekadzie lipca mimo zwykłej sumy pokrycia, t. j. zapasu złota, ujawnił się naskutek jednoczesnej zwiększonej sumy obiegu biletów w natychmiast płatnych zobowiązań, której znowu spadek w ciągu całego lipca był główną przyczyną zwiększenia procentu pokrycia w ciągu miesiąca. Suma obiegu i zobowiązań (względnie ich części, podlegającej pokryciu, t. j. przewyżki ich ponad zł 100 miljn., uznane za niezmiennie ich minimum) wzrosła w III dekadzie lipca z zł 1 122'8 miljn. do zł 1 141'7 miljn. (względnie z zł 1 022'8 miljn. do zł 1 041'7 miljn.). Właściwie zwiększył się — jak zwykle na ultimo miesiąca — tylko jeden składnik tej sumy, mianowicie obieg biletów bankowych — z zł 901'0 miljn. do zł 931'7 miljn., natomiast drugi składnik — natychmiast płatne zobowiązania — wykazał jednocześnie spadek — z zł 221'8 miljn. do zł 210'1 miljn.

Spadek zobowiązań w III dekadzie lipca w drobnej tylko części dotyczy salda pozycji „różne rachunki”, które obniżyło się z zł 24'1 miljn. do zł 23'4 miljn., natomiast głównie skupia się na lokatach żyrowych, które obniżyły się w ostatniej dekadzie z zł 197'8 miljn. do zł 186'7 miljn.

Z lokat żyrowych lekki wzrost w ultimowej dekadzie lipca wykazały lokaty na rachunkach kas państwowych (kas skarbowych, urzędów celnych, Min. Skarbu i t. p.), mimo to nieosiągając poziomu z końca czerwca r. b., a tem bardziej — wielokrotnie wyższego — poziomu z końca lipca r. ub. Lokaty na rachunkach prywatnych na ultimo lipca r. b. zniżkowały, schodząc do poziomu minimalnie tylko wyższego niż w końcu czerwca, ale zato znacznie wyższego niż przed rokiem, t. j. w końcu lipca r. ub. Liczbowo te wahania lokat żyrowych przedstawia następujące zestawienie (w miljn. zł):

	Lokaty żyrowe:	
	kas państwowych	pozostałe
30/VI 1935	5'5	182'2
20/VII "	3'4	194'4
31/VII "	4'2	182'5
31/VII 1934	3'4	163'2

Obieg biletów bankowych wzrósł w III dekadzie lipca o zł 30'7 miljn., czyli niewiele więcej tak samo jak w III dekadzie czerwca (o zł 29'3 miljn.) i jak w III dekadzie lipca r. ub.

(o z 28'2 miljn.). W związku jednak ze zniżkową tendencją obiegu w ciągu lipca osiągnął on na ultimo poziom niższy niż w końcu czerwca i wogóle niższy niż w końcu wszystkich miesięcy I półrocza r. b., natomiast dość znacznie wyższy niż przed rokiem, t. j. w końcu lipca 1934 r. Te wahania obiegu banknotów ilustruje następujące zestawienie (w miljn. z):

30/VI 1935 . . .	947'8
20/VII " . . .	901'0
31/VII " . . .	931'7
31/VII 1934 . . .	907'6

Wzrost obiegu biletów bankowych na ultimo lipca posiadał częściowo odpowiednik w odpływie lokat żyrowych z Banku, częściowo zaś wiązał się z dość silnym wzrostem kredytów w Banku.

Jeżeli chodzi o 3 główne formy kredytów, to tu największa zmiana nastąpiła w zakresie skupu przez Bank biletów skarbowych. Portfel tych biletów znacznie zmniejszył się w I dekadzie lipca, a szczególnie w II dekadzie (o z 14'0 miljn.), natomiast w III dekadzie silnie wzrósł, bo o z 20'5 miljn., wyrównując z drobną nadwyżką spadek w pierwszych 2 dekadach. Portfel weksli krajowych (reprezentujący sumę kredytów dyskontowych wykorzystanych) zwiększył się w III dekadzie lipca tylko o z 2'9 miljn. (na ultimo czerwca wzrost wyniósł z 13'1 miljn., a na ultimo lipca r. ub. aż z 31'9 miljn.). Suma pożyczek zastawowych Banku powiększyła się w ostatniej dekadzie lipca o z 2'0 miljn. (w końcu czerwca o z 18'0 miljn., w końcu lipca r. ub. o z 9'0 miljn.).

W okresie całego lipca r. b. suma zdyskontowanych weksli nieco zmalała, silnie bardzo spadła suma pożyczek zastawowych (zwiększonych poważnie na ultimo półrocza), natomiast suma skupionych biletów skarbowych lekko wzrosła. Liczbowo te zmiany kredytów w ciągu lipca ilustruje poniższe zestawienie (w miljn. z):

	Wzrost (+)
	lub zmniejszenie (-)
Kredyty dyskontowe	- 4'7
Pożyczki zastawowe	- 17'3
Bilety skarbowe	+ 1'5

W okresie rocznym, t. j. od końca lipca 1934 r. do końca lipca 1935 r., kredyty Banku dość wyraźnie wzrosły — z wyjątkiem jednej tylko formy, mianowicie pożyczek zastawowych, których suma w ciągu roku silnie skurczyła się, jak to widzimy z następującego zestawienia (w miljn. z):

	Wzrost (+)
	lub zmniejszenie (-)
Kredyty dyskontowe	+ 27'1
Pożyczki zastawowe	- 18'9
Bilety skarbowe	+ 18'7

Co się tyczy pozostałych operacji czynnych Banku poza wyżej omówionymi 3 formami kredytów, to kredyt bezprocentowy Skarbu Państwa pozostał w III dekadzie lipca w dalszym ciągu na niezmiennym poziomie (wykorzystany w $\frac{9}{10}$ swej statutowej wysokości), portfel skupionych przez Bank papierów kredytu długoterminowego wykazał minimalną zmianę, mianowicie o z 0'1 miljn., natomiast silnie skurczył się zapas skupionych przez Bank na własność monet srebrnych i bilonu z emisji skarbowej, mianowicie o z 15'0 miljn.

Całe bankowe pokrycie obiegu biletów przedstawiało się następująco (w tys. z):

	30/VI	20/VII	31/VII
Waluty i dewizy	15 667	13 999	14 608
Weksle krajowe	645 565	638 001	640 891
Bilety skarbowe	53 210	34 161	54 678
Polskie monety srebrne i bilon	36 306	44 915	29 916
Pożyczki zabezpieczone zastawami	62 906	43 593	45 625
Papiery proc. własne	41 482	46 662	46 788
Dług Skarbu Państwa	90 000	90 000	90 000
Razem:	945 136	911 332	922 505

Obieg monet srebrnych i bilonu, emitowanych przez Skarb Państwa, wzrósł w III dekadzie lipca o z 28'5 miljn. do z 396'0 miljn., czyli prawie o 8%, a więc stosunkowo silnie niż obieg biletów, emitowanych przez Bank Polski, który podniósł się tylko o ok. 3 $\frac{1}{2}$ %. Zmiany w stanie i strukturze obiegu bilonowego ilustruje następujące zestawienie (w miljn. z):

	30/VI	20/VII	31/VII
Monety srebrne (10-, 5- i 2-złotowe)	299'3	282'2	306'4
Bilon niklowy i brązowy	90'4	85'2	89'6
Razem:	389'7	367'5	396'0

W ciągu całego lipca obieg bilonowy wzrósł o z 6'3 miljn., a w okresie rocznym — od końca lipca 1934 r. — o z 35'9 miljn.

Obieg pieniężny całkowity, t. j. obieg biletów Banku Polskiego i obieg monet srebrnych i bilonu, wynosił na ultimo lipca r. b. z 1 327'7 miljn., nie osiągnął więc poziomu z końca I półrocza, kiedy wynosił z 1 337'5 miljn., ale był wyższy niż przed rokiem o z 60'0 miljn.

Obieg pieniężny, wzięty łącznie z lokatami żyrowymi, wynosił na ultimo lipca r. b. z 1 514'4 miljn., czyli nieco mniej niż na ultimo czerwca r. b. (z 1 525'2 miljn.), a dość znacznie więcej niż na ultimo lipca r. ub. (z 1 465'1 miljn.).

PRZEGLĄD ZAGRANICZNY

KRONIKA ZAGRANICZNA

OGÓLNE

DZIAŁALNOŚĆ KARTELU CYNOWEGO. — Międzynarodowy Kartel Cynowy wyodrębnia się wśród innych karteli międzynarodowych wyjątkową spoiwością i sprężystością. W dążeniu do utrzymania cen na możliwie wysokim poziomie prowadzi on od szeregu lat konsekwentnie politykę silnych restrykcji wytwórczych oraz waloryzacji zapasów. Na tę mocną pozycję kartelu złożył się fakt, że 4 najważniejsze ośrodki wytwórcze cyny — Malakka, Indie Holenderskie, Boliwia i Nigeria — założyciele kartelu, znalazły od początku dla swych planów restrykcyjnych oparcie w odnośnych rządach, które podjęły się kontroli wywozu.

Pierwsze w okresie kryzysu restrykcje produkcji cyny miały miejsce w marcu 1931 r., kiedy to kontyngenty wytwórcze uległy w porównaniu z 1929 r. zmniejsze-

niu o 22%. W miarę pogłębiania się depresji obniżano je stale — tak, że w II połowie 1932 r. zmniejszenie wyniosło ponad 66% produkcji podstawowej.

Poprawa konjunktury światowej, jaka nastąpiła w 1933 r., wywołała silne wzmożenie popytu na cynę. Wbrew temu drażniącym restrykcje zostały utrzymane w mocy. Toteż zapasy w tym czasie gwałtownie zmalały, a ceny się podniosły i osiągnęły poziom w stosunku do 1929 r. o wiele wyższy niż wszystkie inne metale. W związku z tem w 1934 r. kartel zgodził się ogólnie ograniczenia a wytwórcze. Światowe zapotrzebowanie cyny w tym czasie nieco zmalało, ale w roku bieżącym — naskutek silnego wzmożenia światowej wytwórczości samochodów, która pochłania bardzo znaczną część produkcji cyny — znowu znacznie wzrosło. W rezultacie zaznaczyło się silne skurczenie zapasów — do wysokości 1 $\frac{1}{2}$ -miesięcznego zbytu,

przyczem trzeba jeszcze dodać, że duża część tych zapasów znajduje się w rękach związanego z kartelem poolu. Wpływało to na mocną tendencję cen. W tych warunkach wszelkie tranzakcje na giełdzie londyńskiej z późniejszą dostawą, stanowiące istotny sens giełdy, napotykały na duże trudności, co prowadziło do utraty znaczenia Londynu w światowych obrotach cyną, co, oczywiście, wywołało pewne niezadowolone brytyjskich czynników międzynarodowych.

Jeżeli chodzi o ceny, to kartel utrzymywał je drogą odpowiedniego dawkania podaży od końca 1933 r. na mn. w. stałym poziomie, nadal wysokim w zestawieniu z cenami innych metali kolorowych. Ta polityka pociągnęła za sobą dążność ze strony odbiorców do ograniczenia zapotrzebowania na cynę. Niemówiąc już o obowiązujących w Niemczech przepisach najszerszego stosowania namia-

stek cyny, co zostało zresztą podyktowane ogólną polityką gospodarczą tego kraju, przemysł samochodowy w Stanach Zjed. wprowadził w ostatnich latach pewne oszczędności w zużyciu cyny. Poza tym dokonano tam ostatnio wynalazku, dzięki któremu cynę, używaną do pobielania blachy na puszkę do konserw, zastąpiono tańszem aluminium. Ze względu na to, że blacha biała pochłania dużą część produkcji cyny — rozpowszechnienie tej metody pobielania miałyby dalekoidące konsekwencje dla kartelu. Warto tu jeszcze nadmienić, że w obrębie członków kartelu istnieją malkontenci, którzy mogą się przychylnie do jego rozbicia lub zmiany jego polityki.

A. St.

STANY ZJEDN. AM.

ZMIANY POLITYKI ZBOŻOWEJ. — Przyjęte przez Izbę Reprezentantów uzupełnienie ustawy rolniczej t. zw. „Agricultural Adjustment Act” posiada wielką doniosłość, zapewniając Rządowi znacznie szerszy zakres ingerencji na rynku rolniczym, aniżeli umożliwiały to dotychczasowe pełnomocnictwa. Zasadniczy cel A. A. — osiągnięcie „ceny parytetowej”, obliczonej na zasadzie przedwojennej siły kupna produktów rolniczych, zostaje zachowany. Podczas jednakże, gdy dotychczas dążono do osiągnięcia tych cen w drodze dobrowolnych ograniczeń powierzchni uprawy, obecnie Minister Rolnictwa uzyskuje uprawnienia do wpływania na podaż — przez nabywanie części zbiorów, udzielanie pożyczek pod zastaw zbiorów, subwencje eksportowe i t. p. Wysokość podatku przetwórczego w rolnictwie nie będzie jednolicie ustalana — jak dotychczas — na zasadzie różnicy pomiędzy ceną rynkową i parytetową, ale zostanie w czasie nieograniczoną, przyczem od swobodnego uznania Rządu zależy użytkowanie wpływów z tego podatku na subsydia wywozowe, kupna waloryzacyjne, wyjątkową akcję pomocy i t. p.

Tendencje nowej ustawy idą w kierunku wprowadzenia w życie planowej polityki rolniczej, której zasięg działania nie będzie uzależniony od czasu trwania kryzysu rolniczego. Wprowadzona pod presją chwilowych konieczności A. A. ma być przeistoczona w system o charakterze trwałym. Na miejsce dobrowolności wchodzi przymus, a podatki przetwórcze nabierają charakteru trwałego.

Główne zmiany w stosunku do dotychczasowych postanowień polegają na zmianie sposobu obliczania cen parytetowych. Ceny te są obecnie obliczane na zasadzie wskaźnika cen wyrobów przemysłowych, nabywanych przez rolnika, przyczem stosunek cen przemysłowych do cen rolniczych dla okresu 1909÷1914 przyjmowany jest za 100. Powyższą cenę parytetową krytykowano, jako nieuwzględniającą obciążenie rolnictwa z tytułu odsetek i podatków, Nowa ustawa obciążenia te uwzględniła, przez co cena parytetowa wzrosła przeciętnie o 5%. Im wyżej ustalona jest ta cena, tem trudniejsze jest jej osiągnięcie. Dla niektórych artykułów została ona istotnie zrealizowana z początkiem r. b., jednakowoż jedynie pod działaniem anormalnej katastrofy suszy. Natomiast w latach normalnych osiągnięcie cen parytetowych jest prawie niemożliwe. W ten sposób przez nadmiernie wysokie ustalenie ceny parytetowej Rząd amerykański znajdzie uzasadnienie dla dalszego utrzy-

mania postanowień A. A. A., które obowiązywać mają do czasu osiągnięcia cen parytetowych.

Nowa ustawa rozszerza również znacznie możliwości ingerencji Rządu na rynkach zbożowych. Według postanowień A. A. z 1933 r. cena parytetowa miała być osiągnięta wyłącznie przez ograniczenia powierzchni uprawy. W praktyce nie dało to oczekiwanych rezultatów. Poza suszą zwyklowo na ceny działały walutowe posunięcia Rządu oraz finansowa akcja pomocy — w postaci pożyczek rolniczych, zakupów dobroczynnych i t. p. Nowa ustawa daje Rządowi pełnomocnictwa, wykraczające znacznie poza ramy ograniczeń uprawy. I tak, ważne jest upoważnienie do zlikwidowania części zbiorów podstawowych artykułów rolniczych — celem zmniejszenia podaży rynkowej. Rząd może zaliczkować część zbiorów, z prawem wypłaty subwencji dla zmniejszających powierzchnię uprawy farmerów w czasie późniejszym, w postaci nabytych względnie zaliczkowanych produktów. Umożliwia to stałe oddziaływanie na rynek przez zmniejszenie względnie zwiększenie podaży.

W tym samym kierunku działa upoważnienie do zużytkowania wpływów podatku przetwórczego nie tylko na wypłatę premii, ale również na zwiększenie zbytu krajowego i zagranicznego w postaci subsydjów eksportowych, subsydjów przyzbycie wewnętrznym, kredytów zastawowych, subwencji celem otwarcia nowych wewnętrznych rynków zbytu, subwencji dla konsumentów i przetwórców artykułów rolniczych.

W związku z przejściem od systemu wypłaty premii jedynie za ograniczenie powierzchni uprawy do stałej akcji finansowego popierania rynków rolniczych konieczne jest znalezienie trwałych źródeł finansowych. Dlatego też powstała konieczność oddzielenia wpływów z podatku przetwórczego od ograniczeń uprawy i zapewnienia ich również wówczas, kiedy zarzucony zostanie cały system ograniczania powierzchni uprawy. Równoznaczne to jest z wprowadzeniem stałego podatku przetwórczego. Nowa ustawa przewiduje mianowicie, że stopa tego podatku dla artykułów podstawowych wynosić ma 20% ceny parytetowej, o ile cena rynkowa produktów w okresie 2 miesięcy przed początkiem roku rolniczego i 10 miesięcy w ciągu tegoż roku znajduje się na poziomie cen parytetowych lub wyższa jest od tego poziomu o 20%. O ile cena rynkowa wyższa jest o więcej niż 20%, wówczas podatek wynosić ma 10% ceny parytetowej. Stopa podatkowa może być ponadto podwyższona przez Ministra Rolnictwa, o ile uzna on, że nie wpłynęło to na pogorszenie zbytu. Równocześnie również Minister Rolnictwa może w interesie zwiększenia obrotów wewnętrznych lub zmniejszenia zapasów obniżyć lub nawet znieść dla poszczególnych artykułów podatek przetwórczy.

Powyższe pełnomocnictwa dotyczą t. zw. produktów podstawowych, do których należą: bawełna, pszenica, tytoń, kukurydza, świnie, orzechy ziemne, ryż, owies, siemię lniane, cukier i żyto. W stosunku do innych artykułów A. A. z 1933 r. upoważniło Ministra Rolnictwa do zawierania układów rynkowych z kupcami lub przetwórcami. Na zasadzie tych układów rynkowych udzielił Minister licencji, wyłączenie uprawniających do obrotu reglamentowanymi artykułami. Ponieważ ten „system licencyjny”, w ramach którego

zawarto do końca r. ub. 23 układy rynkowe, nie był ograniczony w swej treści wewnętrznej, przeto jego istnienie nie było całkowicie pewne w obliczu postanowień prawa konstytucyjnego. Nowa ustawa usiłuje dać tę pewność prawną przez wyliczenie artykułów, które mogą podpaść pod układy rynkowe. Należą tu: mleko, wełna, owoce (z wyjątkiem jabłek), jarzyny, soja, jęczmień, drób i t. p.

Nowe układy rynkowe zwane są „orders” i muszą być zawarte, skoro tego życzy sobie dobrowolnie co najmniej 50% kupców danej branży. Minister posiada jednak możliwość wprowadzenia ich nawet, kiedy większość kupców nie zgadza się na ich zawarcie. Założeniem jest jednak, iż jedynie przez wprowadzenie umów może być zapewniona stabilizacja rynkowa, oraz że $\frac{2}{3}$ producentów domaga się reglamentacji handlu. Układy mogą zawierać wysokość kontyngentów podaży w określonym czasokresie, ceny minimalne, postanowienia co do jakości, jak również wprowadzać poole, magazynujące towar dla uniknięcia nadmiernych wahań sezonowych.

W myśl postanowień ustawy, posunięcia rynkowe mogą być przeprowadzane niezależnie od akcji ograniczania powierzchni uprawy, a zatem niezależnie od dobrowolnej współpracy farmerów. Nowa ustawa umożliwia w zasadzie osiągnięcie parytetowego poziomu cen rolniczych, bez względu na kształtowanie się sytuacji na rynkach światowych. Rozszerzenie pełnomocnictw rolniczych świadczy również, iż Rząd nie wierzy więcej, by same ograniczenia uprawy były wystarczające, i dla realizacji cen parytetowych uważa za konieczne finansowe obciążenie konsumpcji.

B. Rm.

NIEMCY

OBOZY PRACY. — Poza budową sieci autostrad, o których pisaliśmy ¹⁾, prowadzone są obecnie w Niemczech na wielką skalę roboty ziemne, jak: osuszanie łąk, niwelowanie gruntów, trasowanie miejsc pod przyszłe autostrady i t. p.

Do pracy tej używane są całe kadry bezrobotnej młodzieży, rozsianej dziś po całych Niemczech w t. zw. „obozach pracy”. Jest to zasadniczo zagadnienie coraz bardziej popularyzujące się w Europie, ale nigdzie chyba nie znalazło ono tak wielkiego zastosowania jak w Niemczech. Jednym z podstawowych dążeń obecnego regime'u jest danie pracy każdemu obywatelowi, aby go nie odzwyczajając od systematycznych obowiązków codziennych.

Obozy pracy — to organizacje nawpół żołnierskie, a nawpół robotnicze. Po całych Niemczech rozsiane są dzisiaj owe słynne już „obozy pracy”, mieszczące się w budynkach prowizorycznie wznoszonych, przypominających nazewnątrż baraki. Jako siły niewykwalifikowane chłopcy z obozów pracy używani są najczęściej do robót ziemnych i rolnych, a mają to przeświadczenie, że zarabiają na swoje pożywienie.

Obozy pracy powstały w Niemczech przed 3 laty, a już dzisiaj sieć ich pokrywa bezmała cały kraj, i są one uważane za skuteczny i poważny środek w walce z bezrobociem. Gromadzą one

¹⁾ P. tyg. „Polska Gospodarcza” zesz. 27/1935, str. 854.

w tej chwili ok. 250 tys. młodzieży męskiej w wieku od lat 19 do 25, oraz 12 tys. kobiet mniej więcej w tym samym wieku.

Obozy w dużym stopniu starają się wykorzystać pracę młodzieży do wielkich celów o znaczeniu gospodarczym dla Państwa. Niwelują drogi, zasypują bagnie łąki, odkwaszają je, sypią tamy i t.p. Nigdy jednak obozy nie prowadzą pracy, którą mógłby wykonać prywatny przedsiębiorca. Unika się w ten sposób taniej i niezdrowej konkurencji. Młodzież, przebywająca w obozach, prowadzi wyłącznie roboty o charakterze użyteczności publicznej, które żadnemu prywatnemu przedsiębiorstwu nie opłaciłyby się, jako zupełnie nierentowne.

Pobyty młodzieży w obozach trwa zasadniczo jeden rok, a młodzież, zatrudniona w nich, ma przywilej pierwszeństwa w otrzymaniu pracy normalnej. Są one zasadniczo dobrowolne—zarówno dla kobiet, jak i dla mężczyzn, jedynie studentki obowiązane są do przejścia przeszkolenia obozowego, trwającego 36 tygodni. Na wyższą uczelnię w Niemczech może się obecnie dostać wogóle tylko taka studentka, która wykaże się przeszkoleniem w obozie pracy.

W obozach kobiecych panuje przede wszystkim samowystarczalność. Uczestniczki ich same muszą gotować, prać, pracować i sprzątać, ponadto latem uczestniczki obozów chodzą na wieś i pomagają przy gospodarstwie, zimą zaś reparaują otrzymane stare ubrania, zajmują się trykotarstwem i uczą.

Chłopcy z obozów latem zatrudnieni są przez 6 godzin dziennie przez robotach fizycznych, zimą zaś przymusowo uprawiają narciarstwo. Poza tym prowadzone są tu wykłady i szereg warsztatów rzemieślniczych. Zajęć określonych zgóry obozy nie prowadzą. Najczęściej wykonywane są prace, których wymaga dany teren. A więc w górach pomagają przy regulowaniu rzek, w dolinach przy budowie dróg, odkwaszaniu łąk oraz przy robotach ziemnych.

Uczestnicy obozów otrzymują ubranie, mieszkanie i pożywienie. Na każdego uczestnika przeznaczona jest dziennie 1 marka, z czego 25 fen. dostaje w gotówce, a 75 fen. odlicza się na pokrycie kosztów utrzymania.

M. Sz.

CZECHOSŁOWACJA

RACJONALIZACJA ADMINISTRACJI SKARBOWEJ. — Specjalna komisja, złożona z funkcjonariuszów administracji skarbowej i fachowców — praktyków gospodarczych, bada możliwości racjonalizacji administracji skarbowej w Czechosłowacji.

W szczególności komisja bada możliwości wprowadzenia pewnych usprzeczeń, zastosowanych już od szeregu lat w administracji skarbowej w Austrii w stosunku do drobnych płatników — zarówno w podatkach bezpośrednich, jak i w podatku obrotowym. Komisja zwraca szczególnie uwagę na systematycznie rozbudowaną w Austrii pauszalicację fazy i t. zw. ugody z przedsiębiorcami (Betriebsabfindungen) w podatku obrotowym, na wprowadzenie wymiaru podatku zarobkowego i dochodowego według zasad i wytycznych, układanych wspólnie ze związkami zainteresowanych, wprowadzenie dla niektórych kategorii podatników wymiaru

podatku zarobkowego i dochodowego według 2- lub 3-letniego turnusu, na wprowadzenie postępowania mandatowego w podatkach bezpośrednich i obrotowym (jeden nakaz płatniczy może jednocześnie obejmować wymiary kilku podatków) i wreszcie na zlecenie gminom lub ich organom oraz organizacjom zawodowym częściowego lub całkowitego wymiaru i poboru niektórych podatków od poszczególnych grup podatników.

WŁOCHY

SYTUACJA GOSPODARCA I FINANSOWA. — W dwóch swych przemówieniach—jednym wygłoszonym w Izbie Posłów, drugim w Senacie — Minister Skarbu P. Thaon di Revel dał niedawno raczej optymistyczną ocenę sytuacji gospodarczej Włoch.

Jeśli chodzi o stan przemysłu w chwili obecnej, to wniosek optymistyczny wyraża Minister, konstatając wejście w okres ożywienia przemysłowego. Pod tym względem sytuacja jest dość wyraźna. Wskaźnik produkcji za ostatnie tygodnie wykazuje wzrost w stosunku do r. ub. Dotyczy to zwłaszcza przedsiębiorstw metalurgicznych, tkackich i jeszcze kilku innych. Wskaźniki liczbowe zatrudnienia pokazują wzrost przepracowanych godzin, wzrost liczby zatrudnionych. Inne wskaźniki i zestawienia wykazują zmniejszenie się liczby bezrobotnych, która jeszcze na dz. 1 maja była jednak dość znaczna, bo sięgała przeszło 755 tysięcy. Wskaźniki konsumpcji węgla wykazują zwiększenie, zarówno jak i dane, dotyczące importu tego podstawowego dla produkcji przemysłowej artykułu.

Oczywiście, trudno w tej chwili dać definitywną ocenę tego zjawiska poprawy. Wydaje się jednak, iż źródło tego ożywienia leży gdzieś indziej niż w odradzaniu się życia gospodarczego kraju. Raczej ma się tu poprostu do czynienia ze zwiększoną zamówieniami Rządu na sprzęt wojenny, wynikającymi z dość intensywnego wysyłania do Afryki Wschodniej wojsk włoskich oraz wzmacnianiem pogotowia wojennego na terenie Włoch.

Ta okoliczność może tłumaczyć się także podkreśloną przez Ministra Skarbu „poprawą” w obrotach handlu zagranicznego. Zarządzenia reglamentacyjne, zapoczątkowane w lutym, jak się okazuje, nie zahamowały wzrostu zagranicznego importu do Włoch, choć całkiem wyraźnie odbiły się na rytmie włoskiego wywozu zagranicę.

Saldo ujemne bilansu handlowego za okres pierwszych 4 miesięcy 1935 r. wynosi 931 miljn. lir. przy przywozie 2567 miljn. lir. i wywozie 1586 miljn. lir. — wobec ujemnego salda 968 miljn. lir. w tymże samym okresie 1934 r. — przy przywozie 2647 miljn. lir. i wywozie 1673 miljn. lir.

Bilans handlowy wykazał poprawę w tym sensie, iż zwiększył się znacznie import surowców i półfabrykatów, zmniejszył się zaś import artykułów gotowych, zarówno jak i artykułów alimentacyjnych, które stanowiły uprzednio decydujące pozycje w imporcie. Nie bez racji fakt ten komentuje się zwiększonym zapotrzebowaniem na surowce przez ciężki przemysł wojenny.

Zagadnienia handlu zagranicznego są w obu przemówieniach Ministra Skarbu, jakoteż w komentarzach prasy i czynników urzędowych traktowane jako zagad-

nienia, mające ułatwić przede wszystkim rozwiązanie największego problemu, mianowicie zrównoważenia bilansu płatniczego i ochrony lira przed dewaluacją.

Bilans płatniczy Włoch stał się od 1934 r. zdecydowanie pasywnym. Na pasywność tę składa się bardzo znaczna nadwyżka importu nad eksportem (pasywny bilans handlowy za rok 1934 wynosił 2 441 miljn. lir.) i znaczny spadek takich ustalonej dawniej pozycji dochodowych, jak: dochody z przewozu towarów na statkach włoskich, z turystyki i przesyłek emigrantów włoskich z krajów pobytu do ojczyzny. Prof. Gino Borgatta obliczał dochody z turystyki w latach 1928 — 1930 na 2 miljard. lir. rocznie. Dochody te w latach 1932 i 1933 spadły poniżej 900 miljn. lir. Wprawdzie pisze się, iż liczba zwiedzających Włochy zwiększa się ostatnio, to jednak wiadomo, iż możliwości pieniężne turystów współczesnych znacznie się zmniejszyły. W latach 1928—1930 dochód „netto” z transportu towarów wynosił przeciętnie 1 miliard. lir. Według tegoż Prof. Borgatta dochód ten spadł w latach ostatnich do 500 miljn. lir. Przesyłki emigrantów, przechodzące przez upoważniony do opieki nad oszczędnościami emigrantów włoskich zagranicą Banco di Napoli, które jeszcze w 1930 r. wynosiły 243 miljn. lir., spadły do 154 miljn. lir. w 1934 r. Przekazy na lokaty emigrantów w pocztowych kasach oszczędności spadły z 223 miljn. lir. w 1930 r. do 2 miljn. lir. w 1934 r. Suma depozytów emigrantów zmniejszyła się w tym samym czasie o blisko 350 miljn. lir.

Natomiast stosunkowo niewiele zmniejszyły się pozycje pasywne, wynikające z obsługi pożyczek zagranicznych i spłaty pożyczonego kapitału. Rozchody z tych tytułów wahać się mają między 900 a 1 000 miljn. lir. rocznie. Natomiast zmniejszeniu uległy głównie spowodu spadku walut dochody z tytułu posiadania obligacji zagranicznych przez obywateli włoskich i kredytów, znajdujących się w bankach zagranicznych do dyspozycji banków włoskich. Poważniejszy także wpływ na ostatnie kształtowanie się bilansu płatniczego wywarły niewątpliwie płatności posiadaczom zagranicznym konsoli włoskich, w roku zesłany konwertowanych, oraz — co szczególnie podkreślił Minister Skarbu w swym exposé w Senacie — zwiększone inwestycje włoskie zagranicą w okresie, poprzedzającym bezpośrednio wprowadzenie ograniczeń dewizowych dekretemi z dn. 26/V i 8/XII 1934 r.

Rezultatem pasywnego układania się bilansu płatniczego musiał być odpływ złota. Mimo to bank emisyjny zdołał utrzymać należyte pokrycie dla obiegu banknotów, zobowiązań a vista i bieżących depozytów, w postaci rezerwy złota i walut.

Włochy wobec powyższych faktów weszły na drogę ograniczeń dewizowych i zarządzeń obronnych, niekiedy zarządzeń dość drastycznych, do rzędu których zaliczyć trzeba ostatnie z dn. 9/V r. b., stanowiące właściwie konskrypcję wszystkich walorów zagranicznych i walorów włoskich, emitowanych zagranicą, a znajdujących się w posiadaniu obywateli włoskich. Zarządzenie to, które wywołało niemały popłoch w sferach posiadaczy tych papierów, jest znowu dość optymistycznie komentowane przez czynniki urzędowe. Wykonanie jego miało dać podobno Bankowi Włoskiemu nie tylko zabezpieczenie

wszystkich płatności zagranicznych, wynikających z obrotu towarowego, ale nadwyżkę, którą Bank w obecnych trudnościach może bardzo użytecznie wykorzystać.

W tym stanie rzeczy Rząd włoski zmopolizował całkowicie w swych rękach wszelkie transakcje towarowe i pieniężne z zagranicą, a faktowi temu dał zewnętrzny wyraz przez ustanowienie dekretem, ogłoszonym dn. 23/V r. b., dyktatora finansowego, którym jest „nadintendent wymiany walutowej” z zakresem działania bardzo szerokim i podlegający bezpośrednio Mussolinemu.

Z wyjaśnień Ministra Skarbu oraz wypowiedzeń się innych przedstawicieli Rządu wynikałoby, iż zdają sobie oni zupełnie sprawę z niebezpieczeństw wejścia na drogę restrykcji pieniężnych i handlowych. Stosownie więc ostatnie układy clearingowe i kompensacyjne uważane są jako posunięcia raczej negatywne, będące przede wszystkim wyrazem konieczności obrony najżywniejszych interesów kraju. Umowy clearingowe uniemożliwiają Włochom osiągnięcie aktywnych bilansów handlowych z temi krajami, z którymi bilanse układały się aktywnie od dłuższego czasu. Mimo to Minister Skarbu wierzy, iż będzie można przez okres trudności przebrnąć przez zwiększenie ilościowe wymiany towar za towar i usług za usługi, przez zorganizowanie transakcyj w ten sposób, iż nabywający będzie równocześnie sprzedającym i przez wyeliminowanie płatności, dokonywanych w złocie, oraz wyeliminowanie debitowania „należności”.

Gdyby te posunięcia zawiodły, to — zdaniem Ministra Skarbu — Włochy pójdą na zintensyfikowanie akcji w kierunku osiągnięcia większej jeszcze samowystarczalności, chociaż Rząd faszystowski przeciwny jest zasadniczo wszelkim koncepcjom autarkicznym.

Niemniejszym optymizmem odznaczają się oświadczenia urzędowe odnośnie do polityki skarbowej i sytuacji finansów Państwa. Minister Skarbu kilkakrotnie oświadczył, iż środki, zastosowane w dziedzinie skarbowej, mające na celu zabezpieczenie lira przed dewaluacją, co uważa za fundamentalną zasadę polityki faszystowskiej, są niemniej surowe niż te, które zastosowano w sferze obrotu zagranicznego.

Wytyczną linią Rządu ma tu być przede wszystkim dążenie do osiągnięcia równowagi budżetu państwowego. Dochody państwowe, które w roku 1930/31 wynosiły 20 387 miljn. lir., spadły do 18 057 miljn. lir. w 1933/34 r., a w roku bieżącym dadzą prawdopodobnie 17 662 miljn. lir., preliminarz zaś na 1935/36 r. przewiduje 17 988 miljn. lir. Preliminarz przewiduje niedobór budżetowy dość znaczny, bo sięgający 1 657 miljn. lir., mniejszy jednak od przypuszczalnego deficytu bieżącego, który za okres do końca kwietnia, t. j. pierwszych 10 miesięcy bież. roku budżetowego, obliczany jest na 2 195 miljn. lir., wliczając w to już wydatki nadzwyczajne w sumie 620 miljn. lir., połączone z akcją militarną w Afryce Wschodniej.

Wobec spadku dochodów Rząd poszedł na kompresję wydatków. Zredukowano więc uposażenia personelu państwowego, zmniejszono drogą konwersji wydatki na obsługę pożyczek wewnętrznych; okrojono budżet kilku resortów i przedsięwzięcia państwowych, pokreślając jednak

bardzo energicznie, iż wydatki, związane i obroną narodową (armia, marynarka z lotnictwem) oraz rozbudową gospodarczą kolonii, nie mogą ulec w żadnym razie zmniejszeniu, a nawet muszą być powiększone. Wydatki budżetowe w preliminarzu 1935/36 są mniejsze niż w roku bieżącym, niemniej jednak sięgają dużej sumy bo 19 645 miljn. lir. Suma ta nie obejmuje, oczywiście, wydatków, wynikających z wysyłki wojsk do Afryki i przygotowań w kraju.

Jeśli liczby powyższe po stronie wydatków odpowiadają rzeczywistym wydatkom, a po stronie dochodów odpowiadają realnym możliwościom dochodowym — nie można nie przyznać, iż mimo wszystko udało się Rządowi osiągnąć pewną poprawę budżetową, choć daleko jest jeszcze do równowagi. Trzeba jednak podkreślić powszechną opinię, iż śruba podatkowa dosięgła już ostatecznego kresu.

Punkt ciężkości zdobycia środków na finansowanie takich imprez, jak — powiedzmy — impreza afrykańska, musi się przesunąć ku pożyczkom państwowym, wobec tego, iż równocześnie zapewnia się, że prasy drukarskiej, jako instrumentu zwiększenia środków, będących w dyspozycji Rządu, nie uważa się za instrument użyteczny i właściwy.

Ale i dla pożyczek istnieje także ostateczna granica. Prasa zagraniczna podkreślała niejednokrotnie niezwykle żywy rytm wzrostu zadłużenia wewnętrznego Włoch. „Economist” stwierdził np. nie-

dawno na podstawie zebranych danych iż w okresie reżimu faszystowskiego pożyczki wewnętrzne wzrosły od 1932 r. do 1934 r. z 93 do 149 miljn. lir. Wedle urzędowego zestawienia z dn. 30/IV r. b. zadłużenie wewnętrzne publiczne emisyjne (w tem pożyczka konwersyjna z 1934 r. na sumę 61 146 miljn.) wynosiło 93 928 miljn. lir., gdy jeszcze w 1926 r. cały emisyjny dług wynosił 63 453 miljn. lir., a w 1929 r. 84 624 miljn. lir. Od roku 1930 emisje dokonywane są przyspieszonym trybem.

W odpowiedzi niejako na tego rodzaju zarzuty Minister Skarbu i inni przedstawiciele Rządu oświadczają, iż istotnie zadłużenie wewnętrzne kraju w ostatnich latach wzrosło, ale równocześnie dzięki temu, iż z funduszy zebranych w drodze pożyczek dokonywano inwestycji, wzrósł znacznie majątek narodowy. A więc — powiada Minister Skarbu — z tych funduszy finansowano państwowe roboty publiczne na sumę przeszło 17 293 miljn. (szkoły, meljoracje rolne, drogi, tory kolejowe, budynki, sieć telefoniczną i telegr.). Z tych funduszy 5 815 miljn. użyto na subsydjowanie robót publicznych, prowadzonych przez czynniki społeczne i prywatne (drogi, meljoracje rolne, irygacje), zaś 6 018 miljn. inwestowano w kolejach państwowych. Daje to sumę 29 126 miljn. lir., przyczem nie wliczono tu wydatków, związanych z odbudową terenów, dotkniętych powodziami, trzęsieniem ziemi, budową akweduktów i t. p., które sięgają znowu ok. 6 miljard.

Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH

ARTYKUŁY SPOŻYWCZE I KOLONJALNE

ZE ŚWIATOWYCH RYNKÓW ZBOŻOWYCH. — Ceny w okresie 22/VII ÷ 3/VIII r. b. kształtowały się następująco (w walucie danego kraju, w Buenos Aires i Liverpoolu — w \$, w Hamburgu — w Hfl. — za 100 kg):

	22+27/VII	29/VII ÷ 3/VIII	Wzrost (+) lub spadek (-)
Pszemica			
Berlin . . .	21'20	21'20	—
Praga . . .	183 45	163 75	-12 0
Chicago . .	3'03	3 85	+ 6 1
Buenos Aires	2 33	2 38	+ 2 1
Liverpool .	3 02	3 02	—
Wiedeń . .	34'00	34 66	+ 1 9
Hamburg . .	5'17	5 37½	+ 3 9

	22+27/VII	29/VII ÷ 3/VIII	Wzrost (+) lub spadek (-)
Żyto			
Berlin . . .	17 20	17 20	—
Praga . . .	144 67	128 70	-12 4
Chicago . .	1 82	1 78	- 2 2
Wiedeń . .	24'20	25'25	+ 4 3
Hamburg . .	2 63	2 60	- 1 1

	22+27/VII	29/VII ÷ 3/VIII	Wzrost (+) lub spadek (-)
Owies			
Berlin . . .	—	—	—
Praga . . .	127 70	115 00	-10 9
Chicago . .	2 61	2 60	- 0 3
Buenos Aires	1 89	1 95	+ 3 1
Liverpool .	4 14	4 14	—
Wiedeń . .	25 37	25 37	—
Hamburg . .	3 23	3 40	+ 5 2

	22+27/VII	29/VII ÷ 3/VIII	Wzrost (+) lub spadek (-)
Jęczmień browarowy			
Berlin . . .	—	—	—
Praga . . .	147 00	—	—
Chicago . .	2 18	2 18	—
Wiedeń . .	—	—	—
Hamburg . .	—	—	—

SUROWCE WŁÓKIENNICZE

— Rynek bawełny w lipcu wkroczył w okres międzysezonowy. Charakterystyczną cechą tego okresu jest zazwyczaj trwające jeszcze i przez sierpień znaczne osłabienie obrotów surową bawełną na rynku amerykańskim i utrzymująca się przeważnie w tym okresie względna stabilizacja cen. Podkreślić należy zresztą, że stabilizacja cen, poza paru krótkimi okresami nagłych wahań, utrzymywała się przez cały sezon bawełniany 1934/35. Okres ten przyniósł jednocześnie dość wydatną redukcję zapasów światowych surowej bawełny. Tak więc w ostatniej dekadzie lipca zapasy surowej bawełny amerykańskiej wyniosły 3 288 tys. bel, t. j. o blisko 2 200 tys. bel mniej aniżeli w analogicznym okresie r. ub. Zapasy bawełny wschodnioindyjskiej wyniosły w tym okresie 851 tys. bel, t. j. uległy redukcji o 33%, bawełny egipskiej — 234 tys. bel (spadek o 50%), południowo-amerykańskiej — 257 tys. bel (bez zmian) i różnej — 227 tys. bel (bez zmian). Dalekoidająca stabilizacja cen, która zaobserwować się dała po raz pierwszy od szeregu lat, jest niewątpliwie największym pozytywnym osiągnięciem amerykańskiej polityki bawełnianej, która, jak wiadomo, spotykała się z poważnymi zastrzeżeniami w kołach międzynarodowego handlu surowcowego. W walucie dolarowej w złocie ceny amerykańskie uległy nawet lekkiej redukcji, ale redukcja dla konsumentów europejskich została wyrównana przez podrożenie kosztów transportu i składowania.

W dn. 9/VII Urząd Federalny dla Spraw Rolnictwa w Waszyngtonie ogłosił pierwsze w tym roku sprawozdanie, określające powierzchnię, zajęta pod uprawę

bawelny, na 29 166 tys. akrów — wobec 27 883 tys. akrów w 1934 r. i 40 852 tys. akrów w 1933 r. Okazuje się, że o 2 283 tys. akrów więcej znalazło się pod uprawą w bieżącym sezonie. Gdyby wysokość zbiorów z 1 akra utrzymała się na poziomie przeciętnym z ostatnich paru lat, t. j. ok. 190 lb., wówczas zbiory tegoroczne byłyby większe od zbiorów zeszłorocznych o 927 tys. bel.

Rynek bawelny egipskiej kształtował się naogół korzystnie przy cenach utrzymanych z tendencją lekko zniżkową. Zmniejszenie eksportu bawelny egipskiej (o 900 tys. kantarów) w sezonie 1934/35 pozostawało z związku z redukcją zakupów przez Anglię, Niemcy i Stany Zjednoczone, natomiast cały szereg krajów, jak: Japonia, Indie, Hiszpanja, Czechosłowacja, Polska i t. d. — zwiększył swe zakupy bawelny egipskiej. Równocześnie bardzo silnej redukcji uległy zapasy rządowe bawelny z lat poprzednich, co stwarza wyjątkowo korzystną sytuację dla bawelny egipskiej.

Rynek bawelny wschodnio-indyjskiej wykazał wzrost spożycia w przedsiębiorstwach krajowych oraz dla potrzeb eksportu (w ciągu ostatnich 10 miesięcy spożycie wzrosło o blisko 400 tys. bel, eksport zaś o blisko 200 tys. bel.).

Rynek wełny kształtował się pod znakiem zwykłych tendencji na aukcjach londyńskich, których czwarta serja tegoroczna otwarta została dn. 9 lipca. Przy otwarciu znalazło się pod młotem 131½ tys. bel wełny, z czego ok. 70 tys. bel przypadło na surowiec nowozelandzki. Już w dniu otwarcia nastąpiła zwyżka cen, która w następnym tygodniu uległa dalszemu nasileniu, na co złożyły się cały szereg czynników. Równolegle bowiem na odbywających się aukcjach australijskich Japończycy i Niemcy skutecznie bardzo poważne zakupy przy cenach bardzo mocnych. Szacowania nowej strzyży australijskiej o 200 tys. bel niższe i wydatna redukcja zapasów wełny australijskiej — wpły-

nęły również na zwyżkową tendencję cen. Wreszcie poważny wpływ na zwyżkę cen w Londynie wywarły zakupy odbiorców rosyjskich. Dopiero w ostatnim tygodniu aukcyj londyńskich nastąpiło pewne osłabienie tendencji pod wpływem znacznej wstrzeżliwości odbiorców niemieckich i francuskich. Naogół jednak udział odbiorców kontynentalnych był stosunkowo wysoki. Ostateczny bilans aukcyj londyńskich wykazał zwyżkę cen wełny merynosowej o 10 ÷ 15% oraz wełny krzyżowej również w tym samym stopniu. Wogóle sytuacja rynku wełnianego kształtuje się wszędzie w zakresie cen korzystnie, na co wpływa niewielki stan zapasów, nieznaczne rozmiary składów u producentów w ośrodkach europejskich, a wreszcie spadek podaży surowca południowo-afrykańskiego. Na mocną tendencję cen ostatnio wywiera również wpływ susza w Australji, która spowodować może wydatne zmniejszenie ilości wełny merynosowej, jaką dysponować będzie rynek.

Rynek juty znamionuje ostatnio mocna tendencja cen. Pozostaje to w związku ze zmniejszeniem powierzchni pod uprawę tego surowca (1 858 tys. akrów, t. j. o 28% mniej aniżeli w r. ub.). Biorąc za podstawę przeciętny zbiór w wysokości 3 bel z 1 akra, otrzymamy zbiór juty w r. b. ok. 5 600 tys. bel. Zbiory te nie wystarczą na pokrycie zapotrzebowania światowego, nie licząc zapasów przedsiębiorców (na ok. 3 miesiące) oraz zapasów dostawców indyjskich ze starych zbiorów (ok. 1 miljn. bel).

Rynek lnu wykazał nastroj spokojny. Transakcje utrzymały się w niewielkich rozmiarach, jakkolwiek obejmowały one już surowiec z nowych zbiorów. Wydatne zwiększenie zbiorów tegorocznych nastąpiło na Litwie, gdyż powierzchnia uprawna wzrosła o blisko 50% w stosunku do r. ub. Rekordowe zbiory osiągnięto w Jugosławji wskutek zwiększenia powierzchni uprawnej i niezwykle korzystnych warunków atmosferycznych. Łotewski Monopol Lniany

uskutecznił kilka większych transakcji po cenach, które w porównaniu z r. ub. nie wykazywały wydatniejszych zmian. Na rynkach zachodnio-europejskich przedsiębiorstwa ograniczały swe zakupy do pokrywania bieżącego zapotrzebowania.

Rynek konopi cechował spokój okresu międzysezonowego. Mocniejszą tendencję notowano na rynku włoskim, co pozostaje w związku z oczekiwaną redukcją zbiorów tegorocznych. Podkreślić należy zwyżkową tendencję cen w ośrodkach zamorskich produkcji tego surowca, zwłaszcza jeśli chodzi o ceny sisalu. Wzrost spożycia tego surowca w przedsiębiorstwach światowym — przez szereg ulepszeń technicznych w przedsiębiorstwach konopi — przyniósł zwyżkę cen, która w ciągu ostatniego miesiąca wyniosła 10 ÷ 15%.

Rynek jedwabiu, w przeciwieństwie do wahań czerwcowych, kształtował się naogół bez wydatniejszych zmian. Sytuacja statystyczna surowego jedwabiu przez zmniejszenie zapasów doznała w sezonie, zamkniętym dn. 1 lipca, wydatnej poprawy. Światowe zbiory surowca wyniosły w sezonie 545 tys. bel, co oznacza zmniejszenie o 8% w porównaniu z r. ub. Dostawy dla przedsiębiorców w tym okresie były o 6,5% wyższe aniżeli w sezonie poprzednim. Wyniosły one 593 tys. bel, t. j. o 10% więcej aniżeli produkcja. Największym odbiorcą tego surowca były w dalszym ciągu Stany Zjednoczone (80%). Głównym producentem surowca była w dalszym ciągu Japonia (90% podaży światowej). Zapasy na dz. 1 lipca r. b. wyniosły 167 tys. bel, t. j. o 22% mniej aniżeli w analogicznym okresie r. ub.

Rynek sztucznego jedwabiu po paromiesięcznym okresie wzmoczonej produkcji i stale wzrastającego zapotrzebowania wykazał w lipcu pewne zmniejszenie obrotów przy cenach naogół utrzymanych. Zjawisko to traktować jednak należy tylko jako przejściowe.

PRZEDRUK DOZWOLONY, LEOZ Z PODANIEM ŹRÓDŁA

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:

ELEKTORALNA 2 (parter)

Telefony: 5 12 66 (Red.), 5 12 73 i 5 35 35 (Adm.), 11 92 68 (Druk.).

Biura czynne od godziny 9 do 3 po południu.

KONTO CZEKOWE P. K. O. 701

PRENUMERATA W KRAJU: kwartalnie — zł 15, półrocznie — zł 30, rocznie — zł 60; **ZAGRANICĄ:** kwartalnie — zł 25, półrocznie — zł 50, rocznie — zł 100.

CENY OGŁOSZEŃ HANDLOWYCH (przed

tekstem) w zeszytach zwykłych: IV str. okładki — zł 1.200; II i III str. okł. — zł 900; ½ str. okł. — zł 500; str. zwyczaj. 1 str. — zł 600, ½ str. — 350, ¼ str. — zł 200, 1/8 str. — zł 110. Przy ogłoszeniach kombinacyjnych petitowych oraz tabelarycznych do cen powyższych dolicza się 30%.

CENY OBWIESZCZEŃ SPÓLEK AKCYJ-

NYCH (za tekstem): 1 str. — zł 200, ½ str. — zł 110, 1/8 str. — zł 80, ¼ str. — zł 70, 1/6 str. — zł 55, 1/8 str. — zł 40, 1/16 str. — zł 20. Za ogłoszenia liczbowe, tabelaryczne, bilanse i t. p do cen powyższych dolicza się 50%.

Redaktor naczelny: **CZESŁAW PECHE**

Redaktor: **WACŁAW SZURIG**

Redaktor działu finansowo-skarbowego:
JERZY LUBOWICKI

Redaktor działu rolniczego:
CZESŁAW BOBROWSKI

Redaktor działu komunikacyjnego:
BOLESŁAW KACZMARKIEWICZ

Wydawca: Sp. Wyd. z ogr. odp. „PRZEMYSŁ I HANDEL”

OBWIESZCZENIA SPÓŁEK AKCYJNYCH

II OGŁOSZENIE

Adwokat Alfred Zauberman, mający kancelarię w Łodzi, ul. Piotrkowska 99, jako pełnomocnik magistra Henryka Rabinowicza oraz Dr. Hermana Pikielnego — na zasadzie postanowienia Sądu Rejestrowego w Łodzi dn. 20 lipca 1935 r. — z mocy art. 395 K. H. zwołuje:

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

Firma Towarzystwo Akcyjne manufaktur Bawełnianej Jakob Kestenberg w Łodzi

które odbędzie się w pierwszym terminie w siedzibie wymienionego Towarzystwa w Łodzi, przy ul. Sterlinga Nr. 26, w dn. 21 sierpnia 1935 r. o godz. 12 w poł. z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie przez przewodniczącego, ustanowionego przez Sąd Rejestrowy; 2) Rozpatrzenie i potwierdzenie bilansów, rachunków strat i zysku oraz sprawozdań za rok 1933 i 1934 i protokołu oraz wniosku Komisji Rewizyjnej; 3) Udzielenie absolutorjum władzom Spółki; 4) Wybór nowych członków Zarządu; 5) Wybór Komisji Rewizyjnej; 6) Uzgodnienie statutu Spółki z przepisami prawa o Spółkach Akcyjnych; 7) Powiększenie kapitału akcyjnego Spółki o zł 2 000 000,00 do ogólnej wysokości zł 4 000 000,00, a to przez wypuszczenie dodatkowej emisji 8 000 akcji nominalnej wartości zł 250,00 każda i związana z tem zmiana statutu; 8) Podniesienie upadłości Spółki.

Do punktu 7 zaznacza się, że odnośny przepis (§ 8 ustęp 1) dotychczasowego statutu brzmi: „Kapitał zakładowy Towarzystwa zostaje określony na zł 2 000 000,00 podzielony na 8 000 akcji po zł 250,00 każda” — projektuje się w miejsce przytoczonej tutaj — następującą treść: „Kapitał zakładowy Towarzystwa zostaje określony na zł 4 000 000,00, podzielonych na 16 000 akcji po zł 250,00 każda”.

Dla prawomocności Walnego Zgromadzenia wymagalna jest obecność akcjonariuszów albo ich pełnomocników, reprezentujących $\frac{1}{10}$ część kapitału zakładowego, a dla rozstrzygnięcia spraw, dotyczących powiększenia lub zmniejszenia kapitału zakładowego, zmiany statutu i likwidacji interesu — wymagalna jest obecność akcjonariuszów lub ich pełnomocników, reprezentujących przynajmniej połowę kapitału zakładowego.

Zwraca się uwagę PP. Akcjonariuszów na obowiązek złożenia akcji na okaziciela względnie odnośnych zaświadczeń depozytowych notariusza lub krajowej instytucji kredytowej stosownie do art. 399 K. H. najpóźniej do dn. 14 sierpnia 1935 r.

1841/30 - 32

Alfred Zauberman, adwokat

III OGŁOSZENIE

Zarząd firmy Standard-Nobel w Polsce, Sp. Akc., Warszawa, Al. Jerozolimska 57

zawiadamia, że Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów w dn. 31 maja 1935 r. uchwaliło jednogłośnie

OBNIŻENIE KAPITAŁU AKCYJNEGO DO zł 39 000 000

przez obniżenie nominalnej wartości każdej akcji do połowy. W związku z powyższym Zarząd Spółki Akcyjnej Standard-Nobel w Polsce wzywa wierzycieli Spółki, aby — jeżeli nie zgadzają się na obniżenie kapitału akcyjnego — wnieśli, w myśl art. 441 Kodeksu Handlowego, sprzeciwy w ciągu trzech miesięcy od daty trzeciego ogłoszenia.

1805 28-30-32

Zarząd Spółki Akcyjnej

Przemysł Wełniany S. Barciński i S-ka w Łodzi

zawiadamia, że w ciągu dnia, odbytem dn. 30 czerwca 1935 r. **wylosowane zostały** następujące numery obligacji Spółki:

33, 101, 120, 371, 390, 418, 467, 475, 513, 520, 632, 663, 667, 679, 707, 711, 748, 765, 782, 1048, 1118, 1138, 1188, 1230, 127, 1445, 1556, 1619, 1627, 1638, 1719, 1760, 1779, 1789, 1795, 1800, 1822, 1831, 1883, 1902, 1920, 1930, 1934, 1980, 1985, 1987, 2067, 2069, 2185, 2189, 2342, 2359, 2361, 2364, 2399, 2407, 2415, 2416, 2426, 2436, 2488, 2525, 2544, 2547, 2553, 2631, 2657, 2709, 2755, 2776, 2788, 2921, 2924, 2926, 2928, 3085, 3087, 3137, 3144, 3153, 3160, 3183, 3194, 3236, 3260, 3270, 3298, 3320, 3328, 3349, 3474, 3553, 3565, 3667, 3692, 3738, 3771, 3802, 3953, 3965.

1914

II OGŁOSZENIE

Rada Nadzorcza Opatowsko-Sandomierskiej Rolnej Spółki Akcyjnej w Ostrowcu zawiadamia, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW odbędzie się w dn. 27 sierpnia 1935 r. o godz. 10 w lokalu Związku Ziemian w Opatowie z następującym porządkiem obrad:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Odczytanie protokołu; 3) Sprawozdanie Zarządu za rok operacyjny 1934; 4) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 5) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za 1934 r. i udzielenie absolutorjum Zarządowi i Radzie Nadzorczej; 6) Zatwierdzenie budżetu i planu działania na 1935 r.; 7) Ustalenie wynagrodzenia dla władz Spółki; 8) Wybory Rady Nadzorczej, Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 9) Upoważnienie Zarządu do zbywania, wydzierżawiania i obciążania nieruchomości należących do Spółki; 10) Wolne wnioski.

Akcjonariusz, zamierzający wystąpić z wnioskiem na Walnym Zgromadzeniu, winien złożyć go Radzie na piśmie conajmniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

1864/30-32

Cukrownia Melno, Spółka Akcyjna w Melnie

Niniejszem zaprasza się PP. Akcjonariuszów na tegoroczne **51 ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE**

odbyć się mające w czwartek, dn. 12 września r. b., o godz. 11 przedpoł., w hotelu „Pod Złotym Lwem” w Grudziądzu.

Porządek obrad:

1) Sprawozdanie Zarządu, przedłożenie bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1934/35 r.;
2) Sprawozdanie Rady Nadzorczej;
3) Udzielenie absolutorjum;
4) Ustalenie dywidendy;
5) Wybory do Rady Nadzorczej;
6) Warja.

Dodatkowe sprawy do porządku obrad, które mogą być zamieszczone w ostatnim ogłoszeniu, winny być zgłoszone najpóźniej do dn. 24 sierpnia r. b. Bilans wyłożony jest w biurze Cukrowni do wglądu i może być na życzenie przesłany.

Właściciele akcji na okaziciela (lit. B.) mają prawo uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu i prawo głosowania, jeśli złożą przynajmniej na siedem dni przed terminem zgromadzenia swoje akcje lub poświadczenie złożenia ich u notariusza, w Spółce albo w Gdańskim Prywatnym Banku Akcyjnym w Grudziądzu, w Deutsche Volksbank w Grudziądzu lub w Banku Cukrownictwa w Poznaniu (§ 18 statutu).

Melno, dn. 25 lipca 1935 r.

Zarząd Cukrowni Melno, Sp. Akc.

(-) W. Osman, (-) Chelmicki, (-) Bieler.

1916/82-85

I OGŁOSZENIE

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

Polskich Zakładów Philips, Spółka Akc.

odbędzie się dn. 30 sierpnia r. b., o godz. 5 popoł., w siedzibie Zarządu Spółki, przy ul. Karolkowej Nr. 36/44 w Warszawie.

Porządek obrad:

1) Wybór Przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za okres operacyjny od I.V 1934 r. do 30.IV 1935 r.; 4) Udzielenie absolutorjum Zarządowi z wykonania przez niego obowiązków; 5) Powzięcie uchwały o podziale zysków; 6) Wybór Rady Nadzorczej; 7) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, życzący sobie brać udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swoje akcje w siedzibie Spółki, lub też dowody na złożenie akcji w Rotterdamsche Bankvereeniging N. V. w Rotterdamie, najpóźniej na tydzień przed Walnym Zgromadzeniem.

192.

I OGŁOSZENIE

Kolej Lokalna Piła — Jaworzno, Spółka Akcyjna

Stosownie do postanowień §§ 11 — 19 statutu ogłasza się, że

**XXXII ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

Spółki Akcyjnej „Kolej Lokalna Piła — Jaworzno“, odbędzie się **dn. 6 września 1935 r., o godz. 10 przedpoł.**, w lokalu Biura Małopolskich Kolei Lokalnych we Lwowie, przy ul. Jagiellońskiej Nr.1, II p.

Przedmiotem obrad będą:

1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu z czynności oraz Rady Nadzorczej o zamknięciu rachunków za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 1934 r. i uchwała co do udzielenia absolutorjum Zarządowi i Radzie Nadzorczej;

2) Rozdział zysku;

3) Odwołanie uchwały Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy z dn. 11 czerwca 1934 r., dotyczącej zmiany § 37 statutu i powzięcia następującej: „Zarząd może upoważnić Naczelnika Biura Małopolskich Kolei Lokalnych lub inną osobę z poza Zarządu do samodzielnego działania z prawem podpisu w sprawach nie przekraczających zakresu zwykłego zarządu, a w szczególności z wyłączeniem spraw: zbycia przedsiębiorstwa, wydzierżawienia i ustanowienia na niem prawa użytkowania, zbywania lub obciążania nieruchomości, prowadzenia sporów i zawierania ugód, czynienia zapisów na sąd polubowny, podpisywania weksli i czeków oraz zaciągania pożyczek“;

4) Zmiana § 39 statutu w tym kierunku, iż Rada Nadzorcza składa się nie z ośmiu, lecz z dziewięciu członków;

5) Wybór członków Rady Nadzorczej.

Po myśli postanowień § 21 statutu, każda akcja daje prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli zostanie złożona na przynajmniej 7 dni przed terminem Zgromadzenia w kasie Spółki, w Akcyjnym Banku Hipotecznym, Oddział w Krakowie, w Banku Gospodarstwa Krajowego w Warszawie, lub w Banku Związku Spółek Zarobkowych, Oddział w Warszawie i nie będzie odebrana przed ukończeniem tegoż.

Ewentualne dodatkowe wnioski do porządku dziennego lub jego uzupełnienia mogą być zgłoszone najpóźniej w dn. 22 sierpnia 1935 r. w Zarządzie we Lwowie, przy ul. Jagiellońskiej Nr. 1, II p.

Lwów, dn. 2 sierpnia 1935 r.

ZARZĄD.

1922

III OGŁOSZENIE

Na wniosek Franciszka Karpińskiego, właściciela utraconego świadectwa tymczasowego za Nr. 001 na 20 akcji za Nr. Nr. 006597 do 006616,

nominalnej wartości zł 100.00 każda, Spółki Akcyjnej pod firmą: „Przemysłowo-Handlowe Zakłady Chemiczne Ludwik Spiess i Syn“, — pomieniona Spółka niniejszem wzywa w trybie art. LXV Przepisów Wprowadzających Kodeks Handlowy („Dz. Ust. R. P.“ Nr. 57 z 1934 r., poz. 503), aby posiadacz lub inne osoby, roszcujące sobie prawo do wyżej wymienionego utraconego świadectwa tymczasowego okazały je Spółce przed upływem sześciu miesięcy od daty ostatniego ogłoszenia) o niniejszym, lub też przeciwko unieważnieniu tego świadectwa zgłosiły umotywowany sprzeciw.

1814/28—30—82

II OGŁOSZENIE

Zarząd Kompanji Handlu Zamorskiego, Spółka Akc. w Gdyni

zawiadamia P.P. Akcjonariuszów, że

**NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW**

odbędzie się w dn. 31 sierpnia 1935 r. o godz. 17, przy ul. Mołnuszki 6 w Warszawie, z następującym porządkiem dziennym:

1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie planu organizacyjnego i finansowego na 1935 r.;

2) Powzięcie uchwały co do rachunku zysków i strat;

3) Wybory uzupełniające do Rady Nadzorczej, oraz wybory do Zarządu;

4) Wnioski P.P. Akcjonariuszów (Art. 57 Ustawy o Spółkach Akcyjnych).

.918

Towarzystwo Robót Kolejowych i Budowlanych „Tor“

Spółka Akcyjna w Warszawie

Bilans na dz. 31 marca 1935 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Maszyny i ruchomości zł 447 924.23; II. Majątek płynny: Gotówka w kasach i bankach zł 33 846.81; Papiery procentowe pożyczane zł 12 870.00; Udziały w innych przedsiębiorstwach zł 65 994.09; Dłużnicy: a) odbiorcy zł 25 761.11, b) dostawcy zł 35 093.15, c) pozostali zł 5 866.68; Inne aktywa: kaucje: a) w gotówce zł 7 022.40, b) w papierach wartościowych własnych zł 9 960.00, c) w papierach wartościowych pożyczonych zł 62 234.00; Roboty w toku zł 66 268.34; Sumy przechodnie (wydatki dotyczące przyszłego okresu) zł 16 406.23; Razem majątek płynny zł 341 322.81; III. Strata za rok 1934/35 zł 59 258.85; Łącznie zł 848 506.89.

Sumy pozabilansowe (gwarancje, żyra i t. p.) zł 389 418.77; Razem zł 1 237 925.66.

PASYWA. — I. Kapitały własne: Kapitał akcyjny zł 200 000.00; Wpłaty akcjonariuszów na powiększenie kapitału przed zarejestr. zł 18 700.00; Kapitał zapasowy: saldo z roku ubiegł. zł 23 794.43, dopisano w roku sprawozd.: a) z podziału nadwyżki z roku ubiegł. zł 2 791.40, b) niepodjęta dywidenda z lat ubiegłych zł 2 611.21, łącznie zł 29 152.04; kapitał rezerwowy: saldo z roku ubiegł. zł 4 290.35, dopisano w roku sprawozd. z podziału nadwyżki bil. z roku ubiegł. zł 203.48, łącznie zł 4 493.83, razem kapitały własne zł 252 345.87; II. Kapitał amortyzacyjny: saldo z roku ubiegł. zł 216 120.74, dopisano w roku sprawozd.: a) z podziału nadwyżki z roku ubiegł. zł 30 693.60, b) w roku bież. zł 33 431.20, łącznie zł 219 169.74; III. Zobowiązania: Wierzyciele: a) akcepty w zł zł 34 125.00, w walutach obcych zł 40 393.30, b) banki zł 34 580.00, c) zaległe podatki zł 1 099.32, d) świadczenia socjalne zł 1 835.05, e) dostawcy zł 10 642.87, f) różni: za pożyczki w gotówce zł 126 471.15, w papierach wartościowych zł 75 104.00, pozostali zł 19 184.79, g) za niepodjętą dywidendę zł 2 987.20, łącznie wierzyciele zł 346 422.68; Inne: roboty w toku zł 20 000.00; sumy przechodnie (zaległe należności pracown. i dostawców) zł 10 568.60, łącznie zobowiązania zł 375 991.28; Łącznie pasywa zł 848 506.89.

Sumy pozabilansowe (gwarancje, żyra i t. p.) zł 389 418.77; Razem pasywa zł 1 237 925.66.

STRATA. — Koszty administracji ogólnej zł 81 700.98; Koszty fabrykacji zł 174 118.02; Koszty kredytu zł 47 778.17; Podatki państwowe i komunalne zł 9 801.89, Odpisy amortyzacyjne zł 5 786.60; Razem zł 319 185.66.

ZYSKI. — Wartość produkcji zł 181 624.06; Zysk na udziałach w budowach zł 69 847.61; Różnica kursu zł 8 454.14; Strata zł 59 258.85; Razem zł 319 185.66.

Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów w dn. 30 lipca 1935 r. uchwaliło przenieść na pokrycie strat: a) z wpłat na powiększenie kapitału zakładowego przed zarejestrowaniem zł 16 000.00, b) z kapitału zapasowego zł 29 152.04, c) z kapitału rezerwowego zł 4 493.83, przenieść na rok następny różnicę straty zł 9 613.98.

United States Lines Operations Inc. New York, Spółka Akc.

Bilans na 1934 r. w dolarach

AKTYWA. — Inwentarz magazynowy 147 234.55; Meble 20 335.33; Koncesje i gwarancje 70 429.66; Gotówka w bankach 137 479.71; Dłużnicy: Towarzystwa afiliowane 15 000.00; Różni 101 266.30; Najem biur zagr. i przystani 316 223.78; Wydatki dotyczące okresów przyszłych 50 704.49; Strata lat ubiegłych 1 954 665.37; Zysk za 1934 r. 4 730.92; Strata netto 1 949 934.45; Razem 2 808 608.27.

PASYWA. — Kapitał zakładowy 20 000.00; Fundusz rezerwowy na rachunki miesięczne 102 946.52; Fundusz rezerwowy na nieprzewidziane wydatki 144 631.33; Wierzyciele: United States Lines Company 2 465 377.08; Różni 20 140.97; Zobowiązania dotycz. okresów przyszłych 55 512.37; Razem 2 808 608.27.

Rachunek strat i zysków

Koszty administracyjne 15 695.69; Amortyzacja 20 717.35; Odszkodowania 7 009.49; Różne wydatki 3 379.40; Zysk za 1934 r. 4 730.92; Razem 51 592.85.

Dochód eksploatacyjny 692.59; Zysk na kursie walut 11 884.42; Różne wpływy 39 015.84; Razem 51 592.85.

1917

Bank Handlowy w Warszawie

Spółka Akcyjna

Bilans surowy na dz. 30 czerwca 1935 r.

STAN CZYNNY		zł	zł
Kasa, Bank Polski, P. K. O., B-ki Państw., bony Fund. Inw.			3 642 256·57
Waluty zagraniczne			931 807·17
Papiery wartościowe własne:			
a) pożyczki państwowe	1 821 911·54		
b) papiery hipoteczne	856 869·65		
c) akcje	574 955·07	3 253 776·26	
Udziały i akcje w przedsię- biorstwach konsorcyjnych		1 259 609·21	
Banki krajowe		2 187 520·39	
„ zagraniczne		593 691·25	
Weksle zdyskontowane		50 663 128·89	
Rachunki bieżące:			
a) zabezpieczone	37 736 206·59		
b) niezabezpieczone	5 667 214·19	43 403 420·78	
Pożyczki terminowe		793 159·25	
Należności z tytułu układów konwersyjnych		664 940·00	
Nieruchomości		9 372 893·36	
Różne rachunki		4 372 815·85	
Koszty, różnice kursowe i t. p.		2 657 313·33	
Oddziały		20 174 400·12	
Dłużn. z tyt. kred. akc. i remb.		1 453 475·73	
Należności z tytułu transakcyj- dewizowych na termin i re- portowych		17 990 731·39	
		163 414 939·55	
Udzielone gwarancje		9 587 280·46	
Inkaso		8 931 109·99	
		181 933 330·00	

STAN BIERNY		zł	zł
Kapitały własne:			
a) zakładowy	15 000 000·00		
b) inne rezerwy	3 000 000·00	18 000 000·00	
Wpłaty na XVI em. akc. Banku Handlowego w Warszawie		7 500 000·00	
Wkłady:			
a) terminowe	7 208 128·19		
b) na książeczki wkład.	26 804 293·23		
c) à vista	25 082 347·45	59 094 768·87	
Rachunki bieżące (saldo kre- dytowe)		13 064 542·16	
Zobowiązania inkasowe		368 712·05	
Redyskonto weksli		7 164 744·63	
Banki krajowe		6 257 405·29	
„ zagraniczne		4 460 495·07	
Różne rachunki		3 586 786·46	
Procenty, prowizje i różne zyski		3 802 708·35	
Oddziały		20 694 666·17	
Zobow. z tyt. kred. akc. i remb.		1 453 475·73	
Zobowiązania z tyt. transak- cyj dewizowych na termin i reportowych		17 966 634·77	
		163 414 939·55	
Zobow. z tyt. udział. gwarancyj		9 587 280·46	
Różni za inkaso		8 931 109·99	
		181 933 330·00	

1915

Towarzystwo Cukrowni Brześć Kojawski, Sp. Akcyjna

Reasumpcja bilansów i rachunków zysków i strat na mocy uchwały Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów z dn. 5 sierpnia 1935 r.

Bilans na dz. 1 lipca 1933 r.

STAN CZYNNY. — Nieruchomości: Grunty, budowle, kolejki, maszyny i urządzenia techniczne zł 13 911 489·39; Remanenty cukru, melasu, materiałów, ruchomości i inwentarza żywego zł 3 241 426·81; Gotówka, papiery procentowe i kaucje zł 2 804 399·36; Różni dłużnicy zł 2 935 071·57; Specjalny rachunek przejściowy różnic kursowych zł 45 745·04; Razem zł 22 938 132·17.

Gwarancje zł 2 396 240·00.

STAN BIERNY. — Kapitał akcyjny zł 4 800 000·00; Kapitał amortyzacyjny zł 6 855 616·41; Kapitał zasobowy zł 3 386 457·08; Specjalna rezerwa zł 1 600 000·00; Różni wierzyciele zł 5 894 424·33; Dywidenda z lat ubiegłych zł 9 399·00; Pozostałość zysku z roku operacyjnego 1932/33 zł 392 235·35; Razem zł 22 938 132·17.

Gwarancje zł 2 396 240·00.

Rachunek zysków i strat za 1932/33 r.

WINIEN. — Odpisy umorzeniowe i niedobór z eksploatacji osady w Kuczynie zł 105 914·99; Podatki, koszty handlowe, odsetki zobowiązania statutowe oraz gratyfikacje zł 588 875·24; Pozostałość zysku z roku operacyjnego 1932/33 zł 392 235·35; Razem zł 1 087 025·58.

MA. — Saldo z r/ku fabrykacji, zysk na rachunku melasu i wyreklamowane należności od dłużników zł 1 014 477·16; Dywidenda od akcji banków, oraz wpływ za kupony od papierów publicznych zł 24 161·00; Zysk na różnicach kursowych zł 17 196·58 i pozostałość zysku z roku ubiegłego zł 31 190·84; Razem zł 1 087 025·58.

Bilans na dz. 1 lipca 1934 r.

STAN CZYNNY. — Majątek stały: Grunty zł 136 256·60; Budyńki: fabryczne zł 1 957 939·52; gospodarcze zł 1 064 945·52; mieszkalne zł 1 693 108·37; Maszyny, aparaty i urządzenia techniczne zł 8 914 308·38; Gospodarstwo rolne i cegielnia w Kuczynie zł 162 819·23; Inwentarz żywy zł 3 914·32; Inwentarz martwy (ruchomości) zł 173 793·96; Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 1 622 417·00; Państwowe papiery procentowe zł 137 536·05; Akcje i udziały w przedsiębiorstwach zł 4 117 853·85; Weksle w portfelu zł 4 000·00; Remanenty: Wyroby gotowe i półfabrykaty zł 2 113 159·46; Materiały pomocnicze zł 366 226·75; Dłużnicy: odbiorcy zł 64 292·25; dostawcy zł 3 753·72; różni zł 295 965·28; Plantatorzy zł 749 561·57; Specjalny rachunek przejściowy różnic kursowych zł 65 805·84; Sumy przechodnie — wydatki dotyczące okresu przyszłego zł 172 850·22; Razem zł 23 820 507·29.

Sumy pozabilansowe zł 248 000·00.

STAN BIERNY. — Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 4 800 000·00; Kapitał zasobowy zł 3 386 457·08; Kapitał rezerwowy zł 1 600 000·00; Kapitał amortyzacyjny: Pozostałość z roku ubiegłego zł 6 855 616·41; Donisano w roku sprawozdawczym zł 894 857·44; Saldo zł 7 750 473·85; Zobowiązania: Akcyjni zł 1 688 935·73; Rachunki w bankach zł 160 030·46; Bank Cukrownictwa: Kocioł kredytu akcyjowego zł 704 608·00; Miejskowa sprzedaż cukru zł 21 131·40; Skarb Państwa za akcje zł 1 039 807·20; Nie podniesione dywidendy zł 11 895·00; Wierzyciele zł 1 878 667·54; Plantatorzy zł 2 457·45; Inne rachunki: Specjalny rachunek przejściowy różnic kursowych zł 138 188·49; Sumy przechodnie — wydatki kampanii 1933/34 do pokrycia w 1934/35 r. zł 253 855·09; Zysk zł 384 000·00; Razem zł 23 820 507·29.

Sumy pozabilansowe zł 248 000·00.

Rachunek zysków i strat za 1933/34 r.

WINIEN. — Koszty administracji ogólnej zł 85 176·01; Koszty fabrykacji zł 3 646 813·75; Koszty sprzedaży zł 495 143·00; Odsetki zł 71 077·57; Podatki zł 377 123·13; Świadczenia socialne zł 84 304·73; Amortyzacja zł 908 539·11; Koszty nabycia kontyngentów i złotych maczek zł 746 928·20; Wartość remanentów z ubiegłej kampanii zł 2 663 340·33; Gospodarstwo rolne — nadwyżka kosztów zł 2 940·16; Różnice kursowe zł 48 962·96; Strata z przeszacowania ruchomości zł 15 849·42; Czysty zysk zł 429 486·13; Razem zł 9 575 684·50.

MA. — Wpływ za sprzedany cukier w okresie sprawozdawczym zł 7 252 917·78; Wartość remanentów cukru na dzień 30/VI 1934 r. zł 2 100 105·21; Melas zł 101 607·28; Wysłodki zł 88 657·88; Dywidendy i procenty od papierów wartościowych zł 24 161·00; Pozostałość zysków z 1932/33 r. zł 8 235·35; Razem zł 9 575 684·50.

1921

Godulla, Spółka

Bilans na dz. 31

AKTYWA		zł	zł	zł	PASYWA		zł	zł	
I.—Majątek stały:					I.—Kapitał własny:				
Grunta:					Kapitał akcyjny 18 000 000'00				
szyb Godulla		144 904'62			Rezerwa procesowa	923 838'21			
" Gotthard		286 894'42			Fundusz rezerwowy II	3 316 464'43			
kopalnia Lithandra		190 800'16			Rezerwa na wątpliwe pretensje	66 727'79	4 307'030'43		
fabryka gwoździ		—			II.—Kapitał amortyzacyjny:				
kopalnia Fryderyka		22 886'84			a) saldo z roku poprzedniego 8 402 387'97				
dobra śląskie		1 225 215'00			spisano w 1934 r. 17 018'94				
nieruchomość Mokre		14 878'00			8 385 369'03				
cegielnia Bujaków		7 363'15			b) dopisano w roku sprawozdawczym 1 338 811'86 9 724 108'89				
Zarząd Główny		77 730'52			III.—Wierzyciele:				
folwark Kopanina		202 960'00	2 173 632'77		a) banki 22 805 828'12				
Substancja węgla:					b) długi hipoteczne 120'00				
a) szyb Godulla		614 655'69			c) podatki socjalne 391 537'34				
b) " Gotthard		557 669'75			d) dostawcy 715 549'61				
c) kop. Lithandra		295 776'88			e) odbiorcy 29 133'08				
d) inne pola górnicze		280 747'00	1 738 849'32		f) różni 8 412 661'08 32 354 829'23				
Budynki:					IV.—Małopolskie domeny:				
a) fabryczne:					1) J. Liebig & Co., reszta ceny kupna 4 527 516'23				
szyb Godulla		964 174'81			2) Banki 5 698 132'50				
" Gotthard	1 016 983'68				3) Wierzyciele:				
kop. Lithandra	370 861'99				a) Godulla, Sp. Akc. 78 130'28				
koks. Gotthard	216 045'30				b) zaległe podatki 6 974'41				
kop. Fryderyka	4 509'58				c) dostawcy 3 325'36				
cegielnia Bujaków	3 904'21				d) odbiorcy 271 566'95				
fabryka gwoździ	53 382'08				e) inni 173 733'64 533 730'64				
dobra śląskie	50 265'31	2 680 126'96			4) Rachunek przejściowy różnic kursowych 2 552 508'10				
b) gospodarcze:					5) Fundusz amortyzacyjny				
dobra śląskie		392 170'44			a) saldo z roku poprzedniego 816 549'22				
c) mieszkalne:					b) dopisano w roku sprawozdawczym 202 607'79 1 019 157'01				
szyb Godulla	4 335 681'93				6) Rezerwa na wątpliwe należności 37 148'77				
" Gotthard	4 237 359'79				Sumy pozabilansowe:				
kop. Lithandra	1 637 274'94				Gwarancje:				
koks. Gotthard	155 177'07				Robur, Sp. Kom. dla uzyskania kredytów 2 500 000'00				
kop. Fryderyka	40 884'58				Małopolskie domeny:				
cegielnia Bujaków	4 626'58				a) reszta ceny kupna 4 527 516'23				
Zarząd Główny	588 187'97				b) udział w długach bankowych 14 512 661'17				
lasły śląskie	24 364'02				Wirek Kop., Sp. A. \$ 1 878 521'07 16 712 826'26				
folwark Kopanina	3 649'45				Banque Franco Polonaise 50 000'00				
budynki Mokre	8 183'90	11 035 390'23	14 107 687'63		Komisje depozytowe 5 490'52				
Maszyny i urządzenia:					38 308 494'18				
szyb Godulla		2 216 138'72							
" Gotthard		4 629 321'18							
kop. Lithandra		5 940 221'44							
koksownia Gotthard		1 145 598'20							
Zarząd Główny		2 682'58							
fabryka gwoździ		2 049 896'71	15 983 858'83						
Inwentarz zakład. i biur.:									
szyb Godulla		74 441'45							
" Gotthard		47 573'50							
kop. Lithandra		33 659'45							
koksownia Gotthard		14 190'82							
Zarząd Główny		148 684'61							
fabryka gwoździ		38 275'28							
dobra na Śląsku		76 191'23	433 016'34						
Samochody:									
szyb Godulla		44 123'61							
" Gotthard		14 035'20							
fabryka gwoździ		127 162'49							
Zarząd Główny		78 445'10	263 766'40						
Inwentarz żywy:									
szyb Godulla		1 895'00							
" Gotthard		1 000'00							
kop. Lithandra		900'00							
dobra na Śląsku		150 970'00	154 765'00						
kopaln. Lithandra, prace pogłębiania szybu 264 870'94									
Majątek stały Małopolskich domen:									
a) grunta		7 403 315'92							
b) budynki		693 400'20							
c) kolejka lasowa		1 518 846'01							
do przeniesienia 35 120 447'13					do przeniesienia 78 754 233'80				

Akcyjna, Chebzie

grudnia 1934 r.

AKTYWA		zł	zł	zł	PASYWA	
Z przeniesienia				35 120 447.13	Z przeniesienia	78 754 233.80
d) urzędzenia tartaków		264 322.68				
e) przybory i narzędzia		64 823.92				
f) ruchomości		21 671.14	9 966 379.87			
II. Majątek płynny:						
gotówka w kasie i bankach			319 876.09			
papiery oprocentowane			410 491.00			
weksle w portfelu i inkasie			32 570.76			
akcje i udziały w innych przed- siębior.			16 679 878.65			
materiały			1 272 407.12			
produkty			1 611 381.59			
Dłużnicy:						
a) odbiorcy		1 865 958.35				
b) dostawcy		66 700.85				
c) różni		6 926 388.08				
d) wątpliwe pretensje:						
1) protestowane weksle		67 826.31				
2) należności w postępowaniu re- windykacyjnym		132 357.05	9 059 230.64			
Hipoteki i pożyczki			31 379.68			
Kaucje			63 477.00			
Majątek płynny domen Małopolskich:						
1) J. Liebieg & Co. rachunek odsetek		2 265 818.68				
2) zapasy drzewa		45 323.97				
3) dłużnicy		229 857.52				
4) weksle		156 319.31				
5) kaucje kolejowe		1 457.92				
6) gotówka w kasie		1 860.90				
7) pożyczka narodowa		2 160.00				
8) banki		9 153.41	2 711 951.71			
III. Inne aktywa:						
specjalny rachunek różnic kurso- wych			48 433.56			
rachunek sum przechodnich (wy- datki dot. przyszłego czaso- kresu)			291 301.15			
Straty z ubiegłych lat:						
a) Godulla Sp. Akc.		2 518 706.77				
b) Małopolskie domeny		12 076 920.16				
			14 595 626.93			
za czas od 1/I do 31/XII 1934 r.						
a) Godulla Sp. Akc.		1 272 289.25				
b) Małopolskie Domeny		1 267 111.67				
			17 135 027.85			
mniej: obniżenie kapitału akcyj- nego		16 000 000.00	1 135 027.85			
Sumy pozabilansowe:						
Gwarancje:						
Robur Sp. Kom. dla uzyskania kredytów			2 500 000.00			
Małopolskie domeny:						
a) reszta ceny kupna		4 527 516.23				
b) udział w długach bankowych		14 512 661.17				
Wirek Kop. Sp. Akc. \$ 1 878 521.07		16 712 826.26				
Banque Franco Polonaise		50 000.00				
Depozyty kaucyjne		5 490.52				
			38 308 494.18			

Rachunek strat i zysków na str. VI

78 754 233.80

1930

78 754 233.80

Godulla, Spółka Akcyjna, Chebzie

Rachunek strat i zysków na dz. 31 grudnia 1934 r.

WINIEN	zł	zł	MA	zł	zł	zł
1) Przeniesienie straty z 1933 r:			1) Zyski zakładów			
Godulla	2 518 706·77		a) szyb Godulla . .	990 227·68		
Małopolskich domen	12 076 920·16	14 595 626·93	b) kop. Lithandra . .	76 720·09		
2) Koszty ogólne podzielone na ruchy			c) dobra na Śląsku . .	151 808·92		
3) Podatki i daniny	847 229·78		d) lasy " "	33 917·78		
Potrącenia i przebiegowania	483 073·38	364 156·40		1 252 674·47		
4) Odsetki:			mniej: Straty zakładów			
a) Odsetki bankowe	866 783·04		a) szyb Gotthard . .	59 357·96		
b) " dyskontowe	594 811·47		b) fabryka gwoździ . .	241 110·00		
c) " od długów	94 333·66		c) koks. Gotthard . .	214 180·05	514 648·01	738 026·46
d) " " hipotek i pożyczek	19·32					24 748·22
	1 555 947·49		2) Komorne i dzierżawne			774 537·15
mniej: różne odsetki (dochody)	1 304·47	1 554 643·02	3) Czysznz z wydobywania			288 497·33
5) Małopolskie domeny		1 267 111·67	4) Różne zyski			10 745·32
6) R-k skonta		1 483·25	5) Kuksy i udziały—przychody			31 857·68
7) Straty kursowe		55 248·27	6) Przewóz towarów			
8) Różne straty		44 904·68	7) Przychody przez obniżenie kapitału akcyj.			16 000 000·00
9) Odpisy		1 338 811·86	8) Inne dochody			517 663·40
10) Odpisy:			Strata do 1933 r.:			
a) nieściągalne pretensje	232 389·54		Godulla	2 518 706·77		
b) rezerwa na wątpliwe pretensje	66 727·79	299 117·33	Małopolskie domeny	12 076 920·16	14 595 626·93	
			Strata z 1934 r.:			
			Godulla	1 272 289·25		
			Małopolskie domeny	1 267 111·67	2 539 400·92	
					17 135 027·85	
			Zmniejszenie straty przez obniżenie kapitału akcyjnego w/g uchwały Walnego Zebrania z dn. 25/IX 1934 r.:			
			Godulla	3 923 079·84		
			Małopolskie domeny	12 076 920·16	16 000 000·00	
			Strata 1934 r. Małopolskie domeny		1 267 111·67	
			Zysk 1934 r. Godulla		132 083·82	1 135 027·85
						19 521 103·41
						19 521 103·41

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej pod firmą

Tomaszowska Fabryka Sztucznego Jedwabiu, Spółka Akc.

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w sobotę, dn. 31 sierpnia 1935 r., o godz. 13, odbędzie się w lokalu Zarządu w Warszawie, przy ul. Wilczej 9a

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór Przewodniczącego; 2) Obniżenie kapitału akcyjnego Spółki o sumę zł 3 000 000, czyli ze zł 27 000 000 do zł 24 000 000 drogą umorzenia 100 000 akcji o wartości nominalnej zł 30 każda; 3) Zmiana § 5 statutu, która zamiast obecnego brzmi:

„Kapitał zakładowy Spółki wynosi zł 27 000 000 i podzielony jest na 225 000 akcji na okaziciela wartości nominalnej po zł 120 całkowicie wpłaconych. Wymiana dotychczasowych akcji trzydziestozłotowych na akcje stowudziestozłotowe powinna nastąpić najdalej do dn. 31 grudnia 1936 r.” otrzymać brzmienie następujące:

„Kapitał akcyjny Spółki wynosi zł 24 000 000 i jest podzielony na 200 000 akcji na okaziciela wartości nominalnej po zł 120 całkowicie wpłaconych. Wymiana dotychczasowych akcji trzydziestozłotowych na akcje stowudziestozłotowe powinna nastąpić najdalej do dn. 31 grudnia 1936 r.”

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje, względnie kwity depozytowe jednej z krajowych instytucji kredytowych lub jednej z następujących instytucji zagranicznych: Banca Commerciale Italiana w Medjolanie, S. Japhet & Co, Ltd. w Londynie, Credit Lyonnais w Paryżu, Banque de Bruxelles w Brukseli, Bankers Trust Co. w New Yorku, Hallgarten & Co w New Yorku, w Biurze Zarządu Spółki przynajmniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia, zgodnie z § 22 statutu.

PP. Akcjonariusze mają prawo, zgodnie z § 17 statutu, zgłaszać do dn. 17 sierpnia r. b. dodatkowe sprawy do porządku dziennego, które zamieszczone zostaną w następnym ogłoszeniu.

11924

I OGŁOSZENIE O LIKWIDACJI

„Wrzosowa“ Fabryka Portland-Cemento, Spółka Akc.

w likwidacji, Warszawa, ul. Mazowiecka 7

podaje do wiadomości, że Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów, odbyte w dn. 29 maja 1935 r., uchwaliło

OTWARCIE LIKWIDACJI SPÓŁKI

Z DN. 1 CZERWCA 1935 R.

Wobec powyższego wzywa się wierzycieli Spółki. by, w myśl art. 449 Kodeksu Handlowego, zgłosili swoje wierzytelności w terminie do dn. 15 marca 1936 r. w biurze Spółki w Warszawie, ul. Mazowiecka Nr. 7.

1926

Towarzystwo Budowlane

Inżynierowie N. Stronczyński, R. Czarnota-Bojarski i S-ka, Sp. Akc.

Bilans zamknięcia na dz. 31 grudnia 1934 r.

STAN CZYNNY. — Kasa i banki zł 57 973·01; Papiery procentowe zł 1 296·00; Dłużnicy zł 153 368·68; Remanenty zł 14 880·00; Kaucje gotówkowe zł 8 620·84; Roboty niedokończone zł 324 220·95; Inwentarz zł 319 279·04; Nieruchomości zł 64 430·24; Place zł 8 952·45; Udziały konsorsyjne zł 17 000·00; Weksle protestowane zł 8 349·57; Dłużnicy watpliwi zł 2 574·55; Straty 1933 r. zł 49 623·58; Straty 1934 r. zł 19 011·34; Razem zł 1 049 580·25.

STAN BIERNY. — Akcepty zł 43 823·38; Wierzyciele zł 162 156·68; Roboty niedokończone zł 343 191·33; Pożyczki hipoteczne zł 25 917·49; Kapitał zakładowy zł 250 000·00; Kapitał amortyzacyjny zł 224 491·37; Razem zł 1 049 580·25. Udzielone żyro zł 76 000·00.

Rachunek zysków i strat na dz. 31 grudnia 1934 r.

WINIEN. — Koszty produkcji zł 303 085·25; Koszty ogólne zł 59 446·15; Amortyzacja zł 31 892·94; Strata na sprzedanym inwentarzu zł 15 508·97; Razem zł 409 933·31.

MA. — Wpływy za wykonane roboty zł 390 921·97; Strata zł 19 011·34; Razem zł 409 933·31.

1928

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej pod firmą

„Huta Szklana Dąbrowa, Spółka Akcyjna“

ogłasza, że Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów z dn. 30 lipca 1935 r., reprezentujące cały kapitał akcyjny Spółki, wszystkimi głosami uchwaliło:

1) Kapitał akcyjny Spółki, wynoszący zł 678 300,00, podwyższyć o sumę zł 25 700,00, czyli do sumy zł 704 000,00 drogą wypuszczenia 257 sztuk akcji na okaziciela nowej VII emisji, wartości nominalnej po zł 100,00 każda, która to wartość stanowi jednocześnie cenę emisyjną, i akcje te przydzielić zgodnie z wyszczególnieniem protokołu Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia tym akcjonariuszom, którzy już uprzednio dokonali całkowitej wpłaty na mającą być wypuszczoną nową emisję;

2) W ten sposób podwyższony kapitał akcyjny w sumie zł 704 000,00 obniżyć o sumę zł 352 000,00, czyli do sumy zł 352 000,00 drogą umorzenia odpowiedniej ilości akcji pro rata parte posiadanych przez akcjonariuszów, przez wydanie im zamiast 2 dotychczasowych akcji — jednej nowej akcji;

3) W ten sposób obniżony kapitał akcyjny w sumie zł 352 000,00 podwyższyć do sumy zł 616 000,00 drogą wypuszczenia 2 640 sztuk akcji na okaziciela nowej VIII emisji, wartości nominalnej po zł 100,00 każda, na następujących warunkach:

a) Kapitał akcyjny zostaje podwyższony o sumę zł 264 000,00;

b) Prawo poboru przez dotychczasowych akcjonariuszów podlega 2 640 sztuk akcji na okaziciela po zł 100,00 wartości nominalnej każda;

c) Cena emisyjna nowych akcji równa się ich cenie nominalnej;

d) Pierwszeństwo do nabycia akcji nowej VIII emisji mają dotychczasowi akcjonariusze w stosunku proporcjonalnym do ilości poprzednio posiadanych akcji w stosunku 3 akcje VIII emisji na każde 4 akcje dawne (t. j. składające się na obniżony kapitał akcyjny w sumie zł 352 000,00)

W związku z powyższymi uchwałami — Zarząd Spółki Akcyjnej „Huta Szklana Dąbrowa, Spółka Akcyjna“

1) Wzywa PP. Akcjonariuszów, posiadających dotychczasowe akcje oraz tych, którym zostały przydzielone akcje VII emisji, ażeby zgłosili się do siedziby Spółki, Warszawa, Nowy Świat 51, w godzinach biurowych celem przeprowadzenia zamiany powyższych akcji na akcje, składające się na obniżony kapitał akcyjny;

2) Wzywa wierzycieli Spółki, niezgadzających się na obniżenie kapitału akcyjnego, ażeby wnieśli swe sprzeciwy w ciągu 3 miesięcy od daty ostatniego ogłoszenia;

3) Wzywa PP. Akcjonariuszów, życzących sobie skorzystać z prawa poboru akcji nowej VIII emisji, ażeby zgłosili się z posiadaniem, wymienionemi stosownie do obniżonego kapitału akcyjnego, akcjami do siedziby Spółki, Warszawa, Nowy Świat 51, w godzinach biurowych, w terminie czasu od 1 września do 1 października 1935 r. i tamże w tymże terminie uiścili po zł 100,00 od każdej pobieranej akcji nowej VIII emisji. W razie niewykonania prawa poboru przez dotychczasowych akcjonariuszów oraz nieuiszczenia wpłat na akcje w określonym wyżej terminie, zostanie wyznaczony drugi termin poboru pozostałych akcji przez wszystkich dawnych akcjonariuszów, przyczem dodatkowy przydział akcji nastąpi w stosunku do zgłoszeń; akcje nieobjęte Zarząd Spółki przydzieli według swojego uznania. Jeżeli do dn. 1 lutego 1936 r. nowa emisja nie będzie zgłoszona do zarejestrowania, zapisujący się na akcje przestaną być zapisem związani.

1932

Ogłoszenie w myśl art. 398 § 2 K. H.

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie

Banku Polska Kasa Opieki, Spółka Akcyjna W WARSZAWIE

w dn. 17 lipca 1935 r.

ANULOWAŁO UCHWAŁĘ

zawartą w punkcie 4 porządku dziennego Walnego Zgromadzenia z dn. 6 marca 1935 r., dotyczącą podziału zysku, wydzielając z sumy przeznaczonej na dywidendę — kwotę zł 150 000, jako subwencję na cele społeczne emigracji, do rąk M. S. Z.

1939

Sprawozdanie likwidacyjne firmy

Młyny i Kaszarnie Lubelskie, Spółka Akc.

na dzień 14 września 1933 r.

STAN CZYNNY. — Straty zł 494 936 60.

STAN BIERNY. — Spisany kapitał akcyjny zł 250 000 00;
Wydane akcepty zł 38 661 28; Wierzyciele zł 206 275 32.

1931

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej „Polskie Radio“, Warszawa Mazowiecka 5

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 21 sierpnia 1935 r. o godz. 17 odbędzie się w lokalu Spółki, przy ulicy Mazowieckiej 5

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIJUSZÓW SPÓŁKI

z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór Przewodniczącego; 2) Sprawozdanie z działalności Spółki za okres od 1 kwietnia 1934 r. do 31 marca 1935 r.; 3) Bilans Spółki na dz. 31 marca 1935 r., oraz rachunek strat i zysków za czas od 1 kwietnia 1934 r. do 31 marca 1935 r.; 4) Sprawozdanie Rady Nadzorczej; 5) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 6) Zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków, oraz uchwalenie podziału zysków; 7) Udzielenie władzom Spółki skwitowania z wykonania przez nie obowiązków; 8) Określenie ilości członków Rady Nadzorczej i wybory na miejsce ustępujących członków Rady Nadzorczej; 9) Wybór członków Komisji Rewizyjnej; 10) Określenie wynagrodzenia dla członków Rady Nadzorczej, delegatów Rady Nadzorczej do Zarządu i członków Komisji Rewizyjnej.

1932

I OGŁOSZENIE

Likwidatorzy Warszawskiej Spółki Akcyjnej Budowy Parowozów

zawiadamiają, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIJUSZÓW

odbędzie się w piątek, dn. 30 sierpnia 1935 r., o godz. 17, w lokalu Spółki w Warszawie, przy ul. Kolejowej Nr. 57, z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór Przewodniczącego; 2) Sprawozdanie likwidatorów za okres od 1 kwietnia 1934 r. do 31 marca 1935 r. i przedstawienie bilansu zamknięcia w dn. 31 marca 1935 r.; 3) Zatwierdzenie bilansu zamknięcia w dn. 31 marca 1935 r. i rachunku zysków i strat oraz pokwitowanie likwidatorów z wykonania przez nich obowiązków; 4) Powzięcie uchwały o podziale zysków, względnie o pokryciu strat; 5) Wybory członków Rady Nadzorczej; 6) Określenie wynagrodzenia dla Rady Nadzorczej; 7) Wolne wnioski.

W Zgromadzeniu tem mają prawo uczestniczyć Akcjonariusze, którzy swoje akcje lub kwity bankowe złożą do dn. 23 sierpnia 1935 r. w biurze Warszawskiej Sp. Akc. Budowy Parowozów, Warszawa, Kolejowa Nr. 57, lub w Banku Dyskontowym Warszawskim i jego Oddziałach, lub filjach, oraz w biurze Trust Métallurgique Electrique et Industriel w Brukseli, 168 rue Royale, gdzie będą wydawane legitymacje, uprawniające do udziału w Walnym Zgromadzeniu.

1928

Prenumerując

„Lot Polski“

popieracie L. O. P. P.

Prenumerata roczna zł 12 — P. K. O. 7.860

Warszawa — Długa 50

BIBLIOTEKA EKONOMICZNA

TYGODNIKA

„POLSKA GOSPODARCZA”

DAWNIEJ

„PRZEMYSŁ i HANDEL”

	zł	zł	
1 — 18) bez serji — wyczerpane.			
19) Tom I — <i>J. Kulikowski</i> . — Bankowość polska i problem jej sanacji. 1926 (wyczerp.)	1·20	42) Tom XXIV — <i>Stefan Konopski</i> . — Ochrona celna w poszczególnych państwach w świetle badań międzynarodowych (wyczerp.)	1·00
20) „ II — <i>Dr. J. Podkomorski</i> . — O właściwej formie monopolu spirytusowego w Polsce, 1926	0·70	43) „ XXV — <i>Henryk Romanowski</i> . — Obrót bezgotówkowy (wyczerpane)	1·00
21) „ III — <i>Dr. F. Młynarski</i> . — Międzynarodowe znaczenie spadku złotego, 1926	1·50	44) „ XXVI — <i>Karol Bajer</i> . — Zarys uprzemysłowienia Woj. Łódzkiego ze specjalnym uwzględnieniem przemysłu włókienniczego	1·50
22) „ IV — <i>St. Pszczółkowski</i> . — Stabilizacja kursu złotego, 1926 (wyczerp.)	1·20	45) „ XXVII — <i>Dr. Stanisław Wachowiak</i> . — Targi i wystawy w Polsce	1·00
23) „ V — <i>Inż. Cz. Klarner</i> . — Dorobek czterech miesięcy (dwie mowy program.), 1926	1·00	46) „ XXVIII — <i>Jan Miklaszewski</i> . — Ogólny rzut oka na rozwój produkcji leśnej i obrotu drzewnego Polski współczesnej	2·50
24) „ VI — <i>Dr. L. Barański</i> . — Uwagi nad obiegiem pieniężnym w Polsce w latach 1924—1926, 1926	1·50	47) „ XXIX — <i>Inż. Czesław Kiurner</i> . — Zagadnienie mieszkaniowe w niepodległej Polsce	2·00
25) „ VII — <i>F. Proclaska</i> . — Klauzula największego uprzywilejowania (wyczerp.)	1·50	48) „ XXX — <i>Inż. Jędrzej Moraczewski</i> . — Roboty publiczne	0·80
26) „ VIII — <i>A. Siebenelchen</i> . — Rozwój czy upadek portu gdańskiego (wyczerp.)	1·20	49) „ XXXI — <i>Władysław Gieysztor</i> . — Przedsiębiorstwa państwowe	1·00
27) „ IX — <i>J. Gieysztor</i> . — Tranzyt jako problem międzynarodowy	1·00	50) „ XXXII — <i>Józef Kożuchowski</i> . — Wojna w życiu gospodarczem Polski	1·00
28) „ X — <i>Gustaw Taube jr.</i> — Komercjalizacja Warszawy	1·50	51) „ XXXIII — <i>Dr. Marcin Szarski</i> . — Bankowość polska (wyczerp.)	1·50
29) „ XI — <i>Wincenty Jastrzębski</i> . — Zadania i metody pracy Komisji Ankietowej (wyczerp.)	1·00	52) „ XXXIV — <i>Inż. Dr. Stanisław Olszewski</i> . — Fosforyty polskie i ich znaczenie gospodarcze	1·00
30) „ XII — <i>Stanisław Pszczółkowski</i> . — Kredyty zagraniczne i ich rola w polskiej polityce kredytowej	2·50	53) „ XXXV — <i>Prof. Dr. Witold Staniewicz</i> . — Uwagi o reformie stosunków rolnych w Polsce	1·50
31) „ XIII — <i>Z. R. Gawroński</i> . — Zwalczenie trustów w Stanach Zjednoczonych	2·00	54) „ XXXVI — <i>Janusz Butler</i> . — Konkurencja portów bałtyckich w świetle współzawodnictwa kolei polskich i niemieckich	1·50
32) „ XIV — <i>S. Fr. Królikowski</i> . — W sprawie metody obliczania stawek celnych (wyczerp.)	1·50	55) „ XXXVII — <i>Adolf Peretz</i> . — Od kartelu do koncernu	3·00
33) „ XV — <i>St. Starzyński</i> . — Położenie klasy robotniczej po przewrocie majowym	1·20	56) „ XXXVIII — <i>J. Mieszalski</i> . — Wpływ wzrostu budżetów na obciążenie dochodu społecznego zagranicą i w Polsce	1·50
34) „ XVI — <i>J. Kulikowski</i> . — Rozbudowa miast i jej finansowanie	2·00	57) „ XXXIX — <i>Feliks Młynarski</i> . — Reforma waluty dewizowo-złotowej	1·50
35) „ XVII — <i>S. Szwalbe</i> . — Polityka państwa w zakresie obrotu żytem (wyczerpane)	2·00	58) „ XL — <i>Dr. Henryk Gruber</i> . — Stan kwestji mieszkaniowej w Polsce	1·00
36) „ XVIII — <i>S. Starzyński</i> . — Stan finansowy Polski w roku 1927	2·00	59) „ XLI — <i>Stanisław Sasorski</i> . — Podstawy rewizji ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym	1·50
37) „ XIX — <i>Józef Kożuchowski</i> . — Kapitał zagraniczny w przemyśle polskim (wyczerp.)	2·00	60) „ XLII — <i>Tadeusz Woynowski</i> . — Kształtowanie się cen chleba w Polsce	2·00
38) „ XX — <i>Henryk Rozenberg</i> . — Polityka Państwa w dziedzinie zaopatrzenia ludności w chleb (wyczerpane)	1·50	61) bez serji — <i>Stefan Starzyński</i> . — Rola Państwa w życiu gospodarczem	1·00
39) „ XXI — <i>Zygmunt Karpiński</i> . — Waluta złota i pozłacana	1·50	62) „ „ — <i>Stefan Starzyński</i> . — Życie gospodarcze a ustroj państwa	1·50
40) „ XXII — <i>Jerzy Lubowicki</i> . — Zasady reformy podatkowej	3·00		
41) „ XXIII — <i>Marjan Turski</i> . — Problem aktywizacji bilansu handlowego	3·00		

DO NABYCIA WE WSZYSTKICH KSIĘGARNIACH ORAZ BEZPOŚREDNIO W ADMINISTRACJI TYG. „POLSKA GOSPODARCZA” — WARSZAWA, ELEKTORALNA 2, POK. 26

BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO

ZAKŁAD CENTRALNY W WARSZAWIE
ALEJA JEROZOLIMSKA 1

ADRES TELEGRAFICZNY: KRAJOBANK

KAPITAŁ ZAKŁADOWY zł 150 000 000. REZERWY zł 70 549 831

ZAŁATWIA WSZELKIE OPERACJE BANKOWE

UDZIELA KREDYTU DŁUGOTERMINOWEGO, PRZEDEWSZYSTKIEM
POŻYCZEK INWESTYCYJNYCH DLA SAMORZĄDÓW W 7% OBLI-
GACJACH KOMUNALNYCH I POŻYCZEK W 7% LISTACH ZASTAWNYCH
NA MAJĄTKI ZIEMSKIE I NIERUCHOMOŚCI MIEJSKIE

EMISJE BANKU, WYSTAWIONE W PEŁNOWARTOŚCIOWEJ WALUCIE,
ZAOPATRZONE SĄ W GWARANCJĘ SKARBU PAŃSTWA
ORAZ ZABEZPIECZONE HIPOTECZNIE

19 ODDZIAŁÓW W POLSCE

KORESPONDENCI WE WSZYSTKICH WIĘKSZYCH MIASTACH ŚWIATA

„POLMIN”

Państwowa Fabryka Olejów Mineralnych

CENTRALA: LWÓW, ULICA AKADEMICKA 7

TELEFONY: 102-20 do 102-23

RAFINERJA W DROHOBYCZU

REPREZENTACJA W GDAŃSKU
POLISH PETROLEUM COMPANY
KREBSMARKT 7/8

PRZEDSTAWICIELSTWA ZAGRANICZ-
NE WE WSZYSTKICH STOŁECZNYCH
MIASTACH EUROPY

DZIĘKI DŁUGOLETNIJ PRAKTYCE RAFINE-
RYJNEJ I DOŚWIADCZENIOM NA POLU TECHNIKI
SMARNICZEJ, DOSTARCZAMY PRODUKTY SMA-
ROWE NAJWYŻSZYCH GATUNKÓW PO JAK
NAJŚCIŚLEJ SKALKULOWANYCH CENACH. ==

WŁAŚCIWE ZASTOSOWANIE WYSOKOWAR-
TOŚCIOWYCH OLEJÓW I SMARÓW „POLMIN”,
DOSTOSOWANYCH DO WARUNKÓW PRACY
WSZYSTKICH MASZYN I SILNIKÓW, ZAPEWNI
UZYSKANIE WSZELKICH KORZYŚCI, ZWIĄZANYCH
Z RACJONALNĄ GOSPODARKĄ SMARNICZĄ.

**OLEJE I SMARY AUTOMOBILOWE „POLMIN”
SĄ DO NABYCIA WE WSZYSTKICH NASZYCH ODDZIAŁACH ORAZ
W PIERWSZORZĘDNYCH SKŁADACH Z AKCESORJAMI SAMOCHODOWEMI**

ODDZIAŁY: BIAŁYSTOK, BYDGOSZCZ, DOLINA GDYNIA, JAROSŁAW, KALISZ,
KOWEL, KRAKÓW, LUBLIN, LWÓW, ŁÓDŹ, PIŃSK, PŁOCK, POZNAŃ,
RÓWNE, SIEDLCE, STRYJ, SOSNOWIEC, TOMASZÓW MAZOWIECKI,
TORUŃ, WARSZAWA, WILNO